MINISTERUL DE INTERNE

SERVICIUL EDITORIAL

Știința în slujba aflării adevărului

Scanned with OKEN Scanner

MINISTERUL DE INTERNE

Scanned with OKEN Scanner

ŞTIINŢA ÎN SLUJBA AFLĂRII ADEVĂRULUI

Etapele chimiei şi biologiei judiciare

Pentru uzul lucrătorilor Ministerului de Interne

Nr. 463

SERVICIUL EDITORIAL
— 1978 —

Pămîntul demascator

În decembrie 1887, *Beeton's Christmas Annual*, o revistă engleză, începe să publice un foileton polițist, al cărui erou — Sherlock Holmes — avea să devină cel mai cunoscut detectiv imaginat de un scriitor.

Faptul că el a apărut în același an în care Alphonse Bertillon, fondatorul criminalisticii științifice, a urcat pe treptele succesului la Paris pare, la prima vedere, o coincidență. Arthur Conan Doyle, un medic în vîrstă de 27 de ani, creatorul lui Sherlock Holmes, nu l-a cunoscut pe Bertillon și nu a fost nici simpatizant al Scotland Yard-ului. Eroul său era un „consilier detectiv" particular, care nu-și ascundea disprețul față de criminaliștii salariați ai statului. Cu toate acestea, la baza succesului lui Bertillon ca și al lui Conan Doyle au stat aceiași factori.

Era vorba astfel, în primul rînd, de încrederea principială pe care numeroși oameni din acel timp o aveau în soluționarea tuturor problemelor vieții printr-o gîndire exactă și tragerea unor concluzii științifice bazate pe cunoașterea realizărilor științelor naturale. Bertillon a absorbit această încredere încă din casa părintească, vizitată de mulți cercetători ai științelor naturale. Arthur Conan Doyle și-a însușit aceeași concepție în timpul studierii medicinei la Edinburg. La fel ca Bertillon, care a devenit, prin antropometria sa, inițiatorul identificărilor criminalistice, Arthur Conan Doyle a avut un merit excepțional în acreditarea și impulsionarea, prin intermediul eroului său, a altei discipline criminalistice — cercetarea tehnico-criminalistică a urmelor cu ajutorul mijloacelor chimice, biologice, fizice și tehnice.

Scanned with OKEN Scanner

În anul 1893, adică în timpul în care Doyle — epuizat și plictisit de scris — a pus capăt existenței eroului său (în cartea *Memoriile lui Sherlock Holmes*), în Germania a apărut o lucrare, străină de fantezii literare, dar care, totuși, a fundamentat multe dintre ideile și metodele atribuite de scriitorul englez personajului pe care-l crease. Autorul acestei lucrări, intitulate *Manualul judecătorului de instrucție*, era Hans Gross, judecător de instrucție la Graz, în Austro-Ungaria. Cartea lui aducea numeroase argumente în favoarea metodei antropometrice a lui Bertillon, a medicinei legale, toxicologiei, traseologiei și cercetării sîngelui. Totodată, pleda pentru folosirea posibilităților oferite de anumite ramuri ale științei și tehnicii la care criminalistica recursese destul de puțin pînă în momentul respectiv, cum erau fizica, chimia, mineralogia și altele.

Apelurile tot mai insistente ce se degajă de la o ediție la alta a acestei lucrări pentru legarea cercetării criminalistice de știință își confirmă treptat justețea. O crimă comisă în anul 1908 într-o regiune din Germania sud-vestică, nu departe de Kaiserslautern, și care a fost rezolvată grație folosirii tocmai a unor procedee și mijloace cu caracter tehnic, a constituit un exemplu concludent în acest sens.

Fotografia pe care a făcut-o fotograful din Kaiserslautern, Friedrich Hartmann, în ianuarie 1908, unei anumite Margarethe Filbert din Eschau arăta, cu tot „retușul artistic", o ființă fadă, pipernicită, trecută de 30 de ani. Fără rude și prieteni, necăsătorită și fără perspectiva de a-și găsi vreodată un bărbat, era rareori văzută zîmbind. Una dintre puținele plăceri pe care și le îngăduia era aceea de a purta îmbrăcăminte elegantă, ce-i conferea, într-o oarecare măsură, o înfățișare distinsă. Existența și-o asigura lucrînd ca menajeră la un arhitect din localitatea Rockenhausen.

În după-amiaza zilei de 28 mai 1908, fiind liberă, a plecat cu trenul la Winnweiler, localitatea cea mai apropiată, de unde vroia să facă o plimbare, pe jos, pînă acasă. Seara, arhitectul a așteptat însă zadarnic întoarcerea ei. Mai trecînd o zi și menajera neapărînd, el a anunțat postul de jandarmi din Rockenhausen. În dimineața următoare, la ora 8, jandarmii Ott și Kall au pornit în căutarea ei. În satul Falkenstein au găsit un martor, Philipp, care a declarat că în jurul orei trei a văzut „o femeie slabă, ce a întrebat de drumul spre Rockenhausen". De asemenea, și fata lui, Anna, a văzut o străină,

ale cărei semnalmente corespundeau în linii mari cu cele ale Margarethei Filbert, culegînd flori într-o poiană din apropiere. Se părea deci că aceasta dispăruse pe drumul dintre Falkenstein și Rockenhausen. Ca urmare, s-a organizat o acțiune de căutare, la care au luat parte toți jandarmii și numeroși locuitori. La ora 15, un băiat a comunicat că într-o pădure din apropierea satului Schelmenkopf se află o femeie moartă. Ott și Kall au fugit imediat la locul indicat. În mijlocul unei mulțimi de curioși, ei au găsit-o pe Margarethe Filbert, cu fustele trase deasupra capului, cu partea inferioară a corpului goală și acoperită de frunziș. Trăgînd fustele în jos, ei au constatat că victimei îi lipsea capul. Un curier a alarmat pe șeful jandarmeriei, plutonierul Mühlbauer, și tribunalul din Winnweiler. Cei de acolo l-au anunțat pe procurorul Sohn din orașul Kaiserslautern, care a venit la ora 19, împreună cu judecătorul Hofbauer și medicul Hennig.

Ajungînd la locul faptei, ei au constatat că Margarethe Filbert se afla în apropierea unei căsuțe nelocuite din pădure, cam la 50 de metri de drumul pe care mersese. Ea zăcea pe spate, cu piciorul stîng încovoiat, cu cel drept întins. Cu excepția tăieturii îngrozitoare de la gît nu se vedeau pe corp alte urme ale agresiunii criminalului. Dintre lucrurile cu care fusese văzută plecînd de acasă lipseau geanta, pălăria, jacheta și umbrela. După depoziția arhitectului la care era angajată, Margarethe Filbert nu purta niciodată mai mult de 1—2 mărci asupra ei. Oare asasinul o fi încercat s-o jefuiască lăsîndu-se indus în eroare de îmbrăcămintea frumoasă a necunoscutei?

Făcîndu-se întuneric, Sohn a ordonat ca victima să fie acoperită cu pături, iar cercetările să fie întrerupte pînă a doua zi. În dimineața zilei de 31 mai, duminică, la ora 6, comisia a venit din nou la fața locului, fiind întărită cu „fotograful artistic" Heinrich Börtzel. În lipsa unui fotograf specialist al poliției, el a efectuat unele fotografii, în timp ce Sohn, Hofbauer și medicul au cercetat din nou temeinic locul unde fusese descoperit cadavrul. Sohn a dat totodată dispoziții să se caute capul victimei și urme de sînge. Cadavrul a fost apoi transportat cu o căruță la primăria din Falkenstein. Acolo a sosit între timp medicul legist rural dr. Zahn, care a executat autopsia. Rezultatul a arătat că criminalul întîi a sugrumat victima și, după aceea, a decapitat-o. Întrucît Zahn nu a putut decide dacă a fost vorba de o crimă sexuală sau o tîlhărie, Hofbauer a trimis organele sexuale ale femeii ucise Comitetului medical al Universității Würzburg, căci, în acel timp, încă

Scanned with OKEN Scanner

nu exista un institut medico-legal. Hainele Margarethei Filbert au fost transportate la tribunalul din Winnweiler. Între timp, jandarmii au descoperit pe potecă urme de sînge pătrunse în sol.

Înainte de a părăsi localitatea, Sohn și Hofbauer au dat ordin plutonierului-major Schmidt din Winnweiler să verifice toate persoanele cu antecedente penale și alți suspecți din sat. Acesta a vizitat o serie de indivizi care mai fuseseră pedepsiți pentru diferite infracțiuni. Toți însă aveau alibiuri. Jandarmul s-a dus atunci la primar și l-a întrebat ce persoane din localitate ar putea fi considerate suspecte. Răspunsul a fost că primul care ar trebui avut în vedere în această privință este Andreas Schlichter, locuitor cu un renume foarte prost. Dealtfel, el fusese cercetat de mai multe ori pentru braconaj. Acesta era căsătorit, avea cinci copii și poseda o fermă modestă, cu ogoare împrăștiate în jurul localității. Deși lucra și ca muncitor la o mină de cupru din apropiere, era totuși împovărat de datorii. Aflînd că unul din ogoarele lui se găsea în apropierea potecii pe care mersese femeia ucisă, Schmidt s-a dus împreună cu primarul să stea de vorbă cu el. În ciuda supărării manifestate pentru că-l deranjau de la lucru, Schlichter le-a relatat pe larg cum și-a petrecut timpul în ziua cînd se comisese crima. Astfel, fiind zi de sărbătoare, plecase de acasă abia în jurul orei 13 și vizitase un ogor mai îndepărtat pe la care nu mai avusese timp să treacă în ultimele două săptămîni. Pe la ora 15 se întorsese acasă și se culcase, nemaipărăsind pînă în dimineața următoare locuința. La venire fusese văzut de vecina sa Philippine Fluhr. Despre crimă aflase abia în ziua de 30 mai. Schmidt l-a întrebat dacă în acea zi nu vizitase și ogorul de pe dealul Schelmenkopf. Schlichter a răspuns cu un „nu“ categoric.

Schmidt a controlat mîinile și hainele lui Schlichter, fără a găsi însă vreo urmă de sînge. După aceea, Schmidt i-a făcut o vizită și vecinei acestuia. De la început a fost frapat de faptul că Philippine Fluhr, în timpul discuției, a privit de mai multe ori cu teamă în direcția casei lui Schlichter. Ea a confirmat cele spuse de acesta, arătînd totodată că nu a observat nimic neobișnuit la el. În continuare, Schmidt a intrat în cîrciuma din apropiere și a stat de vorbă cu cîrciumarul. Acesta nu cunoștea cum și-a petrecut Schlichter timpul în ziua respectivă, dar și-a exprimat convingerea că totuși el este autorul crimei, deoarece nu de mult căutase să-l convingă pe plugarul Martin Fischer să comită împreună o tîlhărie împo-

triva unui bătrîn. Mai mult ca sigur însă că Martin Fischer nu-i va spune nimic, fiindcă în sat fiecare se temea de Schlichter. Totuși, Schmidt l-a căutat pe Martin Fischer, dar acesta a părăsit repede casa printr-o ușă dosnică și a dispărut. Ott și Kall, care între timp au cercetat o zonă destul de întinsă în jurul locului unde se comisese crima, nu au reușit să descopere capul victimei.

Încercînd să antreneze forțe cît mai calificate la rezolvarea acestui caz, procurorul Sohn s-a gîndit în primul rînd la doctorul Georg Popp din Frankfurt și, sperînd că ar putea să-l intereseze cazul Margarethei Filbert, i-a cerut, printr-o scrisoare, ajutorul.

De profesie chimist, dr. Popp devenise cunoscut prin succesele pe care le obținuse în identificarea autorilor cîtorva crime, datorită aplicării în cadrul cercetării acestora a unor metode și mijloace fizico-chimice. Astfel, examinînd la microscop mucozitățile uscate de pe o batistă găsită lîngă cadavrul unei croitorese — Eva Disch, sugrumată cu propriul ei șal —, Popp descoperise în compoziția lor numeroase particule de tutun de genul celui folosit în acel timp pentru prizat, precum și praf de cărbune și cristale fine de hornblendă. Bănuielile jandarmilor s-au îndreptat atunci imediat spre un oarecare Karl Laubach, cunoscut ca un individ brutal, despre care se știa că prizează tutun. Fiind arestat, acesta a negat însă acuzația ce i s-a adus în legătură cu crima. Continuîndu-și cercetările, Popp i-a examinat la microscop și depozitul subunghial. Rezultatul a întrecut așteptările : în afară de pulbere de cărbune și de nisip au fost descoperite și cîteva fibre de mătase, albastre și roșii, ce s-au dovedit, în urma comparării lor cu cele din care era confecționat șalul victimei, a fi identice cu acestea. Curînd după ce Laubach a recunoscut că el este asasinul, ziarele i-au făcut o largă publicitate lui Popp și metodelor folosite, unul dintre ele publicînd un articol intitulat „Microscopul ca detectiv“, în care relata contribuția decisivă a doctorului la rezolvarea cazului, sugerînd astfel nu numai utilitatea instrumentului respectiv în cercetarea criminalistică, ci și a științei în general.

Cu timpul, cercetările efectuate l-au condus pe Popp la concluzia că sistemul antropometric al lui Bertillon era depășit și că viitorul aparținea dactiloscopiei care, alături de analizele microscopice, putea avea un aport deosebit în lupta împotriva infracționismului.

Scanned with OKEN Scanner

Primind scrisoarea lui Sohn și trezindu-i interes cazul relatat, Popp a răspuns afirmativ. În consecință, Sohn i-a trimis un pachet cu hainele victimei, rugîndu-l să le examineze, în speranța că va găsi anumite indicii cu privire la asasin.

La cîteva zile după aceasta, lui Sohn i-a parvenit o scrisoare anonimă, în care, într-un mod foarte stîngaci, autorul, referindu-se la conduita lui Schlichter, afirma : „Mult stimate tribunal din Winnweiler, aș vrea să vă rog să luați problema învinuirii lui Andreas Schlichter mai serios, deoarece acesta a comis tîlhăria. Cînd a venit la locul unde a zăcut fata, s-a făcut palid ca un mort. Nici nu a îndrăznit să se apropie pentru a vedea cadavrul. I s-a putut citi pe față că este criminalul. El a spus dealtfel că va fi cercetat. De trei zile nu s-a prezentat la lucru, de frică să nu vină jandarmii și să-l scoată de acolo...".

Între timp a sosit și scrisoarea de răspuns a doctorului Popp, în care acesta arăta că nu reușise să depisteze pe hainele victimei nici un fel de urme care să poată fi exploatate în cadrul cercetărilor.

Sohn a ordonat atunci arestarea lui Schlichter și efectuarea unei noi percheziții la locuința sa. Interogarea lui nu a adus însă nici un element nou, el menținîndu-se la declarația anterioară, și anume că în ziua cînd se comisese crima nu fusese în apropierea locului faptei. Nici percheziția nu a dus la descoperirea vreunui indiciu.

Judecătorul de instrucție Seeberger s-a deplasat atunci la locuința lui Schlichter, unde a stat de vorbă cu soția sa, dar nu a aflat nimic care să intereseze cercetările. Cu această ocazie a cercetat și el hainele și pantofii bănuitului.

Apoi, s-a primit o nouă scrisoare de la doctorul Popp, care, aflînd din presă despre arestarea lui Schlichter, solicita să i se trimită hainele acestuia și depozitul subunghial.

Seeberger însă, subestimînd posibilitățile lui Popp de a descoperi urme pe care el nu le observase, îl convinse pe Sohn să nu trimită hainele respective. Ca atare, i s-a expediat numai depozitul subunghial al bănuitului.

Răspunsul lui Popp le-a întărit bănuielile cu privire la vinovăția lui Schlichter : în depozitul subunghial au fost descoperite urme de sînge uman.

În speranța că vor găsi noi indicii, a doua zi cei doi, împreună cu cîțiva jandarmi, au cercetat cu atenție o mare porțiune de teren din jurul locului unde se comisese crima. În felul acesta au ajuns la ruinele unui castel și, pătrunzînd printr-o galerie, au dat peste un pachet învelit cu pînză în

care se aflau diferite obiecte. Scoţîndu-l la lumină, au constatat că, înfăşurate într-o bluză de damă, se aflau o puşcă de vînătoare, o cutie metalică cu cartuşe şi o pereche de pantaloni.

Întrucît se cunoştea că Schlichter practica braconajul, s-a emis şi ipoteza că i-ar putea aparţine lui. Deşi nu se evidenţia nici o legătură directă între aceste obiecte şi crimă, s-au luat totuşi măsuri de identificare a proprietarului lor, deoarece, dacă se stabilea că îi aparţineau lui Schlichter, se putea proceda la prelungirea menţinerii sale în stare de arest pentru braconaj, cîştigîndu-se astfel încă o perioadă de timp necesară cercetării activităţii lui.

În această perioadă, sosind în localitate şi observînd că proprietarul armei folosise la confecţionarea cartuşelor carton provenit dintr-o ilustrată, Popp a cerut să se caute din nou în casa lui Schlichter, întrucît nu era exclus ca resturile ilustratei să fie găsite în locuinţa respectivă.

Sohn avînd în ziua aceea un proces, Popp a discutat cu Seeberger. Acesta i-a prezentat o salopetă a lui Schlichter şi i-a cerut să o examineze, deoarece pe ea se aflau cîteva pete vechi de sînge. Popp i-a atras însă atenţia că petele nu erau de sînge, ci de rugină. Jignit, Seeberger n-a mai dovedit nici un interes pentru colaborare, astfel că, atunci cînd Popp a solicitat hainele bănuitului, i-a răspuns că nu se mai află la dispoziţia sa, întrucît fuseseră trimise la procuratură. Dezamăgit, Popp a părăsit localitatea.

Între timp, s-a stabilit că bluza în care fuseseră învelite obiectele găsite la ruinele castelului aparţinea soţiei celui suspect. În zilele următoare a fost identificat şi posesorul pantalonilor. Astfel, unul dintre croitorii din localitate i-a recunoscut, amintindu-şi că i-a lucrat pentru Schlichter. Căutînd pe unul din pliurile interioare ale acestora, el arătă jandarmilor numele posesorului, scris cu creionul chimic.

La rîndul său, Popp, primind hîrtiile ridicate de la locuinţa bănuitului, a identificat printre resturile unor ilustrate pe cele folosite de acesta pentru confecţionarea cartuşelor.

Stabilirea posesorului obiectelor respective nu a contribuit însă cu nimic la elucidarea aspectelor legate de săvîrşirea crimei.

În această situaţie, Sohn, convins că numai cu forţele proprii folosite pînă atunci nu va putea urni lucrurile din loc, a cerut sprijinul autorităţilor din ducatul vecin, Hessa. Cererea sa a fost curînd satisfăcută, fiind trimis comisarul criminalist Daniel.

Documentîndu-se asupra cazului, Daniel și-a dat seama de greșeala săvîrșită prin nefolosirea judicioasă a posibilităților doctorului Popp. Ca atare, a satisfăcut fără întîrziere cererea acestuia, trimițîndu-i hainele lui Schlichter.

Răspunsul a sosit după numai trei zile : pe pantaloni, în dreptul genunchilor, și pe haină se aflau numeroase urme de sînge uman, invizibile cu ochiul liber, deoarece petele respective fuseseră spălate cu apă.

Atenția lui Popp a fost atrasă totodată de urmele de pămînt care se găseau pe pantofii suspectului. Compoziția lor ar fi putut să fie revelatoare în ce privește prezența lui Schlichter la locul faptei. Trebuiau deci făcute neapărat analizele ce se impuneau. Pentru aceasta le-a scris imediat lui Sohn și Daniel : „Întrucît Schlichter tăgăduiește că a fost în ziua respectivă la locul faptei, adevărul sau neadevărul ar putea fi stabilit printr-o comparație a pămîntului care a aderat la încălțămintea sa cu cel de la locul unde a fost descoperit cadavrul, precum și cu cel de pe ogoarele și drumurile pe care pretinde că le-ar fi străbătut. Vom putea descoperi probabil fie deosebiri importante, fie concordanțe. Pentru cercetarea pămîntului din regiunile respective ar fi bine dacă aș putea efectua personal luarea probelor".

Sohn și Daniel s-au declarat gata să-l ajute în acțiunea sa, astfel că Popp, după puțin timp, a sosit în localitatea respectivă. A doua zi, împreună cu Daniel, a recoltat eșantioane de sol atît de la locul faptei, cît și de pe traseul pe care declarase Schlichter că l-a parcurs. După două zile a început în laboratorul său, împreună cu un geolog, analiza materialelor respective, care a durat aproape două luni.

Ca și în alte cazuri, a reușit să separe diversele straturi de noroi depuse pe pantofi și, prin analize comparative, să reconstituie traseul real pe care-l parcursese Schlichter. Astfel, a constatat că acesta nu-și vizitase în ziua respectivă ogoarele pe care le menționase în declarațiile date, dar fusese în locul unde se găsise cadavrul Margarethei Filbert.

Mai mult, în stratul de noroi ce coincidea cu eșantionul de sol ridicat de la locul faptei, Popp a descoperit și cîteva fibre minuscule de material textil. Examinînd din nou îmbrăcămintea victimei, el a constatat că fibrele textile găsite aveau coloritul și aspectul celor din care era confecționat juponul acesteia. Pentru a înlătura orice posibilitate de eroare în identificare, el a făcut două analize diferite — spectrală și chimică — care au evidențiat deplina identitate dintre fibrele respective.

Cerîndu-i-se să explice proveniența acestor fibre, Schlichter, dînd dovadă de o prezență de spirit și o șiretenie surprinzătoare, a susținut că ele i s-au lipit de tălpi, fără îndoială, două zile mai tîrziu, cînd se dusese împreună cu alți curioși să vadă victima în locul unde fusese descoperită. Sohn și-a amintit atunci că, cu ocazia ridicării de către autorități a îmbrăcămintei lui Schlichter, soția acestuia dăduse o declarație în care arăta că ea curățase pantofii chiar în seara zilei cînd soțul său își vizitase ogoarele și că de atunci pînă la data ridicării lor nu mai fuseseră folosiți. Ca atare, s-a luat legătura cu ea. Declarația sa a fost categorică : în ziua cînd soțul ei fusese să vadă victima, nu purta pantofii incriminați. Dealtfel, acesta nu purta niciodată în zile de lucru pantofii respectivi.

Schlichter nu a recunoscut nici de data aceasta acuzațiile ce i s-au adus.

Pe baza probelor respective el a fost însă condamnat la moarte.

Abia cînd i s-a comutat pedeapsa în închisoare pe viață și-a recunoscut vina. El a relatat că în ziua respectivă, în timp ce se afla pe ogorul său (pe care declarase că nu-l vizitase), a zărit-o în apropiere pe Margarethe Filbert. Remarcînd că era bine îmbrăcată, și-a imaginat că trebuie să aibă și bani asupra ei. Văzînd că în preajmă nu se afla nimeni, s-a apropiat de ea și a atacat-o. Constatînd că nu avea însă decît o sumă infimă, l-a cuprins o furie sălbatică și, în această stare, i-a tăiat capul și l-a îngropat în pietriș printre niște tufe de afine și păducel. După aceea și-a șters urmele de sînge de pe îmbrăcăminte cu apă dintr-o baltă și s-a îndreptat spre locuința sa. Ajuns acasă, și-a schimbat pantalonii, însă pe cei purtați pe cîmp i-a dus și i-a introdus în legătura ascunsă în ruinele castelului, în care își ținea arma și cartușele.

Întrucît haina i s-a părut mai bine curățată de sînge, a păstrat-o acasă.

Acest caz — în care știința a avut rolul hotărîtor în aflarea adevărului și în înfăptuirea justiției — a scos în evidență importanța deosebită a cercetării multiple a tuturor categoriilor de urme descoperite la locul faptei. El a relevat necesitatea folosirii — în cercetarea criminalistică a urmelor — a metodelor, procedeelor și mijloacelor proprii chimiei, fizicii, biologiei, mineralogiei și altor științe. Iar alte cazuri care au urmat au confirmat cu prisosință acest adevăr fundamental.

Scanned with OKEN Scanner

Taina firelor de păr

Parisul petrecea cu ocazia sărbătorii naționale, în ziua de 14 iulie, care a căzut în anul 1909 într-o sîmbătă. Ecoul acestor festivități a fost atît de mare, încît a persistat și duminică — cel puțin pînă la amiază — cînd s-a răspîndit subit vestea comiterii unei crime de omor enigmatice. Locul săvîrșirii era o clădire cu mai multe etaje situată la nr. 1 pe Bulevardul Voltaire. La parterul ei, în cafeneaua Bardin, era mare animație cînd, la ora 12,30, ospătarul Backert a părăsit tejgheaua, s-a dus la casă și i-a spus patroanei : „Sus, deasupra tejghelei, se aud strigăte. Parcă ar fi vocea iubitei domnului Albert". Patroana și-a ridicat doar puțin capul de la socotelile sale și i-a răspuns ospătarului că acesta nu este un motiv de întrerupere a lucrului, reamintindu-i că domnul Albert își continua des jocurile amoroase și la ora prînzului și că domnișoara Germaine nu era tocmai zgîrcită cu strigătele de voluptate.

Albert Oursel, holtei de 35 de ani, numit în clădire „domnul Albert", deținea un birou de plasare a personalului casnic și trăia, de mai bine de un an, cu Germaine Bichon, o bretană de 16 ani, angajată ca „menajeră" în casa acestuia. Și în duminica respectivă, ca în toate celelalte, el lipsea din Paris, fiind plecat de sîmbătă în provincie, în vizită la mama sa, de unde urma să se întoarcă luni dimineața.

După un timp, Backert — care după scurta discuție cu patroana a revenit la tejghea — a simțit deodată că-i picură ceva cald în cap. Uitîndu-se în sus și văzînd pe tavan o pată roșie, a strigat : „Plouă cu sînge din locuința domnului Albert".

La porunca patroanei, portarul Dumont a urcat la etaj, a bătut în ușa locuinței lui Oursel, dar fără rezultat, apoi a încercat să intre în casă printr-un chepeng, însă și acesta fiind închis, a alergat spre secția de poliție a cartierului. Pe drum s-a întîlnit cu agentul Lepinay și l-a condus în Bulevardul Voltaire.

Ajuns la imobilul cu nr. 1, polițistul s-a urcat cu ajutorul unei scări pînă la fereastra locuinței lui Oursel, a spart geamul și a pătruns în ea.

Primele două încăperi nu prezentau nimic deosebit. Lepinay s-a oprit însă în bucătărie, unde pe pardoseală zăcea întinsă o femeie tînără, pe jumătate goală, avînd pe ea doar o cămașă și un capot roșu. Picioarele goale îi erau larg desfăcute, brațul drept fiind sub o coapsă, iar cel stîng întins nemișcat. În jurul capului se găsea o băltoacă de sînge. Deși victima era desfigurată, portarul a afirmat cu siguranță că aceasta se numește Germaine Bichon.

În timp ce în localurile din jur zgomotul petrecerilor a amuțit și sute de oameni au fugit spre imobilul cu nr. 1, Lepinay l-a sesizat pe Carpin, comisarul de poliție al cartierului, despre cele întîmplate. Acesta, însoțit de judecătorul de instrucție Warrin, a venit imediat la fața locului și a început cercetarea.

Germaine Bichon fusese, probabil, surprinsă de asasinul ei în sufragerie. Pe masă era pregătit un tacîm. Pe o farfurie se afla un cîrnat din care se consumase doar puțin. Un șervețel murdar se odihnea pe jos, ca și cum Germaine l-ar fi scăpat din mînă cînd a văzut criminalul. În drum spre bucătărie erau împrăștiate agrafe de păr. Carpin a dedus că lupta a început în sufragerie și a continuat în bucătărie. Urmele de sînge arătau că asasinul lovise cu furie nestăvilită fata după ce aceasta s-a prăbușit la pămînt. Arma cu care s-a comis crima s-a descoperit abia cînd comisarul a intrat în dormitor. Aici se afla pe un scaun un topor, evident spălat, deoarece era încă umed. Carpin a presupus că asasinul s-a folosit de topor și pentru a sparge șifonierul al cărui conținut stătea împrăștiat în jur. De asemenea, casa de bani din birou era deschisă forțat. Corespondența particulară fusese lăsată la locul ei, cu excepția unei scrisori, cu următorul conținut : „Mult stimate domnule. Această scrisoare v-a fost scrisă de micuța Lolotte, care acum a devenit iubita dv. tandră. Aș vrea să vă amintesc, prin această scrisoare, de anul pe care l-am petrecut împreună. Zilnic au fost mai multe bucurii decît griji... Aceste luni au

trecut ca un vis. Dv. ați fost pentru mine ca un tată. Eu vă iubesc în mod stupid. Parcă aș fi fost fiica dv....“ Nemotivat, aici scrisoarea se întrerupea. Dacă era vorba de o declarație de dragoste făcută de Germaine, la mijloc putea fi o tragedie din gelozie. Poate că un adorator pasionat al fetei a pătruns, în absența lui Albert, și a omorît-o pentru că aceasta nu a renunțat la Oursel ; sau poate un alt amant al lui Germaine, pe care l-a primit altădată în absența lui Albert, a pătruns pentru a fura banii absentului, iar Germaine a vrut să-l împiedice ; sau poate era vorba de un spărgător necunoscut care știa despre absența lui Oursel, însă nu și de prezența în apartament a domnișoarei Germaine. Ultima ipoteză trebuia exclusă însă, deoarece lipsea orice indiciu că s-ar fi pătruns prin forță în locuință. Ușa de la intrare era încuiată și toate ferestrele închise. Cînd însă Carpin, în căutarea urmelor spargerii, a dat de un chepeng, a avut parte de o surpriză : zăvorul, care putea fi acționat numai din interior, era tras. Sub el se găsea un scaun. Portarul, chemat imediat, s-a uitat la polițist și și-a pierdut cumpătul. Putea jura că chepengul fusese zăvorît la ora 13,20, cînd a bătut tare în el. În mod sigur, chepengul nu era deschis la acea oră, zăvorul fiind tras în intervalul de timp scurs pînă ce el, portarul, s-a întors cu agentul de poliție Lepinay. Criminalul a fugit deci în timp ce portarul lipsea ? Oare era posibil ca Oursel sau victima, din neglijență, să nu fi zăvorît chepengul, ușurînd astfel unui spărgător sarcina să pătrundă în locuință și să comită tîlhăria, iar apoi, folosindu-se cu sînge rece de absența portarului, să dispară din nou ? Dar dacă chepengul a fost folosit de Germaine Bichon pentru a permite pătrunderea unui adorator care a săvîrșit crima ? În acest caz, cînd a fugit, el ar fi fost nevoit să treacă pe lîngă boxa portarului și ar fi trebuit să fie văzut de doamna Dumont, ce ținuse locul soțului plecat la poliție. Întrebată de Warrin dacă a văzut ceva neobișnuit, portăreasa a fost categorică : nu a văzut nici un bărbat străin. Numai o femeie necunoscută a bătut la fereastra ei și, cînd i-a deschis, a spus : „Am vrut să o vizitez pe Adèle, bona de la etajul trei, dar am aflat că nu este acasă. Vă rog, dacă se întoarce, să-i comunicați că a căutat-o Angèle“. Portăreasa nu a acordat nici o atenție necunoscutei, căci astfel de vizite între bone, în ziua de duminică, erau obișnuite. Dealtfel, și Warrin se îndoia că între Adèle și crimă ar exista vreo legătură. Întrucît audierea martorilor n-a relevat nici un element nou, a răsuflat ușurat cînd, la ora 14, a sosit șeful de la Sûreté, Octave Hamard,

a cărui ascensiune se datorase meritelor sale incontestabile în rezolvarea unor cazuri de răsunet. Împreună cu Carpin și cu doi inspectori, Hamard a încercat, prin audierea locatarilor, să-și facă o imagine despre legătura dintre Oursel și Germaine Bichon. De la două bone, el a aflat amănunte utile despre victimă. Era, într-adevăr, în vîrstă de numai 16 ani și provenea dintr-o familie cu mulți copii. A fugit din satul ei natal din cauza tatălui său care era bețiv. A încercat să-și caute norocul la Paris. A dat peste Oursel, despre care la început a spus că ar fi unchiul ei, dar mai tîrziu a declarat că vrea să se însoare cu ea. Bonele au mai relatat că în ultimele luni Germaine se schimbase mult, deoarece „s-a ales cu un copil", probabil de la Oursel. S-a plîns de cîteva ori că acesta vrea să scape de ea. A și plecat odată de la el, mutîndu-se la un italian ce locuia în apropierea Bulevardului Voltaire, la care n-a rămas însă decît o noapte, reîntorcîndu-se în dimineața următoare la Oursel. Acesta a reprimit-o, dar a amenințat-o că o va ține pînă cînd va găsi pentru ea un alt serviciu. A fost ascultată și o îngrijitoare bătrînă, cu numele de Domouchet, care, din mai, făcea zilnic curățenie în biroul lui Oursel. Ea a confirmat că raporturile dintre Oursel și Germaine se înrăutățiseră în ultimul timp. El a tolerat-o o vreme ca amantă, dar, pentru că nu era o bună gospodină, voia să scape de ea. Pentru el, fost „băiețelul mamei", incapabil să-și rezolve singur problemele, Germaine devenise o povară. Fata a încercat să-l facă gelos pe Oursel, legînd „prietenii" cu alți bărbați, însă acesta nu s-a lăsat impresionat, deși i-a scris și epistole de dragoste. Hamard i-a arătat scrisoarea găsită pe biroul lui Oursel și bătrîna a declarat cu siguranță că scrisoarea provine de la Germaine. Întrebată de Hamard dacă fata primea în casă alți amanți în absența lui Oursel, îngrijitoarea a răspuns fără ezitare: „Niciodată". Sub imperiul fricii ce o cuprindea cînd rămînea singură în locuința cea mare, Germaine încuia ușile, baricadîndu-le chiar cu mobilă. Cu amanții se întîlnea în altă parte.

De la îngrijitoare, Hamard a aflat că predecesoarea ei, o oarecare Rosella, precum și casierița lui Oursel, numită Dessignol, ar putea, la rîndul lor, să dea relații despre victimă. Casierița lui Oursel, stînd zilnic pînă la ora 19 în anticamera biroului patronului, era probabil ultima persoană — cu excepția asasinului — care a văzut-o în viață pe Germaine.

Hamard a vrut să știe care au fost raporturile dintre casieriță și victimă. După un moment de ezitare, îngrijitoarea a

spus: „Doamna Dessignol este rece și politicoasă. Nu putea fi prietena lui Germaine. Are doar treizeci de ani și pusese și ea ochii pe Oursel".

La ora 18,30, agentul Lepinay i-a raportat lui Hamard sosirea doctorului Balthazard, medicul legist.

Victor Balthazard se născuse în anul 1872. Absolvent al Școlii politehnice, dar împins de o nestăvilită sete de cunoaștere, a îmbrățișat în 1893 cariera militară, devenind ofițer de artilerie. În același timp, a început să studieze și medicina. Terminînd și studiile în acest domeniu, s-a orientat în 1904 spre medicina legală, extinzîndu-și însă preocupările și dincolo de granițele medicinei propriu-zise. Între altele, a fost printre primii ce s-a gîndit la posibilitatea examinării microscopice a gloanțelor extrase din cadavre și a comparării lor cu armele cu care au fost trase.

Cînd Balthazard l-a salutat rece pe judecătorul de instrucție, nu știa că se află în fața unui caz celebru, care nu numai că va intra în anale, dar va propulsa problema cercetării urmelor de păr pe primul plan al criminalisticii. Fără nici o emoție, a intrat în bucătărie și a îngenuncheat lîngă femeia ucisă. Răceala evident manifestată, care în anii ce au urmat i-a conferit faima de dur, rezulta nu numai din concentrarea sa completă, ci și din dorința de a-și ascunde sufletul său blajin. Cu rapiditatea celui care dispune de multă experiență, a stabilit ora morții (între 12 și 14). Le-a arătat lui Hamard și Warrin juliturile de la articulațiile mîinilor și de la gîtul victimei, care ilustrau lupta ce o purtase cu agresorul. Moartea survenise ca urmare a zdrobirii craniului în mai multe locuri. Balthazard a apreciat că cele 30—40 de lovituri au fost date cu partea ascuțită a unui topor. De asemenea, la o privire sumară a apreciat că victima avea o sarcină ce depășise deja luna a cincea. Deodată s-a oprit și și-a pironit privirea asupra mîinii ei stîngi. După o scurtă observare, i-a ridicat puțin corpul, așa încît și mîna dreaptă a devenit vizibilă. Degetele ambelor mîini erau îndoite, dar Balthazard a observat firele de păr, prinse în crustele de sînge, ce ieșeau printre ele. Erau mai multe fire de păr lung, blond-șaten deschis. Doctorul a scos cîteva fire din fiecare mînă a victimei, le-a examinat la fereastra sufrageriei — urmărit de ochii curioși ai lui Hamard și Warrin —, s-a îndreptat din nou spre bucătărie și a declarat cu voce dură: „Cadavrul poate fi transportat la morgă, dar cu grijă, pentru ca nimeni să nu-i atingă mîinile".

A încheiat prin a întreba dacă poliția este pe urma făptuitorului. Hamard i-a răspuns, rezervat, că e prea devreme să se pronunțe, dar că dacă Balthazard e capabil, este liber să facă o asemenea minune. Doctorul a replicat, rece : „Nu, așa ceva nu pot face, însă sînt în măsură a vă da un indiciu care va economisi timp și energie. Ascultați sfatul meu : nu mai căutați criminalul, căci ceea ce trebuie căutat este... o criminală".

În acea epocă, ideea de a exploata din punct de vedere criminalistic firele de păr avea o vechime respectabilă, iar multele cercetări făcute se soldaseră cu rezultate și opinii contradictorii.

Se știa că firul de păr, indiferent dacă este uman sau animal, se compune din trei părți : rădăcina, tija și vîrful. Partea principală, tija, are la rîndul ei trei componente : cuticula, scoarța și măduva. Analizele microscopice detaliate asupra acestor componente au permis să se acumuleze cunoștințe suficiente pentru a se stabili în multe cazuri dacă firul de păr găsit la locul infracțiunii este de om sau de animal. Dar, în practică, răspunzîndu-se la această întrebare, se iveau altele, mai complexe.

Ori de cîte ori se stabilea că părul de la locul faptei este de om, se ridicau alte probleme : era păr de bărbat sau de femeie ? din ce zonă a corpului provenea ?

Pe vremea aceea, moda cerea ca femeile să poarte părul lung. Astfel, firul de păr feminin putea fi recunoscut pe baza lungimii sale, precum și a faptului că, datorită periatului, capetele lui aveau o formă de pensulă răsfirată. Părul masculin putea fi recunoscut datorită scurtimii sale relative și faptului că, de regulă, avea capetele tăiate. Părul tăiat proaspăt are capete cu muchii ascuțite ; după două zile muchiile încep să se rotunjească, iar după 30 de zile capetele sînt complet rotunde. Împrejurarea că și părul tăiat se răsfiră ca o pensulă, după un periat îndelungat, a generat însă multe dificultăți.

În ceea ce privește celelalte fire de păr, din alte regiuni ale corpului, cele provenite din barbă au oferit posibilitatea unei identificări sigure și a constatării, implicit, a originii sale masculine. În cursul deceniilor s-a dovedit că firul de păr din barbă este mai gros în diametru față de alte fire. Acest diametru este de 0,14—0,15 mm, față de 0,06—0,08 mm cît are firul de păr de pe cap. În cazul firelor de păr din celelalte

zone ale corpului nu s-a putut face deosebirea între provenienţa masculină şi feminină.

Date utile oferea faptul, posibil de stabilit, dacă părul a fost smuls, rupt, tăiat sau a căzut. Părul căzut este recunoscut în baza rădăcinii lui, care în mod normal apare expulzată din orificiul său, ea fiind uscată şi micşorată. În cazul părului smuls, rădăcina este nu numai umedă, ci şi sub forma unei măciulii, deschisă în partea de jos. Firul de păr rupt, extins ca o fibră de cauciuc, prezintă în zona rupturii o „ondulaţie" ciudată.

Neîndoielnic, cercetarea leziunilor firului de păr a fost cea mai promiţătoare în cadrul întregii analize criminalistice a părului, nefiind însă şi cea mai importantă. Mult mai mare interes prezenta ideea de a dovedi că părul găsit la victima unei crime de omor (sau în caz de viol, spargere, accident de circulaţie etc.) provine de la un anumit om : cel vinovat.

Pînă prin al VIII-lea deceniu al secolului trecut unii medici declarau cu uşurinţă în baza concordanţei sau neconcordanţei culorii, a desenului cuticulei, a grosimii firului de păr şi a structurii măduvei că părul de la un loc al faptei, comparat cu probele de păr de la un bănuit, provine sau nu de la acel bănuit. Însă în 1879, Virchow a folosit, cu ocazia unei expertize, o formulare deosebit de precaută, din care rezulta că nimic nu arată sigur că părul cercetat provine de la învinuit. Părul nu oferă semne atît de caracteristice încît „să se poată afirma cu certitudine că el provine de pe capul unui individ." De atunci s-au făcut multe experienţe pentru a se descoperi elemente caracteristice ale părului, astfel încît să se poată dovedi cu certitudine că un anumit păr provine de la un anumit cap sau de la anumite părţi corporale ale unui individ determinat. Concordanţei depline a grosimii tijei firului de păr, a repartiţiei măduvei, a desenului cuticulei sau a structurii rădăcinii şi a vîrfului părului i s-a opus faptul concret că pe capul aceluiaşi om au putut fi descoperite fire de păr cu grosimile cele mai diferite ale tijei, cu desenele cele mai diverse ale cuticulei şi cu formele cele mai deosebite ale rădăcinii şi vîrfului. Acelaşi lucru este valabil şi pentru culoarea părului, aceasta fiind foarte neunitară la unii oameni.

Ce tărîm nesigur a fost păşit în cazul comparării culorii părului a reieşit în cazul unui omor săvîrşit pe la începutul secolului nostru într-o localitate din Austria. Părul din mîna

femeii omorîte a fost comparat cu părul din barba unui bănuit și judecătorul de instrucție a ajuns la concluzia că acesta este criminalul. El s-a sprijinit pe constatarea că în cele trei fire de păr găsite la locul faptei, porțiunile deschise la culoare alternau, în mod foarte ciudat, cu pigmenți întunecați. Același fenomen a fost remarcat și la firele de păr recoltate de la bănuit și folosite drept model de comparație.

Din fericire, expertul folosit în cauză și-a încheiat raportul cu fraza : „În baza comparării părului nu poate fi trasă o concluzie de certitudine categorică privind identitatea". S-a dovedit ulterior că bănuitul a fost nevinovat, căci altul a recunoscut crima. Deci, chiar concordanța extraordinară în repartiția culorii nu a fost suficientă pentru a dovedi identitatea părului, dacă s-au aflat la dispoziție puține fire de păr. Din aceste eșecuri s-a dezvoltat năzuința cercetărilor de a se baza numai pe compararea unor smocuri mai mari de păr și a determina — atît în cazul părului găsit la locul faptei, cît și al celui folosit drept model de comparație — valoarea medie a însușirilor și a o compara. În 1902, un medic a comparat un smoc de păr de pe capul unei persoane ucise cu un smoc găsit asupra principalului bănuit în cauză și a comparat raportul între cifra globală a firelor cu măduvă și a celor fără măduvă. Constatarea sa : „concordanță" s-a referit într-adevăr la criminal. Totuși, și această metodă a fost prea puțin fundamentată pentru a garanta rezultate sigure.

Căutarea caracteristicilor ce nu puteau fi confundate s-a orientat în măsură și mai mare spre semnele speciale ale părului, ivite datorită exercitării unor influențe externe. Aceste semne puteau fi : aderarea la păr a unor particule tipice de murdărie, ondularea artificială a părului sau vopsirea lui. De la începutul secolului nostru, în mai multe țări s-au făcut numeroase studii privind colorarea artificială a părului cu substanțe pe bază de argint, mangan, fier, bismut și săruri de calciu și s-au pus la punct metode de demonstrații chimice pentru unele culori. Cu toate eforturile depuse, identificarea anumitor fire de păr și dovedirea provenienței lor de la anumite persoane întîmpinau însă mari dificultăți. Doar cînd era vorba de diferențe mari între firele de păr comparate, experții se puteau pronunța cu certitudine asupra neidentității fără a exista pericolul de a greși.

Acesta era stadiul de la care a pornit Balthazard cînd a început examinarea, la 16 iulie 1909, a părului găsit în mîinile

lui Germaine Bichon. A dovedi că el provenea de la o femeie, dar nu de la victimă, ci de la asasină, însemna foarte mult, așa încît a abandonat restul laturilor cercetării. Balthazard și asistenta sa au dezlipit părul de pe degetele moartei și l-au curățat de murdărie și sînge cu o soluție sodică, după care au spălat fiecare fir în alcool. Pe urmă firele au fost rulate pe o placă de sticlă îmbibată cu o soluție de gelatină, fiecare fir în parte fiind apoi așezat în balsam de Canada. La sfîrșitul operațiilor, Balthazard dispunea de mai multe fire de păr, pe care le-a măsurat. Firul cel mai scurt avea 15 cm lungime, celelalte fiind considerabil mai lungi, ceea ce demonstra că putea fi vorba de păr de femeie. Cercetările microscopice care au urmat au demonstrat caracteristicile proprii părului uman, cu forma netedă a cuticulei și firul de măduvă slab, iar cîteodată întrerupt sau lipsă. Toate capetele firelor erau netăiate și aveau vîrfurile descompuse, caracteristici tipice părului de femeie. Examinarea temeinică a firelor la rădăcină a arătat, pe de altă parte, că ele fuseseră smulse sau rupte din cap. Balthazard a determinat apoi diametrul fiecărui fir de păr în parte, în diferite locuri, iar din variatele dimensiuni obținute a calculat grosimea medie. Rezultatul arăta că diametrul tuturor firelor de păr, cu excepția unuia singur, varia între 0,06 și 0,08 mm. Grosimea neobișnuit de mare (0,11 mm) a firului de păr izolat dovedea o altă proveniență. Firul izolat avea și altă culoare, fiind negru, pe cînd celelalte erau șatene spre blonde.

În continuare, doctorul Balthazard s-a deplasat la morgă și a recoltat mai multe fire de păr de pe capul victimei. Pregătite în laborator aidoma celorlalte și apoi analizate, firele de păr respective s-au dovedit a fi foarte groase, diametrele lor variind între 0,08 și 0,12 mm. Pe baza acestor rezultate, doctorul a conchis că părul recoltat dintre degetele victimei este păr de femeie, dar, cu excepția firului care se deosebea — prin diametrul și culoarea lui — de celelalte, nu provine de la persoana ucisă, ci de la criminală.

A doua zi i-a trimis expertiza lui Hamard, comunicîndu-i totodată că este oricînd gata să compare părul unor femei suspecte cu părul găsit la locul faptei. A precizat însă că, avîndu-se în vedere dificultățile cercetării părului, este necesar să le cerceteze personal pe suspecte și să recolteze de la ele probe capilare.

Hamard nu trecuse cu vederea sfatul lui Balthazard din seara precedentă, cu toate că i s-a părut exagerat, așa că avea în fața lui procesul-verbal de audiere a portăresei Du-

mont, în legătură cu apariția bizară, imediat după descoperirea crimei, a unei femei străine, numită Angèle. Spiritul de observație al portăresei nefiind prea dezvoltat, și-a amintit doar că femeia respectivă era înaltă, destul de corpolentă și cam de 30—40 de ani. Avea fața umflată, purta o basma neagră, un pieptar și o fustă neagră cu buline albe, cum purtau pe atunci slujnicele. Deși capul îi era acoperit, portăreasa a putut observa că necunoscuta avea păr șaten deschis sau blond.

Hamard o anchetase și pe casierița Dessignol, o femeie de 30 de ani, ștearsă, blondă-cenușie, slabă și cu nas cîrn, cînd aceasta și-a făcut apariția în imobilul din Bulevardul Voltaire nr. 1. El a constatat că se confirmau spusele îngrijitoarei în legătură cu casierița. Suzanne Dessignol era — cu toate că omorul se săvîrșise în casa patronului ei — de un calm desăvîrșit, aproape rece, și de o amabilitate calculată. Ea a declarat că a văzut-o pe Germaine sîmbătă, deci cu o zi înainte de crimă. Sîmbătă fiind sărbătoare națională, a plecat mai devreme ca de obicei și a părăsit, împreună cu Germaine, locuința. Tînăra s-a dus să facă cumpărături. Magazinele vizitate de ea aflîndu-se în drum spre casa Suzannei Dessignol, Germaine a condus-o pînă în Piața Republicii, unde festivitățile erau în plină desfășurare. Fata nu a zăbovit însă, spunînd că vrea să fie acasă înainte de lăsarea întunericului. Aceasta a fost — după cum a declarat casierița — ultima sa întîlnire cu Germaine. N-a putut să precizeze dacă victima a stat mai mult timp în Piața Republicii și dacă cineva a condus-o acasă. Întrebată, ea a precizat că în casa de bani se aflau doar 7 franci, iar în biroul lui Oursel, 30. Ambele sume au fost furate. Ea nu a putut preciza dacă s-a luat ceva și din garderoba aflată în dormitorul lui Oursel. Cu ton afectat, Suzanne a declarat că nu a interesat-o niciodată locuința patronului și, cu atît mai puțin, dormitorul acestuia. Ea a făcut și o aluzie în sensul că femeia ucisă s-a lăsat, probabil, condusă acasă de o cunoștință ocazională, făcută pe stradă. Reamintindu-și că îngrijitoarea a declarat că Germaine nu lăsa niciodată să intre adoratori străini în casă, Hamard a întrebat-o pe Suzanne Dessignol dacă crede posibil ca victima să fi primit sîmbătă seara o vizită. A răspuns că nu știe, deoarece nu intră niciodată în încăperile personale ale lui Oursel. (Aceste cuvinte din procesul-verbal de audiere au fost subliniate cu roșu de către Hamard, care a adăugat pe margine mențiunea : „Dorințe oprimate ?“). Casierița a menționat că nu vrea să spună nimic rău despre decedată, însă în legătură cu asemenea ființe pri-

mitiv-senzuale, totul este posibil. (Hamard a adăugat observația : „Ură ? Gelozie ?"). Cînd a fost întrebată ce a făcut duminică, a răspuns că s-a plimbat, însă nu a fost în măsură să indice vreun martor ocular. Hamard n-a crezut-o pe casieriță, deoarece de prea multe ori constatase că salariatele urîte și-au dorit șefii cu pasiune ascunsă și și-au urît de moarte rivalele. Era oare posibil ca Suzanne Dessignol să fi ucis din gelozie ? Sau, din devotament amestecat cu egoism, a vrut să-l elibereze pe Oursel de femeia pe care nu mai putea să o suporte ? S-a dus oare, cu cheia pe care o avea, noaptea în locuință, s-a ascuns și a atacat-o pe Germaine cînd aceasta s-a sculat la ora prînzului, reușind apoi să fugă prin chepengul pe care-l cunoștea bine ? În căutarea răspunsurilor la aceste întrebări, a dat ordin să se verifice declarațiile ei.

Hamard a lucrat sistematic, fără a merge numai pe ipoteza avansată de Balthazard cum că ar fi vorba de o ucigașă. Ca atare, el l-a audiat pe Albert Oursel, imediat ce acesta și-a făcut apariția în Paris. Cunoscînd bine firea oamenilor, Hamard a considerat posibilă uciderea lui Germaine și de către patronul ei. Cîți bărbați ca Oursel, prea slabi pentru a se despărți de amantă, n-au recurs la crimă ? Nu era oare de domeniul posibilului ca Oursel, care cunoștea bine casa și obiceiurile tuturor locatarilor, să simuleze călătoria — în scopul de a-și construi un „alibi" — dar să se întoarcă neobservat, pentru a comite crima, să „regizeze" o spargere și să plece apoi din Paris ?

Oursel, un om nervos, cu păr rar și cu mustață răsucită, cu toate că fusese informat în legătură cu crima comisă în casa sa, era încă palid și confuz. El a recunoscut că Germaine a fost amanta sa. A relatat că a cunoscut-o cu aproape un an în urmă, cînd venise la el solicitînd un loc de muncă. A jurat că n-a știut că ea avea numai 15 ani. Avînd tocmai nevoie de o menajeră, a luat-o „nebun de dorință", cu toate că nu se pricepea deloc la gospodărie. A petrecut cu ea cinci-șase luni de nebunie, dar pe urmă s-a plictisit și i-a spus să-și caute alt serviciu. I-a oferit mai multe variante, ea a plîns, lui i-a fost milă și nu a putut să o alunge din locuința sa. A afirmat că devenise agasantă, deoarece s-a agățat de el. În plus, a recunoscut că i-a scris scrisori de dragoste atunci cînd, sătul de ea, nu a mai vrut să-i vorbească. A încercat și să-l facă gelos. După lungi insistențe, a recunoscut că știa și despre copil, întrucît ea a încercat să exercite presiuni asupra lui din cauza sarcinii. A jurat că copilul nu este con-

ceput cu el, declarînd că „a avut grijă să nu se întîmple așa ceva". Cînd și-a dat seama că e suspectat de crimă, și-a pierdut cumpătul. După un timp și-a revenit și a relatat, punct cu punct, tot ce a făcut : plecarea din Paris sîmbătă după-amiază, sosirea la mama sa, seara petrecută cu primarul și medicul din localitate, dimineața duminicală la biserică, masa servită în tovărășia învățătorului, plimbarea făcută împreună cu un prieten cu bicicleta, partida de cărți de duminică seara cu învățătorul.

Hamard și-a notat toate punctele și a dat ordin poliției locale să verifice fiecare amănunt. În așteptarea răspunsului a cercetat, în prezența lui Oursel, locuința acestuia și a descoperit cu acest prilej că pe lîngă suma de 37 franci sustrasă au mai fost furate o monedă și un lanț de ceas, ambele din aur. Oursel a trebuit să recunoască că valorile furate erau prea mici pentru a justifica crima și că totul dovedește intenția făptuitorului de a distrage atenția de la fapta săvîrșită. El nu a putut indica nici un suspect. Nu era capabil să înțeleagă modul în care asasinul, dacă nu era Suzanne Dessignol, a reușit să pătrundă în locuință. Toate aceste fapte au întărit bănuiala lui Hamard că Oursel este vinovat. Dar la ora 16, cînd a sosit raportul poliției, a aflat că Oursel a fost, într-adevăr, începînd de sîmbătă după-amiază și pînă luni dimineața, plecat din Paris.

Hamard nu s-a mulțumit cu aceste date și a intensificat cercetările pentru a descoperi și alți martori, sperînd că va găsi, totuși, vreo persoană mai apropiată de victimă. Mai întîi au fost căutați și audiați bărbații despre care se pretindea că au avut relații intime cu Germaine Bichon, dar această pistă nu a dus nicăieri.

Din discuțiile cu două bone a rezultat că o femeie de vreo patruzeci de ani, ce spunea că se numește Bosch, cu fața roșie, îmbrăcată în cenușiu, cu părul șaten deschis sau blond, se interesase de Oursel, la care le rugase să o însoțească.

La ora 17, Hamard a primit expertiza lui Balthazard. Citind-o, a aflat că părul găsit în mîna victimei era șaten deschis spre blond. A lăsat expertiza la o parte și a reluat studiul rapoartelor privind relatările celor două bone și al procesului-verbal de audiere a portăresei Dumont care vorbise, de asemenea, despre o femeie cu păr șaten deschis ce se prezentase însă sub numele de Angèle. Asemănarea cu doamna Bosch l-a pus pe gînduri și, de aceea, a ordonat să fie identificată această

Scanned with OKEN Scanner

femeie. Pe urmă, a trimis-o pe Suzanne Dessignol la laboratorul lui Balthazard pentru a i se lua o probă de păr.

Pe baza analizelor și comparărilor făcute, Balthazard l-a informat pe judecătorul de instrucție că părul din mîinile moartei nu provine în nici un caz de la casieriță și că aceasta trebuie să fie exclusă din rîndul suspectelor. Judecătorul i-a comunicat de îndată lui Hamard rezultatul expertizei, fiind convins că vestea îl va decepționa. Reacția acestuia — care s-a arătat total dezinteresat de rezultat — l-a surprins, dar a avut și explicația ei :

Cu puțin timp înainte, Hamard primise de la Comisariatul de poliție din Saint-Ambroise procesul-verbal de audiere a Rosellei Rousseau, fosta îngrijitoare a lui Oursel, care fusese identificată cu ajutorul casieriței. Inițial a fost deziluzionat, întrucît din declarația ei nu rezultau decît lucruri pe care deja le știa. Deodată însă i-a căzut sub ochi numele din prima căsătorie al Rosellei : Bosch. Era cel cu care o necunoscută se prezentase celor două bone, cărora le ceruse să o însoțească la Oursel, într-o vizită cu un scop neclar. Și-a mai amintit că descrierea făcută femeii cu numele de Bosch de către cele două bone corespundea cu cea relatată de portăreasa Dumont în legătură cu Angèle. Se putea presupune că Rosella Rousseau, Bosch și Angèle sînt una și aceeași persoană.

Pornind de la această ipoteză, Hamard a dispus să fie convocate la poliție Rosella Rousseau, cele două bone și portăreasa Dumont, intenționînd să facă o confruntare. Ceea ce avea în vedere era o combinație vagă, fondată pe simple bănuieli, atît timp cît nu putea să intuiască motivul pentru care Rosella ar fi ucis-o pe Germaine Bichon. Era posibil totuși ca, din motive obscure, Rosella — care încercase de mai mult timp să se strecoare în locuința lui Oursel —, atunci cînd a ajuns acolo, s-o fi omorît pe Germaine Bichon, reușind apoi să dispară din casă, spunîndu-i portăresei că ar fi Angèle.

În curînd, Rosella Rousseau se găsea în fața lui Hamard. Era o femeie neîngrijită, cu obrazul veșted, o femeie despre care un ziarist a afirmat ulterior că ar fi întrunit, în mod ciudat, trăsături dure, senzuale, rele și totuși materne. Părea că nu-i e teamă de nimic. Hamard a aruncat, involuntar, o privire cercetătoare spre părul ei prins neglijent cu ace și a constatat că este neîndoielnic șaten, cu șuvițe blonde, tot atît de lipsit de atracție ca întreaga sa fizionomie.

Scanned with OKEN Scanner

Întrebată despre viața ei, Rosella Rousseau a descris vorbăreață, dar uneori incoerent, una din multele existențe mizere trăite în suburbiile Parisului : o copilărie umilă ; primul raport sexual la 11 ani ; căsătoria la 20 de ani cu Jean Bosch, un individ cu înclinații spre alcoolism ; nașterea și moartea unicului copil ; transformarea lui Bosch într-un bețiv incurabil ; ceartă, bătaie și divorț. A fost apoi muncitoare într-o fabrică de cuie și aici l-a cunoscut pe Henri Martin, muncitor în aceeași fabrică, căruia îi fugise nevasta, lăsîndu-l cu un copil mic. De atunci a locuit cu cei doi, pe Bulevardul Belleville, la nr. 56. Din cînd în cînd se angaja ca îngrijitoare, pentru a cîștiga cîțiva franci. A lucrat și în casa lui Oursel, pe care l-a părăsit deoarece n-a putut suporta modul cum o trata. Cînd a venit vorba despre crimă, a izbucnit în sughițuri violente și a făcut caz de sentimentele ei materne față de „sărăcuța Germaine". Întrebată cine ar putea fi, după părerea ei, asasinul, a răspuns că numai o persoană care a avut cheile locuinței. Hamard a întrebat-o prin surprindere dacă după plecarea de la Oursel a mai fost în locuința acestuia și dacă cunoaște o bonă cu numele de Adèle. A răspuns calmă că nu s-a mai apropiat de casa lui Oursel, că nu cunoaște și nu a vorbit nici cu Adèle, nici cu alte bone din cartier. Întrebată cum s-a despărțit de Oursel, prietenește sau cu ceartă, a răspuns că pur și simplu nu s-a mai dus pe acolo, nemaiavînd de luat vreun ban pentru munca ei, fiind plătită la sfîrșitul fiecărei zile.

Hamard a deschis apoi ușa, a lăsat să intre cele două bone și a întrebat-o pe Rosella Rousseau dacă le cunoaște. Ea a răspuns fără ezitare : „Nu, nu le-am văzut niciodată". „Fetele afirmă, a continuat Hamard, că le-ați acostat pe fiecare din ele pe stradă și le-ați cerut să vă însoțească la Oursel". Rousseau a replicat obraznic : „Este de neînțeles cum aceste slujnice pot spune așa ceva. Probabil, mă confundă cu cineva". Hamard a insistat : „Purtați numele de Bosch ? Femeia care s-a adresat bonelor se numea Bosch și semăna cu d-ta." „Există mii de doamne Bosch în Paris ce pot semăna cu mine — a răspuns Rosella. Eu mă prezint cu numele de Martin".

Cînd Hamard și-a întrerupt interogatoriul și s-a dus cu bonele în camera alăturată, a avut parte de o deziluzie, deoarece doar una a spus că doamna Martin era străina care a acostat-o. Nici aceasta însă nu avea siguranță. Existau în Paris multe femei ce arătau tot atît de cenușii și decăzute.

Întors în cabinetul său, Hamard a găsit-o pe Rosella Rousseau plîngînd în hohote. Cu fața ascunsă în palme, l-a întrebat pe anchetator dacă crede, într-adevăr, că ea a omorît-o pe Germaine Bichon, pe care a iubit-o ca pe propriul său copil. Dar cînd Hamard a întrebat-o unde a fost duminica trecută, Rousseau și-a întrerupt brusc plînsul, a simulat că se gîndește intens și apoi a răspuns : înainte de masă s-a dus la Neuilly pentru a găsi adresa unui unchi ; s-a întors la ora 13, după care a stat tot timpul cu Martin și cu copilul acasă. A negat vehement că a fost la ora 14 în imobilul unde s-a săvîrșit crima. În acest moment, Hamard a chemat-o pe portăreasă și a întrebat-o pe Rosella Rousseau dacă o cunoaște. Aceasta a răspuns că își aduce aminte vag de ea, întrucît, Oursel avînd intrare separată în imobil, a întîlnit-o foarte rar pe portăreasă. Întrebată direct dacă, după comiterea crimei, s-a apropiat de boxa portăresei și a vorbit cu ea, Rosella Rousseau a negat cu hotărîre.

Discutînd apoi într-o încăpere alăturată cu portăreasa, Hamard a avut a doua deziluzie, deoarece aceasta era foarte șovăitoare. Da, într-adevăr, era o oarecare asemănare între Angèle și femeia care îi fusese arătată, însă nu-și dădea seama prea bine, mai ales că cea dintîi fusese altfel îmbrăcată și avea o basma neagră pe cap.

Hamard i-a dat drumul Rosellei Rousseau, întrucît nu avea probe împotriva ei și nu descoperise nici motivul care ar fi determinat-o să săvîrșească omorul. Totuși, bănuiala nu l-a părăsit, astfel că a dispus să se adîncească investigațiile în jurul celei în cauză și al soțului ei, punîndu-se accent pe verificarea modului cum și-au petrecut duminica de 15 iulie și, mai ales, pe stabilirea faptului dacă vreunul din ei a încercat să amaneteze o monedă sau un lanț de ceas din aur.

Abia ordonase verificările, cînd a primit de la doctorul Balthazard o broșă mică și ieftină din argint — de genul celor purtate pe piept de multe femei — pe care o găsise în părul victimei.

Dacă broșa nu aparținuse victimei, însemna că se confirma afirmația lui Balthazard, potrivit căreia era vorba de o asasină. Hamard a trimis urgent un polițist cu broșa la imobilul unde locuise victima, aflînd în scurt timp că nimeni nu a văzut broșa în cauză pe pieptul Germainei Bichon. Între timp, crima, despre care apăruseră ample relatări în presă, a devenit un subiect de senzație. Reporterii încercau să-și explice cum a putut criminalul să pătrundă în casă. Ipotezele cele mai ne-

Scanned with OKEN Scanner

verosimile se lansau în jurul misterioasei Angèle, botezată de presă „Femeia blondă". Unanim ea era socotită doar complicele criminalului.

Hamard a impulsionat cercetările, iar în dimineața zilei de miercuri a primit primul raport care-i dovedea că este pe calea cea bună. Era clar că Rosella Rousseau nu spusese adevărul în legătură cu modul cum și-a petrecut duminica în care s-a comis crima.

Din declarația cîrciumarului Vigoureux, administratorul imobilului în care locuiau Martin și Rosella Rousseau, rezulta că ei aveau de plătit chiria pe mai multe luni, fiind înglodați în datorii. Această situație se datora îndeosebi Rosellei, care, profitînd de faptul că concubinul ei era un om molatic, îl reținea de la lucru, tîrîndu-l după ea prin cîrciumi și pe la diferite petreceri. Rosella era permanent preocupată să procure bani, folosindu-se de diverse tertipuri. În sîmbăta de dinaintea comiterii crimei, administratorul îl somase pe Martin să-și plătească chiria. A procedat la fel și în dimineața duminicii de 15 iulie, dar Martin i-a cerut păsuire și l-a asigurat că „soția" sa este plecată pentru a procura bani și că-i va plăti imediat ce ea se va întoarce. La ora 16, Martin a apărut cu concubina sa în localul lui Vigoureux. Ea era foarte agitată: au plătit o parte din datorii și au băut mai multe pahare de vin alb. La ora 18, au plecat împreună la un negustor de obiecte vechi, căruia vroiau să-i vîndă ceva.

Negustorul respectiv, Habluzzel, a declarat la început că nu cunoaște familia Martin, dar pe urmă a recunoscut că „doamna Martin" a vrut să amaneteze o monedă de aur, despre care a spus că „s-ar fi împiedicat pe stradă de ea". A fost îndrumată spre un alt cumpărător, negustorul Lavergnas, care a refuzat, la rîndul său, oferta. A cumpărat-o însă cu 15 franci o femeie ce se găsea întîmplător în magazin, pe care nimeni nu o cunoștea. Hamard și-a trimis oamenii pe urma ei, presupunînd că ea cumpărase moneda furată, dar polițiștii au căutat-o zadarnic. Și această pistă s-a împotmolit.

Convins însă că este pe urmele criminalei, Hamard a ordonat, în dimineața zilei de 22 iulie, ca Martin să fie adus la el. Și-a dat repede seama că acesta era, cu adevărat, un bărbat molatic, supus complet concubinei sale, și că nu va scoate nimic de la el. Într-adevăr, Martin a repetat declarațiile Rosellei Rousseau, insistînd asupra acestor povești chiar cînd i s-au opus declarațiile administratorului casei și ale negustorului de vechituri. Hamard i-a arătat broșa de argint, dar

Scanned with OKEN Scanner

Martin a declarat că nu a văzut-o niciodată. Hamard l-a trimis acasă, dispunînd să fie adusă Rosella Rousseau, împreună cu toate hainele ei „de duminică". Dorea să o îmbrace la fel ca pe Angèle și să o confrunte din nou cu portăreasa. Întrucît însă Rosella Rousseau a declarat că nu are decît o rochie și o basma, ambele de culoare gri, iar la domiciliul ei nu s-au găsit, într-adevăr, alte obiecte de îmbrăcăminte, Hamard a renunțat la ideea unei noi confruntări, mulțumindu-se cu o nouă interogare, care a durat peste 5 ore. La început, Rosella Rousseau a fost pe rînd vorbăreață, agitată și din nou calmă și de nezdruncinat. A susținut că broșa nu este a ei și că nu are nimic de-a face cu crima. I-a calificat pe administrator și pe cei doi negustori de vechituri drept niște mincinoși. Abia la ora 15 a făcut cu șiretenie o mărturisire: „Da, nu am spus adevărul în legătură cu modul în care mi-am petrecut timpul în duminica respectivă. Am făcut acest lucru dorind să ascund un mic furt pe care l-am comis. Am plecat sîmbătă la o rudă, Carpentier, la Neuilly, pentru a cere bani de la el. M-a găzduit peste noapte, însă mi-a refuzat cererea. Duminică, în timp ce el dormea, i-am furat 100 de franci și o monedă de aur, m-am întors la Paris, am plătit chiria și am vîndut moneda".

Hamard a ordonat imediat să se verifice aceste relatări și a aflat că exista, într-adevăr, acel Carpentier, dar era prea bătrîn și senil, așa încît nu a putut spune cu siguranță dacă a primit sau nu vreo vizită. Hamard nu s-a dat bătut, ordonînd să se efectueze o percheziție temeinică la locuința Rosellei Rousseau, în prezența lui Balthazard. A cerut să se caute eventualele haine ascunse de Rosella Rousseau, iar cele găsite să fie cercetate pentru a se vedea dacă nu prezintă urme de sînge. Totodată, l-a însărcinat pe Balthazard să recolteze fire de păr de la suspectă, care să fie comparate cu cele provenite de la victimă.

În timp ce polițiștii scotoceau prin locuință, Balthazard s-a dus cu Rosella Rousseau în dormitor, i-a ordonat să-și desfacă părul și, cu ajutorul unei lupe speciale, l-a cercetat. Nu bănuia în acea clipă că are în față un caz care va deschide noi perspective analizei criminalistice a părului. El a scris mai tîrziu: „Părul ei era castaniu, dar avea și unele șuvițe mai deschise, aproape blonde — mai ales pe partea dorsală a capului și la tîmple". Cercetînd părul, Balthazard a fost cuprins de o agitație ciudată. Firele de aceeași nuanță găsite în mîinile victimei au trezit în el speranța că va putea dovedi

identitatea. A luat probe de păr din cele mai diferite regiuni ale capului suspectei și, mai ales, din părți și de la ceafă și l-a informat pe Hamard cu rezultatul provizoriu.

Între timp, s-au găsit într-o ladă cîteva haine ascunse. Erau o fustă neagră cu buline albe, un pieptar și o basma, tot negre, respectiv hainele despre care a relatat portăreasa Dumont cînd a vorbit despre Angèle. Hamard a decis ca Balthazard să cerceteze hainele pentru descoperirea eventualelor urme de sînge și să termine cît mai repede posibil analiza părului. Pe urmă a hotărît arestarea Rosellei Rousseau și internarea ei în închisoarea Saint-Lazare.

Balthazard a plecat direct spre laboratorul său, dornic de a executa cît mai repede compararea părului. A măsurat, ca de obicei, firele de păr. Valoarea medie era 0,07 mm, exact ca și în cazul părului găsit la locul faptei. Era un prim pas făcut spre demonstrarea identității. Doctorul a stabilit cu siguranță că părul de la locul faptei, mai mult blond decît brun, provenea de la ceafa Rosellei Rousseau. Acest element nou însemna o probabilitate pînă la limita siguranței, dar nu și o dovadă. Însă la examinarea rădăcinilor diferitelor fire, mai ales ale celor găsite în mîinile Germainei Bichon, a fost copleșit de supoziția că într-o mînă a fetei era o șuviță smulsă complet din același loc. Bănuiala l-a îndemnat să cerceteze regiunea frontală și tîmplele Rosellei Rousseau, pentru a vedea dacă nu cumva într-un loc, clar delimitat, se află orificii lăsate de firele smulse, care să se potrivească cu părul descoperit la locul faptei. Dacă bănuiala se confirma, proba vinovăției Rosellei Rousseau era neîndoielnică.

În dimineața zilei de vineri, Balthazard a primit din partea judecătorului de instrucție aprobare de a cerceta încă o dată femeia arestată. După prima noapte petrecută în închisoare, a găsit-o schimbată. Era obosită și apatică. Fără a spune nici un cuvînt, neînțelegînd despre ce e vorba, a suportat cercetările doctorului. Ulterior, Balthazard a descris rezultatul activității desfășurate în felul următor: „Cînd am examinat partea stîngă a cefei, am constatat că în această regiune se afla o porțiune de unde lipseau mai multe fire de păr ce fuseseră rupte la cîțiva milimetri deasupra rădăcinii lor. În plus, am găsit unele orificii de rădăcină din care au fost smulse firele. Lipseau cam 20 de bucăți. Această constatare mi-a permis să conchid cu siguranță că părul din mîna Germainei Bichon provenea de pe capul învinuitei Bosch".

Înainte de a redacta raportul, Balthazard a cercetat hainele suspectei, dar a constatat că ele fuseseră prea mult spălate. Numai în partea de jos a fustei a descoperit pete minuscule de sînge. Din cauza imposibilității de a determina proveniența lor (reacția lui Uhlenhuth a fost folosită în Franța abia începînd din anul 1912), urmele de sînge descoperite nu l-au ajutat cu nimic. Ceea ce i-a putut oferi Balthazard judecătorului de instrucție ca indiciu cu putere probatorie a fost rezultatul comparării părului.

Hamard a crezut și el fără rezerve în concluziile doctorului. După-amiază a scos-o pe Rosella Rousseau din închisoare și a supus-o timp de mai multe ore unui interogatoriu necruțător. Un timp, acuzata a negat totul, deși firele de păr găsite în mîinile victimei s-au transformat într-un rechizitoriu înfricoșător, dar seara a izbucnit subit în plîns și a spus : „Ei bine, am omorît-o pe Germaine Bichon. Deoarece eram înglodată în datorii, m-am gîndit să procur bani de la Oursel, pe care îl credeam bogat. Știind că pleacă în fiecare sîmbătă și o lasă pe Germaine singură în locuință, am hotărît să pătrund împreună cu bonele în biroul domnului Oursel și să mă ascund acolo. Cum ele m-au refuzat, m-am decis să acționez singură. Sîmbătă după-amiază, am urcat scările și, cînd casierița a fost o clipă neatentă, m-am strecurat în camera din care un chepeng dă în casa scării, unde se găsea o nișă pentru pat. M-am încuiat acolo și am așteptat...".

Din ascunzătoarea ei, Rosella Rousseau a auzit cum pleacă casierița împreună cu Germaine, încuind ușile după ele. Acum, putea căuta în liniște banii, dar hoața, care încă nu se gîndea s-o omoare pe Germaine, a fost cuprinsă de teama ca nu cumva fata să se întoarcă și nu a acționat, pierzînd astfel prima șansă. A auzit reîntoarcerea Germainei. Fata a încuiat imediat ușile sufrageriei și dormitorului. Rosella presupunea că probabil Oursel își păstrează banii în dulap, însă acum nu mai avea acces spre dormitor. S-a decis deci să aștepte pînă dimineața, cînd Germaine va deschide ușa dormitorului. A petrecut o noapte fără somn.

Germaine s-a trezit la ora 12, a descuiat ușa dormitorului și s-a dus, îmbrăcată în capot, la bucătărie să-și pregătească gustarea, după care a trecut în sufragerie.

Rosella Rousseau a relatat în continuare : „Cu pași de lup, mi-am părăsit ascunzătoarea și am pătruns în sufragerie, apărînd subit în fața Germainei, care a fost foarte surprinsă. A sărit în sus și a exclamat: «De unde veniți...?». Fără să răspund,

m-am aruncat asupra ei". După o luptă scurtă, dar aprigă, în care li s-a desfăcut amîndurora părul, Germaine a reușit să fugă în bucătărie. După cum pretindea asasina, fata a întins mîna după un topor, însă ea i l-a smuls și a lovit-o cu furie oarbă pînă cînd aceasta a început să horcăie. Atunci s-a oprit pentru a-și da seama dacă cineva a auzit strigătele victimei. Convingîndu-se că e liniște, și-a spălat hainele și toporul, după care a deschis casa de bani și biroul. Dezamăgită de prada sărăcăcioasă găsită, a spart dulapul, dar nici aici n-a aflat decît o monedă și un lanț de ceas din aur. I s-a părut că aude zgomot pe scară și, de aceea, a luat un scaun, s-a urcat pe el și a deschis chepengul pregătindu-se să fugă pe acolo. Cînd totul s-a liniștit, a luat cheile de la Germaine, a deschis ușa de la intrare, a ieșit, a închis-o la loc și a plecat fără să fie observată. În stradă, i-a venit ideea să se întoarcă la portăreasă, pentru a-și crea un alibi cît mai sigur, și ca atare i-a îndrugat acesteia povestea despre Angèle care căuta o bonă. Cînd a ajuns acasă, i-a spus lui Martin că moneda, lanțul de ceas și banii i-a furat de la o rudă din provincie.

Deși a repetat cu exactitate declarația despre plecarea ei din imobilul cu nr. 1 din Bulevardul Voltaire și cu ocazia altor interogatorii, după șase luni, cînd a compărut în fața Curții cu jurați, a negat-o, afirmînd că ar fi mărturisit sub presiune. La fiecare întrebare pusă de președintele completului, ea a răspuns stupid : „Nu-mi mai aduc aminte". Jurații nu s-au lăsat impresionați și au declarat-o vinovată, fiind condamnată la moarte.

Pe Balthazard, acest caz l-a impulsionat și încurajat să facă și alte studii asupra părului. În curînd a apărut lucrarea sa *Părul omului și al animalului* care, din 1910, a devenit un îndrumar valabil cel puțin un deceniu și jumătate pentru cercetarea criminalistică a părului.

Pentru alți criminaliști, rezolvarea acestui caz a demonstrat că cercetarea atentă și minuțioasă a firelor de păr găsite la locul infracțiunii și compararea lor, după metode riguros științifice, cu părul persoanelor suspecte, poate constitui un sprijin esențial în aflarea adevărului.

Scanned with OKEN Scanner

Şi praful vorbeşte

Edmond Locard, elev al medicului judiciar Alexandre Lacassagne, a avut prin anul 1889 ideea că praful care aderă la hainele oamenilor, la nasul, urechile și unghiile lor ar fi în măsură să dea criminaliștilor informații privind profesiunea suspecților sau locul unde s-au aflat ei ultima dată. Astfel, viitorul savant Edmond Locard a sesizat posibilitățile care existau, dincolo de medicina judiciară clasică și de criminalistica științifică a lui Bertillon, prin cercetarea urmelor cu ajutorul științelor naturale.

În anii 1911 și 1912, cînd abia își începuse activitatea de cercetare în acest domeniu, a fost însărcinat să ancheteze mai multe infracțiuni și astfel a avut ocazia să încerce să-și realizeze ideile privitoare la depunerea prafului ca indiciu sau ca verigă de legătură între fapte și făptuitori. Într-unul din cazurile anchetate de el — în care de mai mult timp se încerca, fără succes, descoperirea unei bande de falsificatori —, au intrat în atenție la un moment dat trei bărbați : Brun, Ceresk și Latour. Cu toate suspiciunile existente la adresa lor, nu era însă posibil a se dovedi că ar fi vreo legătură între aceștia și banii contrafăcuți. De asemenea, nu s-a reușit a se descoperi atelierul în care au lucrat. Specialiștii au putut constata numai că monedele contrafăcute conțineau antimoniu, cositor și plumb. Pornind de la aceasta, Locard a preluat spre cercetare hainele unuia dintre bănuiți. El a examinat buzunarele acestora și a scos, cu ajutorul lupei și pensetei, toate particulele metalice. Pe urmă a periat, deasupra unei coli de hîrtie albe strălucitoare, mînecile. Din praful astfel obținut, care era foarte vizibil pe hîrtie, a separat din nou toate particulele metalice. Pe urmă, după ce s-a documentat în legătură cu metodele chimice curente prin care antimoniul, cositorul și plumbul pot fi puse în evidență, a preparat o soluție din praful

metalic recoltat și a tratat-o cu clorură de sodiu. După scurt timp s-au format cristale de piroantimoniat de sodiu, sub formă de linte, grupate cîte trei la un loc — semnele tipice ale antimoniului. Imediat după aceasta s-a făcut dovada că era prezent și praful de cositor : în soluție s-au format, datorită clorurii de rubidiu cu care a fost tratată, octaedri din sistemul cubic, semnul sigur al cositorului. Praful de plumb și-a trădat prezența prin formarea unor plăcuțe prismatice, lunguiețe, cu cavități neregulate. Procedînd la fel cu particulele metalice recoltate din hainele celorlalți doi bănuiți, a obținut aceleași rezultate. Întrucît nici unul dintre bănuiți nu a putut explica prezența diferitelor particule metalice în hainele lor, au fost arestați și, după scurt timp, au recunoscut că sînt autorii falsurilor.

Efectul acestor rezultate, exercitat asupra criminaliștilor, a fost atît de puternic, încît ei au început să apeleze la serviciile lui Locard cu deplină încredere. Astfel s-a prezentat situația și în cazul lui Emile Gourbin, un funcționar de bancă din Lyon, care, bănuit a fi ucis, într-un acces de gelozie, pe tînăra Marie Latelle, era arestat. Tînăra fusese găsită moartă în casa părintească, iar criminalul nu lăsase nici o urmă la locul faptei. S-a stabilit că moartea fetei survenise cam pe la miezul nopții. Ancheta părea lipsită de perspective, cînd judecătorul de instrucție, care auzise de activitatea lui Locard, l-a rugat să-i vină în ajutor. Locard, după ce a examinat cadavrul la morgă și a descoperit la gît urme clare de sugrumare, s-a dus în celula lui Gourbin și a recoltat depozitul subunghial al deținutului, pe care l-a introdus într-o pungă din hîrtie. Apoi, în laborator, a început să sorteze, deasupra unei coli de hîrtie, materia recoltată, descoperind un mare număr de particule ce reprezentau epitelii de piele, sub forma unor plăcuțe transparente suprapuse, care, cu ajutorul iodului, au fost colorate în galben. Multe din ele puteau indica drept proveniență gîtul victimei, dar aceasta nu era încă o dovadă, nefiind exclusă posibilitatea ca ele să fi fost dislocate, prin zgîriere sau scărpinare, de pe însuși capul bănuitului. Locard a fost însă izbit de faptul că epiteliile erau acoperite de un praf ciudat, de culoare roz. Sub microscop, mărite puternic, majoritatea particulelor de praf au apărut sub formă de grăunțe, cu multe unghiuri, asemănătoare cu cristalele. Dimensiunile particulelor oscilau între trei și zece microni. Locard a stabilit că proprietățile respective erau caracteristice amidonului de orez. El a mai descoperit în particule bismut, stearat

de magneziu, oxid de zinc și un colorant roșiatic de oxid de fier — roșul venețian. Ca urmare, a rugat un jandarm să-i aducă toate cosmeticele din camera fetei moarte. Acesta i-a adus în ziua următoare mai multe cosmetice, inclusiv o pudră roz, pe care Marie Latelle o folosea zilnic. Era vorba de un preparat special al unui farmacist din Lyon, în care Locard a identificat toate substanțele chimice găsite în praful de pe epitelii. Acesta a constituit un mijloc de probă care după cîteva decenii nu ar mai fi avut aceeași putere probatorie absolută, din cauza fabricării în masă a pudrei. Atunci însă, în 1912, a fost o probă suficient de puternică pentru a frînge rezistența lui Gourbin. Acesta a descris cum și-a fabricat alibiul (prietenii cu care a fost la un joc de cărți au declarat că toți s-ar fi dus la ora 1 la culcare) : Gourbin a pus acele ceasului de perete din casa prietenilor săi la ora 1, deși în realitate era ora 23,30, iar apoi a plecat și s-a întîlnit cu amanta sa, care i-a declarat că nu vrea să se mărite cu el. Fiindu-i spulberate speranțele pe care și le pusese în zestrea ei, a ucis-o.

După acest caz, Locard a dobîndit foarte repede reputația de „magician". Succesele repurtate și sprijinul larg ce i s-a acordat l-au determinat să inițieze cercetarea științifică a prafului în stil mare, lucrările pe această linie fiind cele mai însemnate și interesante din activitatea sa.

Pornind de la formularea chimistului german Liebig : „Praful conține, în mic, toate lucrurile care ne înconjoară", el a studiat depunerile de praf pe haine, pantofi, pălării, păr, orificiile nasului și urechilor, instrumente, țesături de tot felul, mobilă, covoare, ferestre, pervazuri, pe străzi, în grădini, în fabrici și în ateliere. Pe baza cercetărilor întreprinse, Locard a formulat definiția prafului : „Praful este o îngrămădire de resturi în stare pulverizată... noroiul de pe străzi este un praf amestecat cu lichide... murdăria este un praf amestecat cu părticele uscate de grăsimi...". El a continuat : „Dacă ar fi să enumerăm din ce se compune praful, ar trebui să indicăm toate substanțele organice și anorganice care există în lume. Ceea ce este însă important, constă în a se descoperi în ce formă s-a aflat substanța înainte de a trece în starea de pulbere. Formarea pulberei este condiționată de distrugerea substanței inițiale care, în general, ne permite determinarea obiectelor datorită simțurilor și instrumentelor noastre. Pe de altă parte, transformarea nu merge atît de departe încît lucrurile să fie descompuse pînă în ultimele lor elemente, în molecule sau

Scanned with OKEN Scanner

atomi... Din aceasta rezultă că praful mai conține caracteristici de diferențiere, care ne permit determinarea originii sale".

Locard acorda o atenție deosebită recoltării urmelor de praf, îndeosebi a celor aderate la obiectele de îmbrăcăminte. Astfel, mai întîi căuta să localizeze, cu ajutorul lupei, dispunerea prafului ; apoi îl ridica cu penseta sau cu un tampon de vată și îl introducea în pungușe pe care înscria toate mențiunile necesare privind locul și condițiile de recoltare. Particulele ce nu puteau fi desprinse prin procedeele de mai sus le disloca de pe suport prin zgîriere, deasupra unei lamele de sticlă curate. O grijă aparte acorda recoltării urmelor de praf din buzunarele hainelor. Pentru aceasta, el nu recurgea la întoarcerea lor pe dos, ci le desfăcea complet la cusături, după care recolta urmele ce-l interesau.

După ce urmele de praf erau ridicate de pe hainele unui bănuit, trecînd la cercetarea lor, Locard separa părțile ce puteau fi recunoscute ușor. Astfel, pentru separarea particulelor metalice, el folosea un magnet. De asemenea, pentru sortarea particulelor mai fine a construit un dispozitiv cu ajutorul căruia putea plimba microscopul deasupra unor suprafețe întinse de hîrtie pe care era depus praful.

Între timp succesele repurtate de Locard și comunicările publicate de acesta i-au adus o serie de adepți. Printre aceștia se afla și J. C. van Ledden-Hulsebosch, un tînăr chimist din Amsterdam. Într-un articol publicat în anul 1920, el a reliefat posibilitatea și necesitatea folosirii aspiratorului de praf, un mijloc deosebit de eficace în recoltarea particulelor mici care pot constitui dovezi extrem de importante într-o serie de cazuri. Argumentația prezentată a contribuit, fără îndoială, la pătrunderea și consolidarea poziției aspiratorului de praf în cadrul instrumentarului criminalistic.

În aceeași perioadă, un alt tînăr chimist își făcea intrarea în domeniul criminalisticii : August Brüning. Inițial, interesul său s-a îndreptat spre folosirea fotografiei color în scopul „identificării fotografice" a urmelor de sînge de pe diferite țesături. Lucrînd însă o perioadă de timp la Lyon și venind în contact cu preocupările lui Locard privind urmele de praf, după ce s-a stabilit la Berlin — unde i s-a pus la dispoziție un laborator de către poliția berlineză — s-a dedicat și el cercetărilor în acest domeniu și rezultatele n-au întîrziat să apară.

Preludiul l-a constituit anul 1913, cînd, în calitatea sa de chimist al poliției, a intervenit pentru prima dată în cercetarea spargerilor caselor de bani. În acea vreme asemenea

cazuri erau destul de frecvente, iar mulţi spărgători se foloseau în acest scop de ceea ce în argou se numea „ronţăitor". Era vorba de un instrument greu, sub formă de cleşte, cu ajutorul căruia se tăiau pereţii caselor de bani ieftine. Pe astfel de instrumente, găsite asupra bănuiţilor, Brüning a descoperit — la examinarea sub microscop — particule de metal şi de lac ce concordau sub aspectul proprietăţilor fizico-chimice cu materialele din care erau confecţionate unele din casele de bani sparte. Această potrivire a avut ca rezultat arestarea unor membri, cu totul surprinşi, ai bandelor de spărgători.

Brüning a obţinut un succes remarcabil ca urmare a contribuţiei decisive pe care a avut-o la demascarea tăinuitorului berlinez Paul Markowitz, bănuit că a participat nemijlocit la unele spargeri comise după un sistem rafinat. În luna octombrie a anului 1913, a fost spartă casa de bani a unei firme situate în apropierea sediului poliţiei. Făptuitorul făcuse o gaură în duşumeaua locuinţei aflate deasupra casieriei, pătrunzînd astfel la locul faptei. Casa de bani spartă avea pereţii dubli, confecţionaţi din plăci subţiri de oţel. Intervalul dintre pereţi fusese umplut cu un material izolator care avea scopul să prevină, în cazul unui incendiu, carbonizarea hîrtiilor şi bancnotelor din casa de bani. Acest material izolator, care consta din cenuşă de cărbune brun, cu ocazia spargerii casei de bani căzuse în cantitate destul de mare pe podea.

Imediat după descoperirea furtului prin spargere, comisarul Müller, căruia i s-a încredinţat cazul, s-a deplasat la Markowitz şi a efectuat o temeinică percheziţie domiciliară. Ca de obicei, nu a putut găsi nici o urmă a prăzii. Însă, printr-o coincidenţă, privirile sale au căzut pe pantofii bănuitului, observînd pe ei o dungă ciudată de praf, care semăna de o manieră izbitoare cu cenuşa cărbunelui brun. Sesizat, în baza analizelor premergătoare ale prafului de la locul faptei efectuate de către Brüning, Müller a confiscat pantofii şi i-a dus acestuia la laborator. Lui Brüning nu i-a fost deloc greu să stabilească, pe baza analizei microscopice, că praful de pe pantofii bănuitului reprezenta cenuşă de cărbune brun. După aceasta, l-a rugat pe Müller să-i aducă cît mai repede hainele purtate de Markowitz în seara premergătoare. Markowitz, complet nebănuitor, i-a predat hainele, făcînd unele observaţii batjocoritoare. Primindu-le, Brüning le-a bătut bine într-un sac de hîrtie, obţinînd o cantitate suficientă de praf pentru a dovedi că şi acesta reprezenta cenuşă de cărbune brun. Brüning ştia însă că prin asta nu a realizat încă mare lucru, deoarece

Markowitz ar fi putut să afirme că a ajuns în contact cu un alt prilej cu cenuşa de cărbune brun. Ca urmare, Brüning a căutat un element caracteristic al cenuşii de pe pantofii şi hainele bănuitului pentru a dovedi că aceasta a provenit din casa de bani spartă, şi nu din altă parte. În acest scop, a recoltat o cantitate din cenuşa rămasă între pereţii casei de bani respective şi, analizînd-o, a stabilit că ea conţine microparticule de plante pietrificate, care rezistaseră transformării cărbunelui în cenuşă. Sub microscop s-au putut recunoaşte clar structura şi mărimea unor celule de plante care se găseau atît în cenuşa dintre pereţii casei de bani, cît şi în cea de pe pantofii şi hainele lui Markowitz.

Faptul că Paul Markowitz şi-a pierdut cumpătul şi a făcut o recunoaştere furioasă a însemnat începutul contribuţiilor lui Brüning la progresul analizei criminalistice a prafului.

În 1923, Brüning a publicat o comunicare privind experienţa acumulată de el pe linia cercetării urmelor de praf, intitulată : „Contribuţii la demascarea infractorilor, prin demonstrarea elementelor conducătoare pe corpul şi hainele lor". Astfel, el a introdus noţiunea de „element conducător" în domeniul cercetării prafului. „În geologie — scria Brüning — se numesc fosile conducătoare acele pietrificări care sînt găsite într-un anumit strat al scoarţei pămîntului, fiind caracteristice pentru acesta. Dacă astfel de fosile sînt găsite în pietrificări încă necunoscute, specialistul este în măsură a spune imediat în baza acestei descoperiri din ce strat face parte pietrificarea respectivă". Pornind de la aceasta, el arăta că, la fel, analiza microscopică şi cea chimică sînt în măsură a permite să se tragă concluzii — pe baza prafului descoperit pe hainele sau corpul unor persoane — în legătură cu profesiunea lor şi cu obiectele cu care au avut de-a face. Comunicarea lui se termina cu fraza : „Descrierea de mai sus arată modul în care chimistul îl poate sprijini pe criminalist. În acest sens, elementele conducătoare tehnico-criminalistice arată calea de urmat".

Aportul ştiinţei la înfăptuirea justiţiei cunoştea astfel noi afirmări, în cadrul cărora continuau să se remarce cercetările întreprinse asupra urmelor de praf şi a altor microparticule. Asemenea cercetări au contribuit decisiv la clarificarea unei cauze celebre care a reţinut atenţia parizienilor multe luni,

Scanned with OKEN Scanner

în 1924, cucerindu-și un loc nepieritor în analele criminalisticii.

Acest caz s-a declanșat în dimineața zilei de duminică, 8 iunie 1924, cînd trecînd cu bicicleta sa pe o alee din pădurea Boulogne, un lăcătuș parizian, Antoine Courtin, a văzut sub un tufiș ceva ca un pachet mare din care ieșeau o mînă și două picioare. Înspăimîntat, acesta a pedalat de zor și a anunțat un paznic, iar în scurt timp la fața locului și-a făcut apariția inspectorul șef Bethuel din Boulogne, însoțit de cîțiva polițiști. Desfăcînd pachetul, ce avea ca ambalaj o bucată de pînză veche, Bethuel a văzut cadavrul unui bărbat în vîrstă de 60—70 de ani, cu o gravă leziune la cap. Cadavrul era îmbrăcat cu o cămașă albă cu dungi violete și guler fals din celuloid. De asemenea, avea o cravată neagră, pantaloni cenușii, șosete negre și pantofi, în timp ce lîngă el se aflau o jachetă, o vestă bleumarin și o pălărie de paie. Bethuel a mai constatat că toate buzunarele hainelor mortului erau goale, precum și faptul că pe căptușeala buzunarului stîng al pantalonilor aderaseră cîteva bucăți de cărbune, în timp ce cămașa arăta de parcă ar fi venit în contact cu aceeași materie, ceea ce l-a făcut să presupună că defunctul a zăcut într-o pivniță cu cărbuni, înainte de a fi tîrît în pădure. La fața locului nu s-au descoperit urme de mașină sau trăsură. După ce a dispus transportarea mortului la morga din Paris și sesizarea medicului legist, i-a însărcinat pe inspectorii Bertin și Bonardi cu strîngerea informațiilor în rîndul paznicilor și al altor persoane care erau zilnic în pădure. Apoi, Bethuel a plecat imediat la birou pentru a controla rapoartele privind persoanele dispărute și a găsit o descriere a unui bărbat dispărut de la data de 30 mai, cu numele Louis Boulay. Din raport rezulta că acesta era în vîrstă de 70 ani, locuise cu soția sa în strada Bassano 20, iar de 17 ani lucra ca om de serviciu la firma „Berner și Nielsen", care își avea sediul în strada Milan. De asemenea, în raport se menționa că în aceeași zi de 30 mai, la ora 9,30, Boulay a plecat de la locul de muncă la poștă pentru a cumpăra de 150 de franci timbre poștale și a expedia unele scrisori. În afara banilor respectivi, el mai avea un portofel asupra sa cu o sumă necunoscută, precum și un ceas din aur cu lanț de platină. Întrucît s-a stabilit că scrisorile au ajuns la destinație, s-a dedus că Boulay a ajuns la poștă și și-a îndeplinit atribuțiile, dar de aici nu se mai știa ce a făcut. Bethuel a trimis un polițist în strada Bassano pentru a

o invita pe soția lui Boulay să vină la morgă și a constata dacă mortul este sau nu soțul ei dispărut.

Între timp, cu ocazia autopsiei s-a stabilit că Boulay fusese omorît prin mai multe lovituri date în cap, cu un instrument sub formă de măciucă, probabil o bucată de lemn. O altă apreciere a medicului legist — aceea că moartea ar fi survenit cu 15—20 zile în urmă — a avut însă darul să creeze un sentiment de nesiguranță : dacă așa stăteau lucrurile, însemna că Louis Boulay, care a fost declarat dispărut abia la 30 mai, nu putea fi mortul. Pînă la urmă s-a dovedit totuși că aprecierea medicului legist fusese greșită, mai ales după ce bătrîna Boulay a identificat fără ezitare în cadavrul de la morgă pe fostul ei soț. Pe baza acestor prime rezultate obținute, anchetarea cazului a fost preluată de judecătorul de instrucție Jousselin, care a apelat imediat la serviciile lui Gaston Edmond Bayle, succesorul lui Bertillon în funcția de șef al Serviciului de identificare judiciară.

Născut în 1879 la Paris, Bayle a studiat chimia și fizica, iar după aceea a lucrat mult timp la Institutul Pasteur, trecînd apoi, în calitate de chimist, în slujba Societății de căi ferate Paris-Lyon. Acolo s-a ocupat de problema scrierilor ascunse și de relevarea acestora prin mijloace chimice. Intrînd însă în serviciul poliției și venind în contact cu specificul activității sale, Bayle a fost subjugat — la fel ca Locard sau Brüning — de fascinația ciudată a criminalisticii, întrevăzînd largile posibilități ale chimiei și fizicii în acest domeniu. Lui i se datorau, îndeosebi, aplicații ale analizei spectrale în criminalistică.

În acea dimineață de 9 iunie 1924, cînd a fost antrenat în anchetă, Bayle s-a dus direct la morgă pentru a examina cadavrul și a recolta urmele pe care ar fi putut să le descopere. Cu ajutorul lupei, el a depistat în părul de pe capul victimei fragmente minuscule de tot felul : grăunțe de cărbune, particule de piatră cu muchii ascuțite, nisip, rumeguș și o bucățică de carton galben de 2 mm. Bayle a scos cu ajutorul pensetei fiecare urmă din păr și a împachetat-o separat în cîte o pungă din hîrtie. Hainele victimei și pînza cu care fusese acoperit cadavrul le-a împachetat separat în coli mari de hîrtie. Cu aceste materiale, s-a deplasat de urgență la laboratorul său, unde a aranjat toate probele pe mese acoperite cu hîrtii albe. Pînza, cercetată inițial, avea pe ea numai urme de pămînt și iarbă din pădurea Boulogne, care nu prezentau importanță.

După aceasta, a venit rîndul cămășii, care era înnegrită în diferite locuri de praf de cărbune foarte fin, fapt constatat și de către Bethuel. În mod ciudat, pe cămașă nu s-a găsit nici cea mai minusculă urmă de nisip sau de rumeguș ca cele descoperite în părul lui Boulay. În schimb Bayle, care a cercetat cămașa cu foarte mare atenție, a observat că aceasta era agățată în două locuri, descoperind acolo două insecte moarte, minuscule și incolore, de felul celor ce se găsesc numai în încăperi lipsite de lumină. Pe turul pantalonilor lui Boulay, la fel ca și în părul său, a găsit praf de cărbune, nisip și rumeguș. Aceleași particule aderaseră și la pantofi și jachetă. În schimb, pe vestă și pălărie, ca și pe cămașă, nu existau asemenea urme. Apoi, Bayle a întreprins pasul următor : a periat fiecare obiect de îmbrăcăminte în parte, pînă cînd a fost sigur că a scos din el toate urmele semnificative. Cercetarea colecției de praf astfel obținute a dus la depistarea altor urme importante. În afara particulelor de cărbune, rumeguș și nisip, în praful recoltat de pe pantaloni a remarcat două fibre verzi de lînă și fragmente dintr-o substanță roșie, al căror diametru era de numai jumătate de milimetru.

Din raportul întocmit de Bayle în baza acestor prime constatări rezulta că, înainte de a fi transportată în pădurea Boulogne, victima a zăcut într-o pivniță. Aceasta a fost, dealtfel, și presupunerea lui Bethuel. Insectele incolore, precum și urmele de cărbune depistate au fost, în această privință, un indiciu prețios. Dar în oraș existau nenumărate pivnițe, încăperi întunecoase, șoproane, orificii ; chiar dacă o pivniță a fost locul crimei sau al ascunderii provizorii a cadavrului, despre care pivniță putea fi vorba ? Erau oare semne certe, distinctive, care să conducă spre o anumită pivniță ? — a fost întrebat Bayle. El a declarat că în această privință se află abia la începutul muncii sale și că va trebui să execute un mare număr de experiențe pentru a fi în măsură a furniza indicii mai precise.

Ancheta își continua cursul. Ascultarea soției lui Boulay nu a adus însă nici ea amănunte revelatorii. Din relatarea văduvei a rezultat că, de ani de zile, Boulay pleca de acasă la ora 4,50 și mergea la stația de metrou „George V", de unde se deplasa la locul de muncă. Obișnuia să mănînce la restaurant și, întorcîndu-se acasă pe la ora 21, niciodată nu povestea amănunte despre munca sa.

Concomitent s-au cerut informații de la toți angajații firmei „Berner și Nielsen". De la fiecare nu s-a obținut însă

decît aceeași poveste despre bătrînul calm și cinstit care și-a îndeplinit conștiincios munca și al cărui sfîrșit îngrozitor i-a impresionat. Boulay nu avusese niciodată sume mari de bani asupra sa care ar fi putut ademeni un tîlhar.

După cîteva zile de căutări infructuoase a apărut în sfîrșit și o rază de lumină în întunericul general. Aceasta s-a întîmplat atunci cînd, continuînd investigațiile la locul de muncă al lui Boulay, inspectorul șef de poliție Riboulet a ridicat perna de pe scaunul bătrînului, sub care a găsit un ziar de pariuri pentru alergările de curse de cai, din 27 mai 1924. În acest ziar fuseseră subliniate, cu creionul roșu de care Boulay obișnuia să se folosească, numele a doi cai : „Libre Pirate" și „Star Sapphire". În momentul acela, procuristul Ihlen și-a amintit că Boulay a vorbit într-o împrejurare despre diverși cai pe care a mizat cîte cinci sau zece franci. La prima vedere, această pasiune a lui Boulay — satisfăcută în limite rezonabile — nu părea să aibă vreo legătură cu moartea sa misterioasă. Totuși, Riboulet, care cunoștea multe despre „fețele ascunse" ale acestei pasiuni, a fost de altă părere și a urmat pista care în mod surprinzător s-a deschis în fața sa.

Astfel, el s-a consultat cu inspectorul Martin de la brigada ce se ocupa cu jocurile de noroc și a cercetat numeroase restaurante, baruri, cafenele unde se întîlneau înregistratorii clandestini de pariuri și persoanele care se îndeletniceau cu tranzacții mai mult sau mai puțin clandestine, respectiv mizau pe cai, schimbau buletine de pariuri, încasau și plăteau cîștiguri. Riboulet și subalternii lui s-au deplasat de la un local la altul, arătînd peste tot fotografia lui Boulay. În a doua săptămînă după descoperirea cadavrului, au înregistrat prima lor reușită. Într-un bar clandestin, în apropierea gării Saint-Lazare, patroana a recunoscut în fotografie pe Père Louis, un bătrîn care venea regulat la ea în local pentru a discuta despre cai. Aici se întîlnea cu alți oameni, săraci ca și el, care voiau să-și încerce norocul la cursele de cai. Aceștia își înregistrau mizele nu la agenți oficiali, ci la intermediari, mai mult sau mai puțin serioși sau chiar escroci. În zilele ce au urmat, Riboulet a strîns mai multe depoziții de acest gen de la mici comercianți, meseriași și pensionari din cartierele pe unde Boulay mergea în calitatea sa de curier. Mulți îl cunoscuseră numai sub numele de Père Louis, fără să-i știe numele adevărat. Unii dintre ei îi încredințaseră deseori mizele lor mici, pe care le-a decontat cu punctualitate. Nimeni

nu se interesase însă unde ducea el listele cu numele celor care au mizat. Știau că bătrînul este un om cinstit și că singura pasiune pe care o avea erau caii. Cunoștințele sale despre cai proveneau de la un anumit baron d'Alméda, ce îi făcuse cadou ceasul de aur și pe care el îl arăta adesea. Acesta era dealtfel singurul amănunt din viața sa despre care vorbise și altora. Cu toate că Père Louis nu și-a mai făcut apariția începînd de la data de 30 mai, nimănui nu i-a venit ideea că ar fi putut fi un escroc sau că ar fi murit. Toți s-au gîndit că bătrînul s-a îmbolnăvit.

În urma obținerii acestor informații, Riboulet a început să întrevadă mobilul crimei : probabil, un individ dubios din lumea hipodromurilor, care cunoștea pasiunile bătrînului, a așteptat clipa oportună cînd acesta a avut asupra sa un cîștig mai mare rezultat din pariuri. Oare cineva i-a întins o capcană, l-a făcut să vină într-un loc ascuns, unde l-a omorît, l-a jefuit și a ținut cadavrul într-o pivniță pînă l-a putut transporta în pădurea Boulogne ? Bănuiala lui Riboulet a crescut cînd a aflat că cei doi cai, „Libre Pirate“ și „Star Sapphire“, ale căror nume fuseseră subliniate cu roșu în gazeta lui Boulay, au cîștigat la 28 mai, obținînd cote mari. Oare Boulay a mizat pe acești cai și a încasat la 30 mai un cîștig considerabil, care a ademenit un criminal ?

Inspectorul șef, împreună cu oamenii lui, a început o nouă serie de deplasări pentru a strînge informații. Existau însă sute de agenți clandestini care în colțuri ascunse, bucătării, pivnițe luau în primire registrele cu pariuri. Mulți dintre ei aveau antecedente penale și erau cunoscuți polițiștilor de la echipa de combatere a jocurilor de noroc. Riboulet nu se putea aștepta ca vreunul din ei să recunoască voluntar că l-a servit pe Boulay și a devenit astfel recidivist. Totuși, polițistul nu vedea o altă posibilitate pentru descoperirea secretului din jurul morții lui Boulay, decît aceea de a verifica persoanele cu antecedente penale, cel puțin pe cele din cartierele frecventate de Boulay. Era de presupus că un om cu o însemnătate atît de mică ca Boulay și-a încredințat problemele legate de cursele hipice unui înregistrator dubios de pariuri și prin intermediul acestuia și-a încasat cîștigurile pentru caii „Libre Pirate“ și „Star Sapphire“. În cazul cînd acest intermediar ar fi fost găsit, poliția ar fi putut avea măcar un punct de reper de la care să pornească pentru a afla ultimele drumuri străbătute de către Boulay. Însă inspectorul șef a avut parte de o dezi-

Scanned with OKEN Scanner

luzie după alta : chiar şi înregistratorii ilegali de pariuri care mai fuseseră prinşi de către brigada de combatere a jocurilor de noroc, dar în schimbul informaţiilor pe care le dădeau poliţiei erau lăsaţi în libertate, nu au fost în măsură a furniza indicii utile în acest caz.

Între timp, în cea de-a doua jumătate a lunii iulie, Bayle a prezentat rezultatele cercetărilor sale temeinice. Pentru a putea descoperi natura cărbunelui, el s-a bazat între altele pe cunoaşterea, din experienţa practică, a faptului că diferitele sorturi de cărbune se deosebesc din punctul de vedere al densităţii lor, respectiv al raportului dintre masă şi volum. Densitatea unei materii necunoscute putea fi stabilită dacă această materie era introdusă într-o eprubetă ce conţinea substanţe lichide destinate comparaţiilor, ce erau suprapuse şi aveau o densitate cunoscută. Datorită densităţii lor diferite, lichidele nu se amestecau, aşa încît substanţa necunoscută introdusă în eprubetă cobora pînă atingea stratul de lichid corespunzător densităţii sale. Procedînd astfel, Bayle a stabilit — prin experimentări repetate — că granulele de cărbune se opreau fără nici o excepţie în stratul de lichid care avea indicele de densitate 1,5. Or, din toate sorturile de cărbune, densitatea de 1,5 aparţinea numai antracitului.

În ceea ce priveşte nisipul, Bayle a constatat că era un amestec de cuarţ şi siliciu. De asemenea, el a reuşit să clarifice problema micilor fragmente de piatră : ele proveneau de la un abrazor, respectiv o piatră de şlefuit întrebuinţată pentru ascuţirea instrumentelor şi uneltelor metalice. Mai dificil i-a fost să determine specia de lemn de la care provenea rumeguşul. La o primă analiză a particulelor de rumeguş, el a desprins unele indicii privind structura şi culoarea lor. Apoi, a introdus aşchii minuscule de lemn în parafină şi a efectuat în ele secţiuni pe care le-a studiat la un microscop puternic. La unele particule a constatat existenţa vaselor tipice sau a arterelor lemnului de stejar, iar la altele a văzut aşa-numitele „picăţele înconjurate", proprii celulelor lemnului de conifer. De asemenea, a observat ceea ce botaniştii numesc „spori sub formă de ouă în cîmpul de încrucişare a fîşiilor măduvei". El a recunoscut aceste particule ca fiind tipice pentru pinul comun. Astfel, a ajuns la concluzia că rumeguşul era un amestec provenind de la lemne de pin şi de stejar.

În continuarea cercetărilor sale, Bayle s-a ocupat de bucăţica de carton gălbui, lungă de doi milimetri. Sub microscop, el

a descompus fragmentul și a cercetat fiecare fibră în parte. Era vorba de fibre lungi, subțiri, compuse din celule zimțate, ceea ce i-a permis să desprindă concluzia că materia primă folosită pentru fabricarea cartonului respectiv a avut la bază o pastă din paie. Această concluzie a fost confirmată și de analizele chimice pe care le-a efectuat.

Cele două insecte minuscule, incolore, s-au dovedit a fi un gîndac (Anophtalmus) și un crustaceu. Ambelor le lipseau organele văzului, confirmîndu-se astfel ipoteza că era vorba de insecte ce trăiau în întuneric complet. Bayle a stabilit cu ușurință — în baza structurii tipice a stratului exterior, sub formă de solzi, al fibrelor verzi găsite — că acestea sînt din lînă de oaie.

Fructuoase au fost și cercetările menite să determine natura și proveniența acelor mici particule ciudate, transparente, roșii, care fuseseră recoltate de pe pantalonii lui Boulay. Atunci cînd acestea au fost expuse razelor ultraviolete, ele au emis o lumină strălucitoare. A urmat analiza spectrofotometrică, care a arătat că era vorba de particule provenite de la un colorant pe bază de rodamină.

Oricît de multilaterale erau aceste rezultate la care a ajuns Bayle în modul descris mai sus, ele totuși nu permiteau să se identifice locul crimei sau cel unde s-a aflat cadavrul înainte de a fi transportat în pădurea Boulogne. Se putea însă presupune că este vorba de o încăpere complet obscură, probabil o pivniță, în care s-au aflat rumeguș de la lemn de stejar și pin, antracit și praf de antracit, nisip de cuarț și părticele dintr-o piatră de șlefuit, diferite insecte, un material verde din lînă de oaie și un obiect vopsit cu un colorant ce conținea rodamină.

Nesatisfăcut de datele obținute, Bayle și-a pus întrebarea : nu pot fi descoperite oare și alte amănunte, de natură a completa tabloul ? În acest scop, el a hotărît să decupeze părți din fiecare obiect de îmbrăcăminte în parte, să înmoaie separat părțile decupate în apă sterilă, să le centrifugheze și să obțină în acest mod microorganisme, care existau probabil pe îmbrăcămintea victimei. Cu ocazia cercetării microscopice a lichidului obținut după centrifugare, a stabilit că pe jachetă,

vestă și pălăria de paie exista o floră constituită în cea mai mare parte din ciuperci. De asemenea, cămașa, pantalonii și cravata conțineau și ele microorganisme, însă altele decît acele ciuperci de drojdie care au putut fi găsite pe obiectele de îmbrăcăminte exterioare. Pentru a identifica fără dubiu aceste microorganisme, Bayle a produs culturi în incubatoare, pe care, cercetîndu-le, a ajuns la următorul rezultat : în cazul microorganismelor de pe jachetă, vestă și pălărie era vorba de ciuperci de fermentație (Saccharomyces cerevisiae), specifice locurilor în care se realiza fermentarea vinului și celor unde acesta era depozitat în butoaie. Microorganismele de pe cămașă, pantaloni și cravată făceau însă parte din categoria diplococilor, care se găsesc, în general, în pivnițe umede. Bayle era acum sigur că crima a fost comisă într-o pivniță — sau că, cel puțin, mortul a zăcut un timp în asemenea loc — în care trebuiau să existe toate elementele descoperite și cercetate de el. În plus, pivnița respectivă trebuia să aibă mai multe compartimente, deoarece jacheta, vesta și pălăria fuseseră depozitate un timp într-un loc diferit de cel în care s-a aflat cadavrul.

Primind acest raport, Riboulet l-a privit cu deziluzia omului ce muncește de mult timp după o anumită rutină, deoarece, la început, nu și-a dat seama de modul în care indicațiile lui Bayle l-ar fi putut ajuta în muncă. Ce voia acesta ? Ca el, polițistul, să verifice toate pivnițele din oraș și să se strecoare prin mii și mii de găuri și hrube ? Pe urmă și-a dat însă seama că deține cel puțin un mijloc prin care poate verifica înregistratorii legali și ilegali de pariuri, precum și intermediarii de audierea cărora se ocupase mai multe săptămîni. Oare există printre aceștia vreunul care a încheiat pariurile secrete într-o pivniță, sau a locuit într-o pivniță, ori, cel puțin, a avut acces la o pivniță ? Astfel, a început cea de-a doua fază a muncii sale de cercetare, care, în cursul primelor luni, nu l-a ajutat să progreseze nici măcar cu un pas. Era tocmai pe cale să piardă orice speranță cînd, pe data de 19 noiembrie, în mod cu totul surprinzător, l-a vizitat un angajat al firmei „Berner și Nielsen", cu numele Berger. Acesta și-a început relatarea cu obișnuita scuză că nu știe dacă cele ce are de gînd să le comunice mai sînt de actualitate și vor fi în măsură a-l ajuta pe

Scanned with OKEN Scanner

anchetator. Concret, în urmă cu cîteva zile și-a adus aminte de o întîmplare ce s-a petrecut în luna mai. Pe atunci locuia în strada Milan 24, deasupra birourilor firmei „Berner și Nielsen", un anume Pierre Boulet, adică un om al cărui nume semăna foarte mult cu cel al omului de serviciu ucis. Boulet a găsit într-o zi din luna mai în cutia sa poștală o scrisoare adresată lui Boulay. El a deschis-o și a putut citi o chemare misterioasă : „Vino la mine. Jocheul are să-ți dea un sfat". Cînd Boulet a dat această scrisoare lui Boulay, acesta s-ar fi exprimat cam în felul următor : „Ah, această scrisoare este de la..." și a urmat un nume pe care Berger nu și-l putea aduce precis aminte, însă crede că ar fi auzit pronunțîndu-se Tessier. Cînd, în urmă cu cîteva zile, și-a amintit de această întîlnire, a vorbit despre ea cu procuristul firmei, Ihlen. Atunci și acesta și-a adus aminte de o convorbire avută cu Boulay despre cursele de cai. Defunctul a declarat cu acea ocazie că și-a încheiat pariurile la un bărbat cu numele Tessier sau cu unul asemănător, în strada Mogador, însă între timp a găsit o altă adresă...

Riboulet, aflînd în cursul interogatoriului că în pivnița lo-Ihlen. Acesta a confirmat convorbirea avută cu Boulay și a repetat numele Tessier. Cînd Riboulet, în speranța de a afla totuși amănunte despre crimă, a pomenit că ea a fost comisă probabil într-o pivniță, a bătut „ora siderală" a criminalisticii, adică acea clipă care face parte din momentele de neuitat ale vieții criminaliștilor. Aceasta fiindcă Ihlen și-a mai adus aminte și de o altă circumstanță, și anume de următoarele cuvinte ale lui Boulay : „...în strada Mogador ești servit într-o pivniță... acest lucru însă nu-mi place". El a mai adăugat că de acum înainte își va încheia pariurile în strada Chaussée d'Antin.

În mai puțin de o oră, în seara aceleiași zile de 19 noiembrie, Riboulet a aflat deja că portar la imobilul din strada Mogador nr. 30 este un anume Lazare Teissier, care făcea parte din categoria înregistratorilor clandestini de pariuri la cursele hipice, fiind și arestat un timp pentru aceasta. Întrebat despre cel ucis, Teissier a declarat că l-a cunoscut bine pe Père Louis, însă nu a mai avut nici o afacere cu el de mult, deoarece de cînd a fost arestat s-a lăsat de pariuri ilegale. În schimb, l-a trimis la un alt portar ce se ocupa cu pariuri, pe nume Desibour, domiciliat în strada Chaussée d'Antin.

Scanned with OKEN Scanner

Riboulet a așteptat pînă în dimineața zilei de 20 noiembrie, cînd a dispus aducerea la poliție a lui Desibour și a soției sale, urmînd ca în absența lor de acasă să li se facă o percheziție domiciliară. Anchetatorul a recurs la tertipuri : el a încercat să-i creeze lui Desibour impresia că are martori care pot declara sub jurămînt că s-a întîlnit cu Boulay la 30 mai și a primit de la el liste cu pariuri. Desibour, care nu voia să persiste bănuiala că el ar fi autorul crimei, a preferat să recunoască ocupațiile sale clandestine. A declarat astfel că bătrînul Boulay i-a dat deseori liste cu pariuri, deoarece cu Teissier, care mult timp a fost „agentul" său, a avut mereu dificultăți la decontări. Desibour a recunoscut că în dimineața acelei zi de 30 mai, adică în ziua în care a dispărut, Boulay a fost la el, la ora 10,15, i-a predat unele liste și a plecat fără să spună unde.

Riboulet, aflînd în cursul interogatoriului că în pivnița locuinței soților Desibour polițiștii nu au găsit nimic în legătură cu cele descoperite de Bayle, i-a lăsat în libertate pe aceștia, îndreptîndu-și cercetările spre Lazare Teissier.

Calm și metodic, el le-a cerut subalternilor să-și concentreze atenția asupra celui în cauză. Un raport detaliat întocmit pe baza amplelor investigații făcute îl prezenta pe Teissier într-o lumină mai mult decît dubioasă. Acest individ exercitase mai multe profesiuni : om de serviciu într-un birou, controlor de bilete la un teatru, chelner ajutător etc. Cauza acestui zel febril era ușor de ghicit : pasiunea lui pentru cursele de cai, la care paria zilnic. S-a afundat adînc în datorii, de care nu putea scăpa de ani de zile. Se folosise de activitatea sa de înregistrator de pariuri pentru a comite escrocherii : a falsificat listele și a încasat cîștiguri cuvenite altora, inventînd felurite pretexte pentru a-și înșela clienții. De multe ori a invocat că i-a fost furat portofelul cu banii și actele. La sfîrșitul lunii mai 1924 era atît de urmărit de creditori, încît acosta chiar și servitoarele din bloc și le cerea împrumuturi. Clienții escrocați de el au relatat la poliție că își încheia afacerile într-o pivniță. Totuși, oricît de suspect apărea Teissier din toate aceste informații, nu exista nici o singură probă privind legătura lui cu crima. Nimeni nu o văzuse vreodată pe victimă în locuința lui Teissier, sau măcar în apropierea acesteia, nici în ziua de 30 mai, nici înainte.

Bănuielile lui Riboulet nu puteau fi însă înlăturate. Dacă era adevărat că Boulay a cîștigat la 28 mai, datorită victoriei

cailor „Libre Pirate“ și „Star Sapphire“, sume mari de bani, iar pariurile respective fuseseră încheiate prin Teissier, era posibil ca acesta din urmă, sub presiunea creditorilor săi, să-și fi însușit banii pentru a-și achita datoriile. Oare între Teissier și persoana ucisă s-a produs un conflict? Oare victima și-a cerut banii și l-a amenințat pe Teissier că-l reclamă la poliție, pînă cînd acesta a redus-o la tăcere?

Riboulet și-a dat seama că răspunsurile la aceste întrebări nu le puteau da decît cercetările lui Bayle și percheziționarea tuturor pivnițelor din strada Mogador.

La 28 noiembrie, Riboulet și-a prezentat raportul judecătorului de instrucție Jousselin. El a propus ca Teissier să fie interogat de judecătorul de instrucție, locuința sa să fie percheziționată, iar cercetarea științifică a cauzei să fie încredințată lui Bayle. Acesta a primit ordinul de a sta la dispoziție în după-amiaza următoare.

Cînd Jousselin, Riboulet și Bayle s-au întîlnit la ora 13 în fața cabinei portarului din clădirea situată în strada Mogador nr. 30, judecătorul de instrucție se găsea încă sub impresia interogatoriului de cîteva ore pe care i-l luase lui Teissier. El avea convingerea că se află în fața fie a unui om nevinovat, fie a celui mai rafinat și perfid asasin. Da, desigur — recunoscuse Teissier amabil — l-a cunoscut pe Boulay și pînă în noiembrie 1923 l-a și servit. L-a stimat pe acest om bătrîn ca pe un prieten. În ceea ce privește pivnița, este posibil să fi discutat acolo cu Boulay, în timp ce lucra pe la calorifere. Însă din noiembrie, de cînd nu se mai ocupă de pariuri, Père Louis nu a mai venit la el.

Lazare Teissier era de față, dar în afară de o ușoară roșeață în obraji, nimic nu trăda agitația sa interioară. La întrebări răspundea calm și politicos. Liniștit și cu gesturi ponderate, i-a condus pe cei ce făceau percheziția. Lîngă ușa locuinței sale, o scară de piatră ducea spre adîncimi. Pe zid atîrnau cheile pivnițelor nr. 15 și 30, despre care Teissier afirmase că ar fi fost singurele unde avea acces.

Intrînd în pivnița nr. 15, indicată de către Teissier ca avînd-o în folosință exclusivă, Bayle a constatat că aceasta nu este suficient de întunecoasă ca în ea să trăiască insecte fără ochi, de genul celor găsite pe cămașa defunctului. În schimb, podeaua pivniței era acoperită cu un strat compus dintr-un

amestec de rumeguș și cărbune. Existau și cîteva lăzi goale, dintre care una, sub formă de piramidă, înaltă de 150 cm, avea interiorul înnegrit de la resturile de cărbune. Bayle era prea stăpînit pentru a-și exterioriza deziluzia care l-a cuprins la vederea acestei pivnițe. Deziluzia s-a transformat însă tocmai în contrariul ei în clipa în care a pătruns în a doua pivniță, cea cu numărul 30. Aici se afla un cazan al instalației de încălzire centrală. Teissier a declarat că sarcina sa era de a deservi cazanul respectiv, acesta fiind motivul pentru care deținea cheia pivniței. Și această pivniță era destul de luminoasă, însă Bayle a descoperit de la prima vedere numeroase urme care i-au amintit rezultatele cercetărilor sale. Podeaua nu mai fusese curățată de ani de zile. Straturile de murdărie se depuseseră unul peste altul. În ele se găseau, în cantități considerabile, particule de cărbune, nisip, rumeguș. În mijlocul pivniței era o bucată mare de lemn vopsită în roșu, din care se tăiaseră cu un ferăstrău bucăți pentru a fi arse. Culoarea roșie semăna în mod izbitor cu cea a particulelor cercetate de Bayle și care aveau în conținut rodamină. Amestecate cu rumeguș, mai erau și alte particule de aceeași culoare. Lîngă ușa de la intrare era o ladă ce conținea resturi de carton, inclusiv de culoare gălbuie, la fel cu bucățica de carton găsită pe îmbrăcămintea lui Boulay.

Riboulet a făcut, în același timp, și o altă descoperire. În dosul unei lăzi a găsit o grămadă de liste de pariuri completate după noiembrie 1923. Teissier a declarat că acestea reprezentau hîrtie maculatură care i-a fost pusă la dispoziție pentru încălzire. Întrucît listele nu fuseseră scrise de mîna lui Teissier, declarațiile sale nu au putut fi contestate, cu toate că nu păreau verosimile.

Între timp, Bayle a început să umple cu diferite probe pungulețele albe de hîrtie pe care le avea asupra sa. Printre altele, a împachetat fragmente din lemnul vopsit în roșu, precum și bucățele din cartonul de culoare gălbuie. Apoi, făcîndu-se tîrziu, judecătorul de instrucție a dispus sigilarea celor două pivnițe și ducerea lui Teissier spre a fi interogat în continuare. Pe Bayle l-a rugat să-l informeze cît mai curînd despre rezultatele cercetărilor sale.

Încă în acea seară, Bayle i-a remis lui Jousselin un „raport provizoriu" în care demonstra concordanța dintre particulele de colorant roșu găsite în pivniță și cele ridicate de pe îmbrăcămintea lui Boulay. De asemenea, demonstra și identi-

tatea nisipului, a prafului de antracit şi a particulei de carton recoltate de pe hainele victimei cu cele existente în pivniţele cercetate.

În intervalul dintre 24 noiembrie şi 2 decembrie, Riboulet s-a folosit de toate mijloacele pentru a descoperi martori contra lui Teissier, care nu s-a lăsat impresionat nici de arestul prelungit şi nici de interogatoriile zilnice. Riboulet a cerut informaţii la toţi chiriaşii din casă, la vecini, la soţia lui Teissier, la rude şi cunoştinţe. Un cumnat al acestuia, proprietar de restaurant, a declarat că la sfîrşitul lunii mai Teissier l-a rugat să-i împrumute suma de 12 500 franci, căci altfel va fi silit „să se arunce în Sena". Această declaraţie a confirmat, ca celelalte anterioare, mizeria financiară în care se aflase Teissier în acea perioadă. Mai interesant părea însă faptul că un alt cumnat, un şofer, s-a manifestat deosebit de agitat în timpul interogatoriului, ceea ce iscase bănuiala că eventual l-a ajutat pe Teissier la transportul cadavrului. Curios a apărut, de asemenea, faptul că soţia lui Teissier a păstrat o tăcere îndărătnică, parcă ar fi fost şi ea complice. A declarat că soţul său nu părăseşte niciodată casa după ora 21, iar în noaptea spre 8 iunie a dormit adînc lîngă ea.

În dimineaţa zilei de 3 decembrie, judecătorul de instrucţie a ordonat cea de-a doua percheziţie a pivniţelor. Bayle a muncit febril, împreună cu doi asistenţi. Scara ce ducea spre pivniţa nr. 30 a fost cercetată la lumina unei puternice lămpi cu acetilenă. În curînd a fost descoperită, pe partea laterală, la 80 cm înălţime, o pată pe care cineva încercase să o acopere cu vopsea cenuşie. Acest lucru se făcuse însă foarte rudimentar, astfel că în jurul vopselei rămăseseră destui stropi, care s-au dovedit a fi de sînge. La capătul scării s-a descoperit, de asemenea, o pată de sînge în care se afla un fir de păr.

O mare atenţie a acordat Bayle cercetării celor două pivniţe în scopul găsirii unor insecte de genul celor recoltate de pe hainele victimei, dar căutările au fost infructuoase.

Imediat după comunicarea lui Bayle privind descoperirea petelor de sînge, judecătorul de instrucţie a procedat la o nouă interogare a lui Teissier. Acesta nu s-a arătat însă deloc afectat şi a dat o mulţime de explicaţii privind provenienţa sîngelui.

În seara zilei de 3 decembrie, Jousselin a ordonat efectuarea celei de-a treia percheziţii domiciliare. Lucrările au fost prelungite în cursul nopţii la lumina lămpilor şi a reflectoarelor. Praful din pivniţe a fost trecut prin site, pentru găsirea

insectelor, dar fără rezultat. În schimb, în praful de antracit criminaliştii au făcut o nouă descoperire de mare importanţă. Ei au găsit un fragment dintr-un bilet de metrou. Descoperirea ar fi rămas fără însemnătate, dacă pe acesta nu s-ar fi aflat aplicată o ştampilă cu denumirea staţiei „George V", de unde se urca Boulay în fiecare dimineaţă în metrou, pentru a pleca la locul său de muncă. Bayle şi-a folosit dimineaţa zilei de 4 decembrie pentru cercetarea uriaşului container de cărbune, care fusese transportat în laboratorul său, pentru a descoperi pe pereţii săi murdari urme de sînge şi insecte. Cînd toate cercetările au rămas fără rezultat, Bayle a luat părţi din depunerile umede pentru a cultiva în incubator culturi de ciuperci. Tocmai atunci a primit, spre surprinderea sa, vestea că în strada Mogador a fost descoperită o a treia pivniţă, a cărei cheie se afla tot în posesia lui Teissier, ce păstrase însă deplină tăcere despre existenţa ei. Un chiriaş, cu numele Fidler, întorcîndu-se dintr-o călătorie şi aflînd despre arestarea lui Teissier, i-a comunicat lui Riboulet că îi împrumutase celui în cauză suma de 2000 franci în aprilie, cu promisiunea din partea acestuia de a-i restitui la 31 mai. Într-adevăr, banii i-au fost restituiţi numai cu cîteva zile întîrziere, respectiv la 4 iunie. Continuîndu-şi relatarea, Fidler şi-a adus aminte că pe la începutul lunii iunie i s-a plîns lui Teissier de mirosul dulceag ce vine dintr-o mică pivniţă, şi anume cea cu nr. 13, care se afla chiar sub scară. Teissier i-a explicat că mirosul provine de la o ţeavă de W.C. defectă.

La primirea acestei veşti, Bayle s-a deplasat imediat în strada Mogador. Acolo s-a întîlnit cu Jousselin şi cu cîţiva inspectori de poliţie şi au coborît scara în spirală ce ducea spre pivniţă. Pentru prima dată, Bayle nu şi-a putut ascunde emoţia cînd a pătruns în pivniţa complet lipsită de lumină, acoperită peste tot cu praf de cărbune şi suficient de mare pentru a adăposti un cadavru. Deschizînd uşa, a găsit ceea ce căuta de atîta timp : pe pereţi erau mai multe insecte incolore, iar pe podea se găseau depuneri umede, în fermentaţie, care emanau un miros de parcă pivniţa ar fi fost folosită pentru fermentarea vinurilor. Bayle a cercetat fiecare metru pătrat în parte. El a găsit mai multe fibre de lînă verde, avînd pe ele nisip şi mici fragmente de piatră. După ce a recoltat toate probele de care avea nevoie, a plecat urgent la laborator, unde cercetările i-au furnizat o descoperire după alta : insectele, praful

de cărbune, particulele de piatră și fibrele de lînă erau identice cu cele recoltate de pe hainele victimei.

În baza acestor rezultate, mai putea persista vreo îndoială în privința faptului că cel ucis a fost ascuns în pivnița cu numărul 13, a cărei cheie s-a aflat numai în posesia lui Teissier ? Dacă exista, într-adevăr, vreun motiv de îndoială, atunci era vorba de singura problemă rămasă încă neclară și pentru Bayle : acele ciuperci de drojdie de pe jacheta, vesta și pălăria lui Boulay. Însă și această neclaritate a fost înlăturată, în dimineața zilei de 6 decembrie, cînd din incubator au fost scoase culturi de ciuperci identice cu cele recoltate de pe îmbrăcămintea victimei. Bayle era acum convins că jacheta, vesta și pălăria au fost depozitate în pivnița nr. 15, în timp ce cadavrul fusese ascuns în pivnița de sub scară.

Sesizați de comunicarea lui Bayle, Jousselin, Riboulet și alți cîțiva polițiști s-au deplasat de urgență la locuința lui Teissier, unde au făcut o temeinică percheziție, în timp ce în pivniță polițiștii au continuat căutarea bucății lipsă din biletul de metrou. În locuință, s-a găsit repede o flanelă verde ale cărei fibre de lînă corespundeau cu cele găsite pe îmbrăcămintea victimei. Cercetările în pivniță s-au terminat și ele cu un succes covîrșitor : găsirea fragmentului lipsă din biletul de metrou. Bayle a putut asambla acum întregul bilet. El purta inscripția 151-24-05, ceea ce însemna : a 151-a zi a anului 1924, ora 5 dimineața. Respectiv ziua de 30 mai 1924, ziua dispariției lui Boulay, precum și ora la care acesta obișnuia să se urce în fiecare dimineață în metrou.

*

Cînd, după trecerea unui an, la 13 decembrie 1925, Tribunalul cu jurați din Paris l-a condamnat pe Lazare Teissier la zece ani pentru comiterea crimei de omor, acest lucru s-a făcut fără ca inculpatul, care în tot cursul procesului și-a păstrat calmul și zîmbetul, să-și recunoască fapta și fără ca Riboulet să fi reușit, în cursul unui an întreg, să descopere martori în măsură să arate amănunte în legătură cu comiterea crimei de omor și transportarea cadavrului în pădurea Boulogne.

Aceste circumstanțe au făcut ca munca tehnico-științifică a lui Bayle și cercetările de laborator în domeniul microparticulelor recoltate de la locul săvîrșirii infracțiunilor să declanșeze o ripostă înverșunată din partea reprezentanților „școlii

criminalistice vechi, care au căutat să dovedească zadarnic că Teissier ar fi putut fi descoperit şi fără ajutorul ştiinţei". La această afirmaţie, Bayle personal a dat singurul răspuns posibil, arătînd într-un raport : „Munca noastră a dovedit că victima a fost ucisă într-o pivniţă, iar cadavrul a fost ascuns tot aici. Această muncă nu ne-a spus însă nimic despre circumstanţele morţii victimei. Nu ne-a dezvăluit dacă crima a fost plănuită sau nu, dacă a fost rezultatul unei hotărîri de o clipă. A existat oare şi un complice ? Acesta a jucat un rol important sau secundar ? Răspunsurile lipsă nu pot fi date decît de către martori — oameni. Adevărul se află întotdeauna între teoriile noi care avansează prea repede şi rutina ce implică imobilism, conservatorism, reţinere. Oricare vor fi progresele ştiinţifice pe care le vom realiza în viitor — laboratorul singur nu va rezolva niciodată problemele criminale, aceasta nici nu va fi sarcina sa. Însă, multe lucruri vor rămîne neelucidate dacă laboratorul nu va fi chemat în ajutor. Eu sînt convins că laboratorul va avea de îndeplinit sarcini importante, ale căror rezultate nu pot fi încă prevăzute".

Scanned with OKEN Scanner

Urmele de textile au cuvîntul

Drumul ascendent al chimiei și biologiei judiciare nu a fost lin sau lipsit de eșecuri — unele dintre acestea la fel de răsunătoare ca și marile succese. Ne-o dovedește și următorul caz, care a zguduit și revoltat opinia publică londoneză.

În dimineața zilei de 16 decembrie 1931, lăptarul care pătrunsese în grădina unei vile din Allison Road, stradă situată într-un cartier nordic al Londrei, îndreptîndu-se spre intrarea din spate a imobilului, s-a împiedicat de cadavrul unei fetițe întinse pe gazon. El a recunoscut imediat fetița — care fusese dată dispărută, fotografia ei fiind publicată în ajun în mai multe ziare. Era Vera Page, în vîrstă de 11 ani, domiciliată în Nottinghill, Blenheim Crescent 22. Lăptarul a alertat bucătăreasa și amîndoi s-au deplasat în căutarea unui polițist.

Superintendentul Cornish se afla întîmplător în acea dimineață la Secția de poliție din Paddington. Acesta, împreună cu inspectorul-detectiv Mallet și cu medicul legist dr. Calvell, a plecat de urgență la casa din Allison Road, unde din primele cercetări s-au stabilit următoarele : Părul și hainele fetiței — cu excepția unei porțiuni din spate, care venise în contact cu iarba umedă — erau complet uscate. Paltonul și fața victimei erau murdare de praf de cărbune și aveau pe alocuri pete din ceară de lumînare. Dr. Calvell a identificat urme de sugrumare, iar cînd a dezbrăcat cadavrul a găsit leziuni care proveneau de la un viol săvîrșit cu bestialitate. Sub brațul stîng al victimei s-a descoperit un bandaj căzut de la un deget, care mirosea puternic a amoniac. Raportul medico-legal întocmit după autopsie concluziona că copilul a fost ucis în dimineața zilei de 14 decembrie, cadavrul fiind ținut mult timp într-o încăpere caldă înainte de a fi adus în grădina vilei din Allison Road.

Scanned with OKEN Scanner

Cornish s-a ocupat, din prima clipă, de bandajul provenit de la deget. El a bănuit că făptuitorul a purtat și a pierdut acest bandaj în clipa cînd a depus fetița pe gazon. Cornish i-a cerut lui Lynch Roche, chimistul poliției, să cerceteze „degețelul". Acesta a raportat că bandajul era compus dintr-un strat de tifon și unul de pînză, ambele tăiate din bucăți mai mari. Tifonul fusese mult timp în contact strîns cu amoniac și apă. În partea interioară a „degețelului" s-au găsit bacterii, sînge și globule sanguine albe, deducîndu-se că rana protejată de bandaj a sîngerat și a fost infectată.

Sub impresia indignării pe care violul și crima înfiorătoare le-au produs întregii populații a Londrei, Cornish a trimis toți polițiștii disponibili în cartierul unde se aflau atît domiciliul fetiței, cît și vila în grădina căreia fusese depus cadavrul ei. În cursul aceleiași zile au fost găsiți martorii care au văzut-o pe Vera Page pentru ultima dată în viață. Din relatările acestora a rezultat că în după-amiaza zilei de 13 decembrie Vera Page și-a vizitat o mătușă, de la care a plecat pe la ora 17. Ea nu s-a îndreptat însă spre casă, ci a plecat, probabil din curiozitate copilărească, să vadă vitrinele luminoase ale magazinelor. În jurul orei 18,30 a fost văzută în fața unei drogherii, nu departe de casa părintească. Farmecul plimbării printre vitrinele frumoase a ademenit probabil fetița să meargă și mai departe, pe Montpellier Road, căci un cunoscut al tatălui ei a văzut-o pe cealaltă parte a acestei străzi, dar cînd și-a mai întors încă o dată privirea după ea, dispăruse. Nu numai părinții săi, ci și toți cei care o cunoscuseră pe Vera Page au relatat că ea nu vorbea cu persoane străine. Asasinul trebuia să fie deci o persoană cunoscută, în care micuța avea încredere. Pornind de la acest fapt, Cornish și-a trimis subalternii în căutarea unui bărbat, din cercul cunoscuților lui Vera Page, care în perioada 14—15 decembrie avea o rană la un deget și purta un bandaj.

Oamenii lui Cornish s-au deplasat, ca în atîtea alte cazuri, din stradă în stradă, din casă în casă. Pînă la terminarea anchetei, în februarie 1932, au audiat mii de oameni și au primit mii de scrisori cu sfaturi, inclusiv din partea prezicătorilor și a ghicitoarelor. Ei au depistat însă numai un singur om, un bărbat pe care l-a cunoscut Vera Page și care a avut un bandaj pe o rană purulentă la un deget, respectiv pe Percy Orlando Rush, lucrător la spălătoria „Whitley". Acesta a fost

descoperit și adus, la 18 decembrie, în vederea cercetărilor la Secția de poliție din Nottinghill.

Percy Orlando Rush era un bărbat în vîrstă de 41 de ani, mic, gras, cu sprîncene și mustață stufoase ; purta ochelari cu lentile întunecate și groase, așa încît ochii abia i se distingeau din spatele lor. La degetul mic de la mîna stîngă avea o rană nevindecată. De zece ani locuia împreună cu soția sa într-un apartament din Talbot Road 128, nu departe de locul unde Vera Page a fost văzută pentru ultima dată. De reținut era însă faptul că părinții lui Rush locuiau împreună cu familia Page într-o casă din Blenheim Crescent 22, el avînd o cheie de la locuința părinților săi, la care se ducea o dată pe săptămînă. Întrebat despre Vera Page, el a declarat : „Am cunoscut-o. Era o fetiță frumoasă, dulce. Mi-a plăcut de ea. Am considerat-o mereu drept un copil drăguț, amabil". Pe urmă, parcă s-ar fi temut că a spus prea multe, a declarat : „Nu i-am dat niciodată dulciuri, bani sau jucării. Am văzut-o jucîndu-se pe stradă. Ultima dată am zărit-o în urmă cu trei săptămîni". Cînd inspectorul-detectiv Mallet l-a întrebat despre locul unde s-a aflat în după-amiaza și seara zilei de 14 decembrie, a reieșit că după ce părăsea zilnic spălătoria la ora 18,15, lua autobuzul spre Notting Hillgate, sosind după cîteva minute acasă. În seara respectivă ajunsese însă acasă la ora 20,15. Întrebat despre motivul acestei întîrzieri, el a declarat că în acea după-amiază soția era plecată într-o vizită și, pentru a nu se plictisi stînd singur în locuință, a preferat să meargă pe jos pînă acasă prin Church Street, Kennington Road, Notting Hillgate și Portobello Road. Nu existau însă martori care să confirme că a parcurs într-adevăr acest traseu.

Au fost și alte indicii care au reținut atenția anchetatorilor. Astfel, hainele lui Rush erau murdare de praf de cărbune, la fel ca și îmbrăcămintea fetiței moarte ; un covor din locuința sa era pătat cu ceară de lumînare ; Rush poseda cheile pivniței în care, pentru a se orienta în întuneric, folosea lumînări. Oare a întîlnit-o pe Vera Page pe Montpellier Road, a ademenit-o să vină cu el acasă, a violat-o, după care a ucis fetița și a ascuns-o în pivniță pînă cînd, în noaptea de 15 spre 16 decembrie, a transportat-o în grădina vilei din Allison Road ? se întrebau anchetatorii.

Indiciile de bănuială asupra lui Rush erau numeroase, însă bănuiala cea mai gravă a rezultat din cercetările în legătură cu rana de la degetul mic al mîinii stîngi a acestuia. Conform

depoziţiilor lucrătorilor din spălătoria „Whitley", Rush se rănise la deget pe data de 9 decembrie şi apăruse cu un bandaj confecţionat de el, pentru a-şi apăra degetul de apa cu amoniac folosită la spălat.

În această situaţie, i s-a arătat bandajul găsit asupra victimei, fiind întrebat dacă îl recunoaşte. Rush — probabil pentru a cîştiga timp de gîndire — a răspuns că trebuie să-l examineze mai amănunţit. Apoi a afirmat că seamănă într-adevăr cu cele pe care i le-a făcut soţia sa pe data de 9 decembrie şi în zilele următoare, precizînd însă că ultimul bandaj l-a purtat în ziua de 13 decembrie, dată la care i-a căzut de pe deget, în stradă. Deşi a fost confruntat cu declaraţia unui coleg de muncă, din care rezulta că a avut degetul bandajat şi în zilele de 14 şi 15 decembrie, Rush nu a revenit asupra celor afirmate anterior, susţinînd că martorul minte.

Neexistînd alte probe, nu se putea face nimic. Ajuns în acest impas, Cornish s-a adresat, la 19 decembrie, din nou lui Roche Lynch. El l-a întrebat de modalitatea în care s-ar putea dovedi, din punct de vedere chimic, că „degeţelul" era un bandaj ce a fost purtat de Percy Orlando Rush. Lynch a răspuns că de mai mult timp se încearcă stabilirea identităţii ţesăturilor pe baza cercetării structurii fibrelor şi a modului de împletire a lor, precizînd însă că de fapt aceasta nu ar fi o treabă a chimiştilor, ci a biologilor, deoarece materia primă este de natură biologică : lîna, bumbacul, inul sau cînepa. Însă, dacă Cornish ar fi în măsură să procure din locuinţa lui Rush materialul care a servit pentru confecţionarea bandajului, atunci el, Lynch, va face încercarea de a demonstra, pe cale microscopică, concordanţa.

Cornish l-a trimis pe sergentul detectiv Tracey în Talbot Road, acesta fiind primit deosebit de amabil de către soţii Rush. Ei i-au înmînat un bandaj din tifon şi altul din pînză, din care a tăiat cîte un fragment. Tracey a bănuit însă că aceste bandaje nu erau identice cu cele care au fost folosite în realitate. Era ceva în zîmbetul lui Rush care l-a făcut să aibă această bănuială. S-a gîndit că Rush a fost prea devreme avertizat în legătură cu posibilitatea de identificare a bandajului, iar acesta a avut timp să distrugă materialele de care s-a servit cu adevărat.

Pe de altă parte, Roche Lynch, deşi era un bun chimist şi serolog, nu avea destulă experienţă în domeniul cercetării

textilelor și, deci, nu a putut oferi un rezultat concludent, în pofida unor asemănări pe care le-a stabilit.

Cornish nu a renunțat însă la ideea de a proba vinovăția lui Rush cu ajutorul bandajului, ordonînd investigații în mai multe magazine, pentru a afla dacă Rush sau soția acestuia a procurat alte materiale de bandaj. De asemenea, a audiat și personalul posturilor de acordare a primului ajutor. Însă, cu toate eforturile depuse de poliție, nu s-a reușit să se descopere vreun vînzător, medic sau soră medicală care să-și amintească cu certitudine de a fi remarcat în imensa masă a clienților și pacienților pe Rush sau pe soția acestuia.

Cînd Percy Orlando Rush a compărut la 12 februarie în fața judecătorului Ingleby Oddie, bănuiala împotriva lui nu se micșorase deloc. Aceasta rezulta clar și din atitudinea membrilor juriului și a publicului prezent în sala unde se desfășura interogatoriul.

Totuși, cu toată dibăcia judecătorului, care a încercat, pe baza puținelor și nesemnificativelor probe existente, să-l facă pe Rush să se contrazică, pentru a-l putea „încolți“, acesta a rămas de neclintit.

Cu fețele întunecate, jurații au decis că nu există suficiente probe pentru condamnarea lui Rush. Acesta s-a întors ca om liber în Talbot Road.

Indignarea opiniei publice față de nereușita justiției în cazul Page-Rush a fost imensă. Ziarul *Times* scria că Rush ar fi fost condamnat cu certitudine dacă poliția ar fi reușit să demonstreze identitatea bandajului găsit asupra cadavrului cu resturile de bandaj ridicate de la locuința familiei Rush. Acest fapt a orientat atenția generală în așa măsură asupra cercetării criminalistice a textilelor, încît cazul Page-Rush a putut fi considerat ca un important punct de reper în evoluția cercetărilor respective.

O retrospectivă făcută la acea epocă asupra comparațiilor criminalistice în domeniul fibrelor textile s-ar fi oprit fără îndoială la Hans Gross, care în 1893, în capitolul din *Manualul judecătorului de instrucție* consacrat cercetării textilelor, arăta : „Această cercetare poate fi importantă cînd e vorba de identificarea stofei, pînzei, fibrelor etc. Cînd cauza este gravă, nu ne vom rezuma... la declarațiile vînzătorului de textile, ci ne

vom adresa unui specialist care, în baza numărului de fire ce revin la un cm², a grosimii lor, a modului cum sînt răsucite etc. va putea trage concluzii utile... Avînd în vedere aceste caracteristici, precum și alte circumstanțe, el poate preciza dacă zdreanța găsită la locul faptei provine de la o haină anumită, dacă batista suspectă face parte dintr-o anumită duzină de batiste, dacă ața corp delict concordă cu ața cu care a fost cusută haina suspectului. Cazurile în care o asemenea cercetare pare indicată sînt mai numeroase decît se crede".

Printre primii ce au preluat și aplicat recomandările lui Gross au fost Paul Jeserich, chimistul Look din Düsseldorf și Edmond Bayle. Jeserich și Look s-au văzut de multe ori în situația de a compara șireturile folosite cu ocazia tîlhăriilor pentru legarea victimelor cu cele găsite la persoanele suspecte. Bayle a reușit să demaște, cu ajutorul fibrelor ridicate de la fața locului, spărgători care escaladaseră ziduri folosindu-se de diferite sfori.

Jeserich, Look și Bayle au făcut ucenicie pe lîngă tehnicieni textiliști din filaturi sau țesătorii și au învățat metode și tehnici pentru confecționarea de fire, ațe, sfori, șnururi. Au studiat materiile prime, au învățat ce înseamnă sucirea spre stînga sau spre dreapta la torsul firelor și multe altele.

Bayle și-a alcătuit, pentru a putea efectua comparații, mari colecții de ațe, fire, sfori. El a demonstrat prin comparații că nasturele a fost rupt de victimă de la haina infractorului, deoarece fusese cusut cu aceeași ață ca și ceilalți nasturi ai hainei. De la ațe sau fire, drumul a condus spre țesături întregi, ori de cîte ori era nevoie a se demonstra proveniența stofelor furate dintr-un anumit depozit. Desenele mostrelor textile ce acopereau, de exemplu, pereții laboratorului lui Look din Düsseldorf, reprezentau atît pînze „simple", cît și pînze cu „gradel" sau cu „legături atlas". Țesăturile se realizau, în principiu, după următorul proces tehnologic : în războaiele de țesut erau întinse vertical „ațe în lanț" ; acestea, pe parcursul țesutului, erau legate prin „fire de bătătură" care, cu ajutorul suveicii, erau trase încolo și încoace printre „ațele în lanț". În cazul pînzelor „simple", firul de bătătură aluneca peste prima ață în lanț, trecea prin a doua, aluneca peste a treia, trecea, din nou, prin a patra și așa mai departe. Legătura „gradel" era mai complicată, întrucît cîte două „ațe în lanț" se încrucișau în sus sau în jos. Locurile încrucișate erau mutate de la un fir de bătătură la celălalt, așa încît se ivea un

desen în scară. Combinaţia diferitelor legături de bază dădea „legături asamblate“, care mergeau de la formele cele mai simple pînă la cele mai complicate.

Bayle şi-a dat seama că cunoaşterea posibilităţilor variantelor în cadrul acestor legături constituia condiţia de bază pentru stabilirea concordanţei sau neconcordanţei ţesăturilor. Totuşi, a constatat foarte repede că această modalitate de lucru îşi avea limitele ei şi nu putea folosi decît ca punct de pornire într-o adevărată comparaţie criminalistică a textilelor. În baza faptului că şi ţesăturile mai complicate se produceau în masă, nu era atît de semnificativ, în cazul unui furt, dacă între ţesătura dintr-un balot şi cea dintr-o bucată de material găsită asupra unui bănuit exista concordanţă deplină în privinţa genului materialului şi a culorii. Nu era obligatoriu ca acea bucată să provină de la balotul cutare, deoarece puteau exista numeroase alte depozite cu aceleaşi stofe. Dovada comiterii furtului putea fi făcută abia atunci cînd atît la balot, cît şi la stofa furată erau descoperite caracteristici specifice numai balotului respectiv şi se repetau la stofa furată. La fel se punea problema acestor caracteristici specifice şi în alte cazuri.

Bayle a primit o lecţie de neuitat în această privinţă, cînd în 1926 a fost chemat la locul unei crime pe malul Senei. Acolo a găsit lîngă victima Cristienne Paquet (o fată de 15 ani), amprenta unui desen dintr-o stofă, formată în solul argilos. Făptuitorul îngenunchease probabil, dintr-un motiv sau altul, lîngă fata ucisă. După primele cercetări a rezultat că fratele victimei, Paul Paquet, în vîrstă de 14 ani, avea pantalonii confecţionaţi dintr-o stofă cu desenul ţesăturii asemănător celui imprimat la locul faptei. Aceşti pantaloni apăreau deosebiţ de suspecţi, mai ales că posesorul lor îi spălase şi călcase scurt timp după crimă. Cazul părea mai mult decît enigmatic. Cristienne şi Paul erau copiii unui bogat proprietar de fabrică. Totuşi, Paul Paquet a fost arestat şi a relatat o poveste de natură a-l face şi mai suspect. El a arătat că Cristienne îl antrenase de circa trei ani în practicarea „tuturor formelor actului sexual“, transformîndu-l într-un fel de sclav, care nu mai putea trăi fără ea. În urmă cu patru luni, sora s-a îndepărtat subit de el, declarînd că nu mai are nevoie de un ucenic, deoarece a găsit un maestru. El a descris în ce mod a reuşit să descopere că sora lui se întîlnea în fiecare noapte cu un ospătar marocan şi cum el, fratele, era chinuit de desperare

și ură, dar nu a recunoscut că ar fi comis crima. Ospătarul marocan, Joseph Chaman, a fost arestat. El a recunoscut, de asemenea, că s-a întîlnit cu Cristienne într-un hotel ce închiria camere cu ora, însă a negat că ar fi comis crima, iar alibiul său a dovedit că nu putea fi criminalul.

Cînd, în baza acestei situații, Bayle a cercetat din nou sub microscop urma ridicată de la locul faptei, a descoperit în mulajul de gips o altă minusculă impresiune a stofei, o anomalie pentru care Bayle nu a găsit decît o singură explicație : pantalonii fuseseră cîrpiți în acel loc. Ca urmare, Bayle a cercetat din nou pantalonii lui Paul, însă nu a găsit nicăieri urma vreunei reparații. A comunicat judecătorului de instrucție acest rezultat al cercetărilor, arătînd că Paul Paquet nu putea fi criminalul. Astfel, acesta a fost eliberat. După 14 zile, Bayle a primit un pachet cu o pereche de pantaloni dintr-un model de țesătură și cu un loc cîrpit, mai jos de genunchiul drept, care erau identice cu cele imprimate în mulaj. În pachet mai era un bilet pe care scria : „Vă felicit. Asasinul". Expeditorul nu a fost descoperit niciodată : fata aceea, cu pasiuni fără frîu, avea un al treilea amant, a cărui figură a rămas învăluită în mister.

Bayle a tras însă din acest caz o învățătură care își menține valabilitatea și astăzi : asemănarea între două textile, în ceea ce privește materialul lor și legătura din urzeală, relevă numai probabilitatea ca ele să provină din același întreg. Dovada certă în acest sens nu poate fi făcută decît în baza caracteristicilor strict individuale. Aceste caracteristici pot fi de natură diferită : un loc cîrpit, o modificare a țesăturii datorită căldurii, învechirii, uzajului, sau chiar un defect intervenit în procesul de fabricație. Tot Bayle a fost cel care în această privință a dat un exemplu model.

Acest exemplu l-a constituit cazul curierului bancar parizian Deprez, care într-o zi nu s-a mai întors din misiunile sale. Bănuiala a căzut asupra zidarului Nourric datorită următoarei împrejurări : la clienții notați pe o listă înainte de acesta, Deprez își îndeplinise comisioanele ; cei notați pe listă după Nourric nu au mai fost vizitați de curier. Nu au putut fi descoperite probe împotriva lui Nourric, pînă cînd, după o săptămînă, cadavrul lui Deprez a fost pescuit din apele fluviului Marne. Mîinile mortului fuseseră legate la spate cu o batistă confecționată dintr-o pînză de bumbac, ieftină, cu dungi roșii, fără caracteristici care ar fi putut dovedi că este pro-

prietatea lui Nourric. Însă, Bayle a observat o neregularitate în pînză : într-o dungă roșie se aflau șase fire de bumbac în plus față de celelalte. Era vorba de un defect de fabricație, care se ivise printr-un deranjament trecător la „ridicarea lanțurilor". Cercetarea batistelor lui Nourric nu a dat nici un rezultat. Bayle a găsit însă calea spre țesătorie, iar de acolo la fabrica ce achiziționase pînza defectă din care croise opt duzini de batiste. A fost descoperit și comerciantul ce comercializase batistele. El a vîndut mamei lui Nourric șase batiste. Ea mai avea cinci, căci dăruise una lui Nourric. Prin aceasta s-a închis cercul.

Cercetarea criminalistică a urmelor de textile a contribuit cu tot mai mult succes în clarificarea unor cauze. Era însă evident, în condițiile producției de serie a textilelor, că demonstrarea identității urmei cu modelul de comparație este condiționată în majoritatea cazurilor de existența la ambele a unor caracteristici specifice. De regulă, punerea în evidență a unor asemenea caracteristici a facilitat succesul.

Era o noapte furtunoasă. Șiroaiele de ploaie cădeau neîncetat asupra orașului Preston din nord-vestul Angliei, cînd, la 3 noiembrie 1940, telefonul sună insistent în locuința lui James Brierley Firth, directorul Laboratorului de științe criminalistice din localitate. Trezit din somn, acesta ridică receptorul. Interlocutorul îi comunică faptul că într-o cazemată din Seaforth a fost descoperită o fetiță moartă și că poliția locală, avînd nevoie de ajutorul său, i-a trimis o mașină care se află în drum spre el.

Noaptea de noiembrie era nu numai furtunoasă și ploioasă, ci și nespus de întunecoasă, la aceasta contribuind și camuflajul impus de atacurile aeriene germane împotriva Angliei. Ajuns pe la ora 1,30 la locul faptei, Firth, însoțit de polițiști, a intrat în cazemată, începînd cercetarea la lumina făcliilor. De cînd reieșise că nemții nu aveau forțe suficiente pentru a îndrăzni să treacă la invadarea Angliei, cazematele se transformaseră într-un gen de depozite de gunoaie. În mijlocul unei asemenea grămezi de gunoi zăcea trupul neînsuflețit al unei fetițe, cu contuzii și murdărie în jurul ochilor, nasului, buzelor. Pe gîtul fetiței se vedeau clar urmele sugrumării.

Sergentul detectiv Floyd a prezentat lui Firth un scurt raport despre cele întîmplate. Fetița moartă era Mary Hagan,

Scanned with OKEN Scanner

o elevă de 13 ani din Waterloo, localitate legată prin podul Brookvale de Seaforth. În seara anterioară, la ora 18,45, ea plecase de acasă pentru a cumpăra tatălui un ziar și țigări. A fost văzută pe la ora 19 în două magazine din Lawson Road, unde a făcut cumpărăturile respective. După aceea, probabil, s-a întors, luînd drumul tot peste podul întunecat. Întrucît nu a sosit la timp acasă, tatăl, împreună cu mai mulți vecini, a pornit în căutarea ei și a găsit-o moartă în cazemată. Dr. Bradley, medicul poliției, a examinat copilul, apreciind că acesta a fost probabil tîrît la ora 19 în cazemată și sugrumat. Banii rămași după cumpărături, respectiv ceva mai mult de 1 șiling, lipseau. S-a emis ipoteza că asasinul a observat copilul făcînd cumpărături și l-a urmărit pentru a-l jefui. Fetița a murit în luptă cu criminalul. Acesta, după ce a constatat că prada a fost atît de mică, s-a folosit de ocazie pentru a-și satisface o poftă perversă : urmele violării fetiței erau clar vizibile. În momentul acela nu exista nici o bănuială împotriva vreunei persoane.

Firth a cercetat, la lumina făcliilor, fetița moartă, după care a dat aprobarea ca ea să fie dusă la morgă. A insistat asupra condiției ca nimeni să nu se atingă de hainele victimei, urmînd ca el personal să le preia pentru căutarea eventualelor urme. Apoi a cercetat, timp de peste o oră, pămîntul murdar unde zăcuse victima, luînd diferite probe de sol din interiorul cazematei și de la ușa de intrare. În afară de acestea, s-au mai găsit și ridicat un exemplar al unui ziar din Liverpool, din 2 noiembrie, pe care fusese depus trupul lui Mary Hagan, o batistă din bumbac, o mănușă, precum și un fragment de țesătură murdară, probabil un bandaj pentru un deget, în interiorul căruia s-au găsit urme de sînge și resturile unei alifii.

În continuare, Firth s-a deplasat la morgă, unde a scos cu multă grijă fiecare obiect de îmbrăcăminte de pe corpul copilului și l-a împachetat separat. A cercetat din nou urmele de sugrumare de pe gîtul victimei și a observat imprimată într-un cheag de sînge, pe dreapta, o amprentă de deget mare. Aceasta nu a putut fi însă utilizată din punct de vedere dactiloscopic. Dar, întrucît nici una din rănile fetiței nu era sîngerîndă, Firth a făcut o vagă asociație de idei gîndindu-se la faptul că, în lupta cu victima, criminalul, al cărui deget sîngera, și-a pierdut bandajul și a apăsat degetul respectiv pe gîtul copilului.

În perioada 3—10 noiembrie, Firth a cercetat sistematic obiectele ridicate. În cazul acelui fragment de țesătură, după îndepărtarea stratului de murdărie a constatat că era vorba într-adevăr de un bandaj pentru degetul mare, alcătuit din trei straturi suprapuse, pe care Firth le-a descris în felul următor : „O stofă maro etanșă formează învelișul exterior. Straturile interioare, din muselină de bumbac (tifon), au fost îmbibate cu un dezinfectant și unse cu alifie. Testările chimice ale dezinfectantului au demonstrat prezența acrilflavinei, care este folosită exclusiv pentru confecționarea bandajelor militare. Alifia conține zinc. La vîrf, îmbibarea cu sînge a fost mai puternică. Rana trebuie deci să se fi aflat la capătul degetului. Din cele constatate — și-a încheiat Firth raportul — rezultă că bandajul provine dintr-un pachet de prim-ajutor repartizat militarilor, de aici putîndu-se trage concluzia că a fost folosit pentru bandajarea degetului unui membru al forțelor armate. Întrucît cazărmile Seaforth nu sînt departe, această ipoteză poate fi decisivă".

Dintre toate obiectele ridicate și cercetate, numai bandajul conținea indicii, dacă se admitea că provine într-adevăr de la făptuitor.

Firth a remis constatările sale poliției, iar Floyd le-a acordat atenția cuvenită, mai ales că între timp obținuse unele informații care veneau în sprijinul ipotezei de mai sus. Astfel, mai multe persoane observaseră în seara zilei de 2 noiembrie un tînăr suspect, în vîrstă de 25—30 ani, în apropierea podului Brookvale. Un martor, Hindley, l-a văzut la ora 17,35 în același loc și a crezut că recunoaște în el pe un oarecare Samuel Morgan, ai cărui părinți locuiau în Seaforth. Descrierea lui coincidea în mod izbitor cu aceea a unui bărbat care la 4 octombrie atacase o femeie, Anne McVittie, pentru a-i fura poșeta cu bani. Hindley știa că Morgan făcea parte din gărzile irlandeze staționate în cazărmile Seaforth, așa că motivul pentru care acesta vagabonda în jurul podului i s-a părut curios. Enigma a fost însă dezlegată în baza informației primite de la autoritățile militare: Morgan sosise la Seaforth pe la începutul lui septembrie, venind de pe front. La data de 22, în aceeași lună, fără a avea permisie, el părăsise însă cazarma, iar de atunci a fost dat dispărut. Era caracterizat drept un om primitiv, fără pregătire școlară și nedisciplinat. Din cercetările efectuate la părinții lui Morgan a rezultat că el și-a făcut apariția în casa părintească și a declarat că stă

numai o săptămînă. În realitate, a rămas aici pînă la sfîrșitul lunii octombrie, cînd ai săi au devenit bănuitori, iar tatăl i-a spus să plece. Părinții au afirmat că nu știau unde se afla fiul lor. Acestea erau datele cunoscute la sosirea raportului lui Firth. Ipoteza emisă de el coincidea atît de mult cu rezultatele cercetărilor lui Floyd, încît acesta a cerut șefului său, Hordern, organizarea urmăririi lui Morgan. Deja la 13 noiembrie s-a primit o comunicare din partea Scotland Yard-ului că Morgan a fost depistat și arestat la Londra, unde Floyd s-a deplasat a doua zi.

Samuel Morgan era un flăcău înalt, slab și murdar. Acesta a fost adus în fața lui Floyd la Secția de poliție Streatham, cu care ocazie a văzut că bănuitul are la degetul mare al mîinii drepte o rană încă nevindecată. Neavînd însă probe privind implicarea lui Morgan în cazul Mary Hagan, l-a învinuit deocamdată de tîlhăria comisă la 4 octombrie asupra lui Anne McVittie și, în ciuda negării lui, l-a transportat la Seaforth și l-a confruntat cu aceasta, care l-a recunoscut imediat. Procurorul din Islinton a dispus arestarea lui.

În închisoare, Morgan a fost examinat de către dr. Bradley, care a constatat o rană la deget, încă nevindecată, cu o vechime de 7—14 zile, produsă de sîrmă ghimpată. Morgan nu a putut fi convins să dea vreo declarație, fapt ce l-a determinat pe Floyd să facă o nouă vizită părinților lui. Mama acestuia a repetat declarația că nu știe nimic despre căile fiului ei. Bătrînul Morgan l-a sfătuit însă pe Floyd să meargă la feciorul său mai mare, Edward Morgan, domiciliat în Waterloo. Acolo, Floyd nu l-a găsit acasă pe cel în cauză, în schimb a discutat cu soția lui, Mildred Morgan, care nu știa încă nimic despre arestarea lui Samuel. Fără ezitare, Mildred Morgan a relatat că Samuel a venit pe data de 30 octombrie la ea și i-a povestit despre cearta avută cu tatăl său, rugînd-o să-l găzduiască. Ea l-a primit cu condiția de a se prezenta cît se poate de urgent la cazarmă. Inițial a protestat, însă pe urmă a promis că se va prezenta în ziua următoare. În ziua de 31 octombrie el a părăsit casa, pentru a se duce, cum pretindea, din nou la cazarmă, dar după două ore s-a întors, avînd la deget o rană ce sîngera. Samuel a scos un pachețel cu tifon din buzunar și a rugat-o să-l bandajeze, restul materialului de bandaj rămînînd la ea. La 1 noiembrie a pornit din nou spre cazarmă, dar din nou s-a întors după puțin timp, abătut și nervos. Ea i-a aplicat pe deget alifie de

zinc și un nou bandaj. A rămas pînă la 2 noiembrie, ora 16, cînd a plecat spunînd că va încerca să împrumute de la un cumnat, James Shaw, niște bani, iar de atunci ea nu l-a mai văzut. Obținînd de la Mildred Morgan adresa lui Shaw, în aceeași zi Floyd l-a vizitat și pe acesta, aflînd de la el că știa din ziare despre arestarea lui Samuel. Din relatarea lui Shaw — care s-a dovedit a fi destul de circumspect — rezulta că în ziua de 2 noiembrie își dăduse întîlnire cu Samuel la hotelul „Royal", pentru ora 19,20, convocîndu-l acolo și pe fratele mai mic al acestuia, Francis Morgan, aflat și el sub arme la cazarma Seaforth. La întîlnire ar fi sosit în ordinea următoare: Shaw la ora 19,30, Francis ceva mai tîrziu, iar Samuel la 5 minute după fratele său. Samuel le-ar fi cerut bani pentru a putea părăsi imediat localitatea. La sfatul lui Shaw de a se prezenta la cazarmă, Samuel ar fi afirmat că vrea cu orice preț să dispară din Seaforth. În cele din urmă, fiecare i-a dat banii ce-i avea asupra sa și s-au despărțit.

Deplasîndu-se la cazarma Seaforth pentru a-l audia pe Francis Morgan, spre surpriza sa Floyd a aflat că și acesta era dat dispărut, întrucît nu se întorsese dintr-o permisie ce-i fusese acordată. În consecință, a dispus urmărirea lui, iar după cîteva ore a fost găsit și adus la secția de poliție. Tînărul era înspăimîntat, crezînd că a fost arestat pentru dezertare. Întrebat de Floyd despre întîlnirea sa cu Samuel Morgan, din seara zilei de 2 noiembrie, el a declarat că a sosit în fața hotelului în seara respectivă la ora 19,37, iar după 5 minute a apărut și fratele său, care respira precipitat, ca unul ce a fugit prea repede. Întrucît degetul îi sîngera, Francis s-a dus cu el în holul hotelului, pentru a-l bandaja. Cu această ocazie a observat o pată de sînge pe șapca lui Samuel, însă nu i-a pus nici o întrebare. Mai tîrziu, a fost condus de Samuel pînă la Berkley Drive, la casa părintească, de unde acesta a dispărut, plecînd la Warrington sau Londra. De atunci n-a mai auzit nimic de Samuel, pînă la arestarea lui.

Floyd a bănuit, din experiența muncii, că Francis Morgan va nega tot ce a spus în momentul în care nu-i va mai fi teamă din cauza întoarcerii întîrziate din permisie. Pentru a preveni o asemenea tăgadă, i-a acordat lui Francis Morgan timp suficient pentru a-și reciti procesul-verbal de ascultare și l-a pus să semneze fiecare pagină.

Imediat după aceasta l-a chemat la telefon pe Firth și i-a comunicat noile informații obținute, vrînd să afle totodată

ce crede el că se va întîmpla în continuare. Firth l-a întrebat prompt dacă Mildred Morgan nu a spus cumva că a mai păstrat un rest din bandaj. Unde se afla acesta ? Mai era în posesia ei ? Oare Floyd a luat acest rest de bandaj, înainte ca cineva din familia Morgan să aibă ideea de a-l distruge ? A reușit să găsească și să ridice și alifia de zinc ?

Floyd s-a gîndit că a comis o greșeală gravă neridicînd restul de bandaj și alifia de la Mildred Morgan care, dîndu-și seama între timp de periculozitatea comunicărilor făcute de ea, ar fi putut să le distrugă. În consecință a trimis urgent un polițist la domiciliul ei, respirînd ușurat cînd acesta s-a întors de acolo cu restul bandajului și cu alifia. Imediat l-a anunțat pe Firth, iar acesta l-a rugat să-i trimită cît mai repede atît obiectele respective, cît și hainele purtate de Samuel Morgan în ziua de 2 noiembrie.

Examinînd aceste haine, Firth a găsit în mai multe locuri urme de pămînt, iar într-un buzunar un pachețel cu bandaj început. Firth a cerut să i se trimită de la cazarma Seaforth mostre din bandajele cu care sînt dotați militarii. După primirea lor, a început experiențele pentru demonstrarea concordanței dintre bandajul găsit în cazemata de lîngă podul Brookvale și cel folosit de Mildred Morgan la legarea rănii de la degetul cumnatului ei.

Cercetările microscopice ale țesăturilor i-au demonstrat curînd o identitate completă cu privire atît la învelișul exterior al bandajului, cît și la tifon. De asemenea, a stabilit identitatea în ce privește îmbibarea cu acrilflavină, precum și în legătură cu urmele alifiei de zinc din bandajul găsit la locul faptei, care corespundeau cu proba de comparație luată de la Mildred Morgan. Avînd însă în vedere larga răspîndire a bandajelor de același gen, intervenită de la începutul războiului, precum și folosirea frecventă a alifiei de zinc, această concordanță nu însemna deocamdată mare lucru. În căutarea caracteristicilor specifice, Firth a dat, în schimb, de un fenomen care i s-a părut remarcabil : marginile tifonului din bandajul incriminat erau izbitor de înguste și aveau un alt număr de fire de urzeală și fire din lanțuri decît marginile tifonului din pachețelele cu bandaj cerute de el de la cazarma Seaforth, în scop de comparație. În schimb, marginile tifonului din bandajul incriminat coincideau perfect cu cele din proba de comparație ridicată de la Mildred Morgan. Consultînd un inginer textilist de la o firmă specializată în confecționarea de mate-

riale textile pentru bandaje, Firth a aflat că nu există prescripţii speciale în această privinţă şi că fiecare firmă stabileşte marginile care îi convin.

Concordanţa marginilor stabilită de Firth însemna deci un indiciu important, totuşi nu putea fi considerat ca avînd putere probatorie, deoarece verificarea unui mare număr de pacheţele cu bandaje ar fi făcut posibilă şi descoperirea de pacheţele cu aceleaşi margini înguste, întrucît materialul brut provenea din aceeaşi ţesătorie. Nu era vorba deci de un indiciu care să fie neapărat valabil numai pentru bandajul incriminat.

Firth a fost informat între timp despre desfăşurarea în continuare a cercetărilor, în cursul cărora Samuel Morgan a manifestat un comportament ciudat. În ziua de 16 noiembrie, încă înainte de a fi învinuit oficial de comiterea faptei şi trimis în faţa procurorului, a cerut, în mod surprinzător, ca Floyd să vină în celulă şi i-a făcut o mărturisire curioasă. El se afla evident într-o criză sufletească, bănuind că arestarea lui în problema tîlhăriei împotriva lui Anne McVittie nu era decît un pretext. În declaraţia scrisă personal, el a menţionat următoarele : „De cînd am fost arestat, sînt foarte neliniştit. Vreau să spun acum ce s-a întîmplat. Sîmbătă, 2 noiembrie 1940, m-am întîlnit pe podul Brookvale cu o fetiţă care a căzut. Eu am ridicat-o şi am dus-o în cazemată, unde am depus-o pe pămînt. Ea a avut în mînă ceva mai mult de un şiling, iar eu i-am luat banii. Pe urmă m-am dus la întîlnire, la hotelul „Royal", cu fratele şi cumnatul meu. Nu am avut intenţia să produc vreun rău fetiţei".

Floyd era sigur că mărturisirea provenea din teama momentană de a fi descoperit şi constituia o încercare de a atenua, printr-o construcţie primitivă, inofensivă, acuzaţia de comitere a unei crime de omor. Anchetatorul a trebuit să conteze, şi în acest caz, pe faptul că depoziţia va fi revocată la prima ocazie sau că va fi prezentată, cu ajutorul unui avocat, ca rezultat al „şantajului poliţienesc". Neputîndu-se baza pe asemenea mărturisiri, el i-a cerut lui Firth să facă totul pentru a-i oferi o dovadă mai concludentă.

Firth avea obiceiul de a pune la o parte cîte un fragment din materialul aflat în cercetare, pentru a-l analiza din nou, după trecerea unui oarecare timp, procedeu folosit în scopul descoperirii unor caracteristici ce anterior nu au fost observate. Acum procedase la fel. În consecinţă, comparînd din nou bandajul incriminat şi modelele de comparaţie, a dat atenţie de

această dată modului cum erau fixate, prin coasere, cele două straturi de tifon pe materialul de culoare maro ce servea drept înveliș exterior. Desfăcînd straturile suprapuse, el a constatat că toate pachețelele de bandaj luate ca model de comparație de la cazarma Seaforth aveau un șir de împunsături pe cusătură. În schimb, straturile de tifon din bandajul incriminat și din cel ridicat de la Mildred Morgan aveau cîte două rînduri de împunsături, ce evoluau neregulat unul lîngă altul. Cu ajutorul aceluiași inginer textilist consultat anterior, a aflat și explicația : croitoreasa din fabrica ce confecționase bandajul respectiv făcuse din greșeală o cută în plus la tifon, iar aceasta a fost fixată ca atare la mașina de cusut ; desfăcîndu-se cuta, apăreau două rînduri de împunsături, în loc de unul, cum era normal.

Firth, ajutat de inginerul în cauză, a verificat sute de pachețele de bandaj, fără a mai găsi vreunul cu împunsături duble în tifon. Pentru a înlătura orice dubiu, Firth a cerut laboratorului de textile de pe lingă Camera de comerț din Manchester să efectueze o verificare similară. Abia după ce acest laborator a confirmat rezultatele obținute de el, Firth a remis procuraturii raportul întocmit, concluzionînd că bandajul pentru deget găsit în cazemata unde a fost descoperit cadavrul fetiței Mary Hagan provine din pachețelul de bandaj cu care Mildred Morgan a pansat rana de la degetul lui Samuel Morgan. Identitatea era clară și nu putea fi contestată.

O lună și jumătate mai tîrziu, respectiv la 10 februarie 1941, Samuel Morgan a compărut în fața judecătorului Stable și a juraților de la Tribunalul din Liverpool. S-a întîmplat așa cum a prevăzut Floyd : Morgan a pretins că n-ar fi văzut-o niciodată pe Mary Hagan și că recunoașterea lui din 16 noiembrie i-ar fi fost dictată de către Floyd, care a exercitat presiuni asupra sa. Fratele lui, Francis Morgan, a declarat, de asemenea, că i s-ar fi exploatat frica datorată dezertării și i s-ar fi dictat procesul-verbal de interogare. El a afirmat că ar fi ajuns la întîlnirea din 2 noiembrie nu la ora 19,37, ci cu 10 minute înainte. Se încerca, evident, totul pentru a se dovedi că între momentul cînd victima fusese văzută în viață și cel cînd a avut loc întîlnirea s-ar fi scurs un interval de timp insuficient ca Samuel Morgan să ajungă de la locul faptei la hotel și că, deci, nu el este criminalul. Francis Morgan a mai declarat că fratele său ar fi fost foarte calm și ar fi purtat la un deget un bandaj curat. Impresia de minciună absolută

pe care a produs-o a fost atît de puternică, încît judecătorul Stable a permis acuzării să-l trateze drept martor mincinos. Însă toate minciunile și revocările au eșuat în baza a două circumstanțe : 1. Mildred Morgan și-a menținut prima depoziție privind bandajul făcut de ea acuzatului și a identificat resturile materialelor ; 2. demonstrația lui Firth privind identitatea bandajelor nu a putut fi anulată cu toate eforturile desperate ale apărătorilor.

La 17 februarie 1941, jurații au ascultat expunerea procurorului despre Samuel Morgan și fapta sa. Probele fiind indubitabile, acuzatul a fost condamnat la moarte, pedeapsa fiind executată la 4 aprilie 1941.

Scanned with OKEN Scanner

Chimia descifrează mesajul rămăşiţelor aeronavei

Ştiinţa şi tehnica timpurilor postbelice, cu paşii lor de uriaş, au adus omenirii binefaceri la care nici cei mai incorigibili vizionari n-ar fi cutezat să gîndească. Nu rare au fost — şi mai sint încă, din păcate — cazurile cînd asemenea cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii au înarmat mîna unor criminali. Şi, ca să se inchidă cercul, tot ştiinţa şi tehnica au fost cele care au permis ca societatea să-i pedepsească după merit pe infractori.

Patrick Simard, un pescar de ţipari din localitatea canadiană Sault-au-Cochon, situată pe malul nordic al fluviului St. Lawrence, se afla în acea zi de 9 septembrie 1949 în drum spre casă. Tocmai urmărea, pe cerul fără nori, zborul avionului Douglas DC 3 al liniilor *Quebec Airways*, care de trei ori pe săptămînă făcea cursa Montreal — Sept Isles şi retur. Avionul îşi făcea apariţia în zonă de fiecare dată la ora 11,45, dar în acea zi întîrziase 5 minute, după cum constată Simard consultîndu-şi ceasul. În acelaşi moment, pescarul a auzit o puternică detunătură şi a văzut cum avionul s-a înclinat puternic spre stînga, prăbuşindu-se vertical pe vîrful muntelui Cap Tourmente.

După ce şi-a învins spaima, Simard a început să fugă, croindu-şi drum printre tufişurile dese, pe povîrniş în sus. A avut nevoie de o oră pentru a ajunge în vîrf, împreună cu cîţiva tăietori de lemne pe care i-a alarmat pe drum. Tabloul ce li s-a înfăţişat i-a cutremurat : avionul se izbise vertical de pămînt, partea sa din faţă fiind o masă informă de materiale

deformate și topite ; partea din spate era ridicată drept în sus, iar aripile se rupseseră. De jur împrejur, printre bucăți de metal și resturi de bagaje, cadavrele a 23 de oameni, printre care trei membri ai echipajului, stewardesa și patru copii. Nici un semn de viață.

Vestea catastrofei a ajuns în scurt timp la aeroportul „Ancienne Lorette“ — unde avionul făcuse ultima escală —, iar de aici la *Canadian Pacific Airlines*, societatea căreia îi aparținea aparatul în cauză.

Era singurul accident grav înregistrat de această societate în ultimii 7 ani, astfel că președintele ei, Grant McConanchie, a fost puternic afectat de prăbușirea aparatului, pe care îl considera foarte sigur, iar față de competența echipajului manifesta o apreciere deosebită. El a constituit imediat o comisie de anchetă, din care făcea parte și Frank Francis, specialist de primă mînă.

Departamentul de investigații al lui *Canadian Pacific Airlines*, investit cu cercetarea acțiunilor criminale, i-a însărcinat cu anchetarea cazului pe Jean Belanger, Gaston Delorme și Jules Perreault. De asemenea, a fost înștiințat judecătorul de instrucție Paul V. Marceau. Ministerul Transporturilor, care cerceta în principiu cauzele marilor catastrofe, a sesizat poliția, *Royal Canadian Mounted Police* (R.C.M.P.), ce și-a trimis imediat lucrătorii la fața locului. La ora 19, echipa de intervenție a ajuns la poalele muntelui și, la lumina făcliilor, a început urcușul, ajungînd în vîrf după 60 de minute.

Întrucît explozia și impactul nu au fost urmate de incendiu, identificarea celor 23 de morți nu a întîmpinat greutăți. În schimb, cauza prăbușirii nu a putut fi elucidată. În zorii zilei, polițiștii au audiat puținii martori oculari existenți, fiecare relatînd despre detunătura ce a auzit-o, precum și despre explozie. Într-adevăr, în cabina bagajelor existau distrugeri care permiteau deducția că aici a fost centrul unei explozii. Aceasta paralizase sistemul de comandă, ceea ce explica și faptul că aparatul s-a prăbușit vertical. S-a mai constatat că motoarele au funcționat pînă în clipa impactului, vîrfurile elicelor fiind înșurubate în sol. Frank Francis și ceilalți specialiști au analizat apoi materialele și instalațiile existente în mod normal la un avion Douglas DC 3, care ar fi putut provoca explozia. S-au emis cinci ipoteze în acest sens, dar rînd pe rînd au fost infirmate, întrucît :

— extinctorul aflat în spatele scaunului copilotului, a cărui butelie conținînd acid carbonic sub presiune ar fi putut exploda, a fost găsit intact ;

— bateriile electrice (acumulatoarele) de sub podeaua coridorului de legătură nu au fost deteriorate, astfel că nu și-au extravazat conținutul care putea să dea naștere unor gaze explozive ;

— lichidul din instalația hidraulică nu se afla sub o presiune care să justifice explozia ;

— lipsa oricărei urme de incendiu înlătura posibilitatea să se fi format un amestec exploziv pe baza vaporilor de benzină ;

— în sfîrșit, nici formarea unui amestec exploziv pe bază de oxid de carbon (infiltrat dintr-un motiv oarecare de la motoare) nu putea fi luată în discuție, atîta timp cît acest gaz nu a fost pus în evidență în singele vreunuia dintre cadavre.

La 10 septembrie, Francis a ajuns la următoarea concluzie : cauza prăbușirii avionului a fost o explozie puternică, în cabina stîngă a bagajelor, provocată de o substanță care în circumstanțe normale nu se află la bordul unui avion. Această constatare, care la început a fost ținută în secret, a declanșat consternare la Quebec. Împrejurarea că explozia a avut loc într-o cabină de bagaje a dus în mod implicit la presupunerea că substanța explozivă necunoscută s-a aflat fie în geamantanul vreunui călător, fie în vreun colet expediat cu forme în regulă.

În timp ce la sediul societății *Canadian Pacific Airlines* rudele și prietenii pasagerilor primeau confirmarea morții celor dragi, comisia de anchetă era copleșită de senzația înfricoșătoare că se află în fața unui dușman încă neîntîlnit în Canada. Este adevărat că încercarea unui concurent politic sau economic de a-și elimina rivalul, ori încercarea soțului sau soției de a-și omorî partenerul — prin provocarea de catastrofe aeriene fără a cruța viețile celorlalți pasageri — nu era o noutate în lume, cum dealtfel avea o oarecare „tradiție“ și procedeul distrugerii în scopul încasării primelor de asigurare. Cu cîteva luni în urmă sosise din Manila vestea despre prăbușirea în mare a unui avion filipinez, ca urmare a exploziei provocate de o substanță ascunsă într-un bagaj. Avionul avea 13 persoane la bord. Numai întîmplarea a dus la descoperirea unui complot pus la cale de cinci persoane, care urmăreau să omoare un bărbat ce stătea în calea unei anumite femei. Oare

era de presupus că această nouă metodă a crimei a fost importată și în Canada? Sau era vorba de un atentat cu explozive pe fond de spionaj politic ori economic? Oricum, fiind în cauză o problemă criminală ce depășea posibilitățile anchetatorilor de la *Canadian Pacific Airlines*, poliția judiciară a preluat cercetarea cazului DC 3 — D 280/CP-CUA. S-a întrunit o comisie specială — constituită din inspectorul René Bélec și caporalul Gérard Houde de la R.C.M.P., inspectorul Aimée Guillemette, șeful Serviciului detectivilor de la Quebec-City și căpitanul Alphonse Matte de la poliția judiciară a provinciei — care și-a început activitatea.

Comisia a pornit de la faptul că explozia s-a produs, după cum s-a mai arătat, în cabina de bagaje din stînga. Or, în baza celor stabilite, pentru scurtarea escalei la Quebec-City, cabina respectivă fusese rezervată numai coletelor destinate acestui oraș, unde au fost descărcate toate, fără excepție. În locul lor s-au încărcat cele cu destinația Baie Comeau, rezultînd astfel clar că încărcătura explozivă a fost depusă la bordul avionului pe aeroportul „Ancienne Lorette".

Un alt punct de pornire pentru activitatea comisiei l-au constituit rămășițele aeronavei — împrăștiate unele la mari distanțe față de locul impactului —, din a căror analiză trebuiau să se desprindă concluzii privind compoziția substanței explozive, mecanismul declanșator și proveniența lor. Ca atare, aceste rămășițe au fost strînse cu grijă și trimise la Montreal lui Franchère Pépin, directorul laboratorului criminalistic denumit *L'Institut de médicine legale et de police scientifique*.

Între timp, Bélec a declanșat o largă acțiune de verificare în legătură cu pasagerii cursei respective, precum și cu contractele de asigurare încheiate de ei, fără a rezulta însă ceva deosebit. Nici urmărirea reacției celor cărora — la sediul societății aeriene respective — li s-a confirmat moartea soților, soțiilor sau copiilor în catastrofa aeriană nu a permis desprinderea vreunui indiciu util: la nimeni nu s-a observat indiferență sau exteriorizarea altor sentimente decît cele firești în asemenea împrejurări tragice.

Bélec știa însă foarte bine că uneori, capacitatea oamenilor de a se preface atinge culmi nebănuite. Ca urmare, el a convenit cu inspectorul Guillemette de a se supraveghea toate rudele pasagerilor care s-au îmbarcat pe aeroportul „Ancienne Lorette", pentru a constata dacă acești oameni s-au aflat în dificultăți materiale, au avut relații extraconjugale sau alte probleme particulare complicate.

El a cercetat personal situaţia bagajelor şi coletelor transportate de avion. Funcţionarul Willie Lamonde, care luase în primire la 9 septembrie coletele, nu şi-a putut aminti de vreo împrejurare ieşită din comun. Ca atare, Bélec nu a întrevăzut altă posibilitate decît aceea de a verifica toţi expeditorii şi destinatarii coletelor.

După declanşarea acestei acţiuni, la 13 septembrie a apărut un element care putea constitui capătul unui fir : un colet în greutate de 28 de pfunzi, depus pentru transport cu cursa respectivă, avea ca expeditor pe un oarecare Delphis Bouchard din St. Simeon, o localitate situată la 90 mile de Quebec. Dar, din verificările efectuate rezulta că în localitatea respectivă nu exista nici o persoană cu acel nume. Urmînd această pistă, Bélec a stabilit că şi destinatarul era fictiv, situaţie în care s-a deplasat imediat la „Ancienne Lorette" şi l-a asaltat pe Lamonde, implorîndu-l să facă un efort pentru a-şi aminti şi descrie persoana care prezentase coletul în cauză. Întrucît era vorba de un anumit colet, Lamonde şi-a putut aminti că acesta a fost prezentat la ghişeu de o femeie cu păr negru şi cu un aspect vulgar. Un şofer de taxi a depus pachetul pe cîntar, femeia a plătit taxa de 2,72 dolari şi a plecat.

Pentru identificarea femeii, Bélec l-a rugat pe Guillemette să efectueze o anchetă în rîndul şoferilor de taxiuri. Procedînd în consecinţă, acesta a reuşit într-un timp relativ scurt să dea de urma şoferului în cauză, un tînăr care se numea Paul Henry Pelletier. El a declarat că în timp ce se afla la Palatul gării, o femeie cu un pachet s-a urcat în maşină cerîndu-i să meargă la aeroport. Pe drum nu i-a adresat nici un cuvînt. Întrucît la aeroport aceasta a declarat că vrea să se întoarcă în oraş, el i-a cărat pachetul pînă la cîntar. Şoferul şi-a amintit că pachetul cîntărea 28 pfunzi şi că pasagera era o femeie corpolentă, cu părul şi ochii negri, vorbind o franceză cu un accent care trăda că provine dintr-un cartier de la periferia oraşului Quebec. După aceea, femeia i-a cerut să o ducă la hotelul „Chateau Frontenac". Ajunsă aici, ea s-a răzgîndit, solicitînd să fie dusă în spatele clădirii, unde a coborît şi a plecat în direcţia Lower Town, centrul vechi al Quebecului.

Cele relatate de Pelletier nu erau prea concludente. Acţiunea descoperirii — chiar în zona limitată la centrul vechi — a unei femei cu semnalmente atît de nesemnificative părea lipsită de şansă. Nu mai rămînea alt mijloc decît să se verifice

din nou rudele pasagerilor — însă de această dată în raport cu descrierea făcută de Pelletier.

Timpul trecea repede și grăbea poliția, mai ales că judecătorul de instrucție Marceau stabilise drept termen limită al punerii sub acuzare data de 14 septembrie. În cazul respectiv, nimeni nu se putea aștepta la nimic, în afară de constatarea că nu era vorba de un accident, ci de o explozie al cărei autor a rămas necunoscut și deci nu era posibil să fie pus sub acuzare. Dar o asemenea situație ar fi avut fără îndoială efecte nedorite asupra opiniei publice, care deocamdată ignora că la mijloc era o acțiune criminală. Înainte de începerea ședinței de punere sub acuzare a intervenit însă un element deosebit în legătură cu Albert Guay, soțul lui Rita Guay, aflată printre persoanele decedate în catastrofa aeriană. Albert, în vîrstă de 32 de ani, proprietarul unui magazin de bijuterii, era căsătorit cu Rita, născută Morel, și aveau o fetiță de patru ani. Pentru port nepermis de armă, el fusese arestat la 24 iunie 1949 și eliberat apoi după ce a plătit o amendă. Circumstanțele arestării lui Guay erau următoarele : în seara zilei respective el a acostat o chelneriță, o fată de 18 ani, foarte atractivă, în drumul ei spre restaurantul „Monte-Carlo", și a amenințat-o cu un revolver. Fata s-a adresat, cerînd ajutor, unui polițist, care a condus-o la restaurant. Guay a pătruns însă după ea în local, unde a fost arestat de acel polițist. Numele chelneriței era Marie-Ange Robitaille. Acest incident putea însemna deocamdată că Albert Guay a întreținut relații extraconjugale, ceea ce corespundea uneia din ipotezele avute în vedere.

Bélec și Guillemette i-au făcut imediat chelneriței o vizită la restaurant. Era într-adevăr o fată cu un aspect plăcut. Văzîndu-se în fața inspectorilor de poliție, nu și-a putut ascunde emoția internă, intuind probabil scopul vizitei. Ea a relatat că îl cunoaște pe Albert Guay din primăvara anului 1947, precizînd însă că de mult nu l-a mai văzut și nici nu dorea să-l mai vadă. La întrebarea dacă a întreținut cu el relații care l-au determinat să adopte comportarea din seara zilei de 24 iunie, ea a răspuns cu o contraîntrebare : „Este absolut nevoie să răspund la aceasta ? Trebuie să vorbesc despre un timp pe care nici eu nu-l înțeleg. M-am întors la părinții mei și nu vreau altceva decît să fiu lăsată în pace".

Acest răspuns i s-a părut lui Bélec semnificativ și, totodată, trădător. Însă instinctul său l-a determinat să nu mai in-

siste, astfel că i-a spus : „Nu am de gînd să pătrund în viața dumneavoastră personală ; vă mai pun o singură întrebare și după aceea nu vă voi mai deranja. Cunoașteți o femeie, o cunoștință a lui Guay, care are următoarea înfățișare ?“ — și s-a referit la acea femeie corpolentă, cu părul negru. Răspunsul a venit prompt : „Da, este vorba de Marguerite Pitre, domiciliată în str. Monseigneur Gauvreau nr. 49“.

Părăsind restaurantul „Monte-Carlo“, Bélec și Guillemette s-au sfătuit : dacă reușeau să-l confrunte pe șoferul Pelletier cu Marguerite Pitre, astfel încît aceasta să nu sesizeze adevăratul scop, iar el o recunoștea, se realiza un lucru important. În consecință, imediat după ședința de punere sub acuzare, și în așteptarea comunicărilor senzaționale din ziare, l-au invitat pe Pelletier și au constatat că acesta este dispus să ajute poliția. A fost conceput următorul plan : Pelletier să meargă la casa din strada Monseigneur Gauvreau nr. 49 și să sune la ușa Margueritei Pitre. Poate va deschide ea sau va fi chemată la ușă, caz în care el să o întrebe dacă a chemat un taxi, pe urmă să se retragă invocînd că a greșit numărul casei. În interval de o oră planul a fost tradus în realitate. Pelletier a sunat la ușă, însă și-a făcut apariția o vecină care i-a spus că Marguerite Pitre încă nu s-a sculat. În această situație, Pelletier a fost postat într-o mașină a poliției, pentru a aștepta clipa în care Marguerite Pitre își va părăsi locuința. Între timp, polițiștii au cules date despre această femeie.

În ziua de 15 septembrie s-a întîmplat lucrul de care se temea Bélec : ziarele s-au umplut cu știri senzaționale despre catastrofa de la Cap Tourmente. Ele au publicat un val de speculații, mergînd de la atentatul unor agenți străini și pînă la fapta unui nebun. În mijlocul tuturor acestor speculații, și-a făcut apariția în ziarul *Le Canada* articolul lui Edmond Chasse, un reporter mai în vîrstă, care s-a informat cu multă grijă de cercetările poliției la „Ancienne Lorette“. El a informat despre pachetul misterios care a fost transportat de o femeie tot atît de misterioasă și a conchis că poliția este pe urma suspectei necunoscute. Bélec nu știa cum să aprecieze acest articol : el putea avertiza bănuita, însă totodată era de natură să o determine să-și părăsească „văgăuna“. Dar au trecut două zile fără ca Marguerite Pitre să iasă din casă. Cercetările privitoare la persoana ei nu au adus rezultate deosebite. Ea lucra temporar ca chelneriță și era căsătorită cu Arthur Pitre. Se născuse în Quebec-City și avea doi frați, dintre care unul, Généreux

Ruest, infirm, se deplasa numai într-un cărucior. El era ceasornicar și lucra într-un atelier modest din str. St. François.

Continuîndu-se investigațiile despre Albert Guay, s-a stabilit că acesta s-a născut în 1917, ca fiu al unui muncitor feroviar. După cum relatau cei ce-l cunoscuseră, el manifestase încă de mic copil o mîndrie bolnăvicioasă, născocind vise exaltate privind viitorul său. În perioada războiului a lucrat la arsenalul din Quebec, iar ca ocupație secundară s-a dedat unui mic negoț cu bijuterii și ceasuri care, după terminarea războiului, a devenit profesiunea sa principală. În timpul serviciului la arsenal a cunoscut-o pe Rita Morel, cu care s-a căsătorit. La început și-a cîștigat pîinea făcînd comerț ambulant, iar în 1948 a deschis actualul său magazin în str. St. Saveur. Cîțiva vecini cunoșteau despre el că are legături extraconjugale cu o tînără de 16—18 ani, dar nimeni nu știa că aceasta ar fi Marie-Ange Robitaille. Dimpotrivă, era vorba de o oarecare Nicole Cote. Apărea evident că Rita Guay a știut de această legătură extraconjugală a soțului ei, însă avea încredere că ea se va desface cu timpul. Guay și-a condus soția, în dimineața zilei de 9 septembrie, la aeroport, iar Lucille Levesque, de la ghișeul de primire a bagajelor, a văzut că și-a luat rămas bun de la ea, sărutînd-o. Cînd mai tîrziu, a primit vestea morții soției sale, s-a prăbușit plîngînd într-un fotoliu. Trei zile a vegheat lîngă sicriu, iar după slujba de înmormîntare a părăsit, cu fața inundată de lacrimi, cimitirul.

Criminaliștii manifestă întotdeauna o doză de neîncredere față de sentimentele exteriorizate prea evident. Bélec, Matte și Guillemette nutreau și ei o asemenea neîncredere, însă nici o informație privind persoana lui Guay nu era de natură a-l compromite în mod serios.

În această atmosferă de incertitudine, speranțele s-au îndreptat spre laboratorul de la Montreal, unde Franchère Pépin și colaboratorul său, Bernard Péclet, cercetau de șase zile resturile avionului pentru a descoperi urmele dispozitivului exploziv. Ce rezultate a dat munca lor ? Erau oare în măsură a-i da lui Bélec indicii pentru a-și accelera ancheta ori a abandona eventualele piste greșite ?

Franchère Pépin era chimist și de ani de zile se ocupa de cercetarea explozivilor. Aplicarea chimiei în cadrul cercetărilor privind infracțiunile săvîrșite cu ajutorul materiilor

explozive nu era atît de veche ca istoria folosirii acestor materii în scopuri criminale.

Începerea utilizării prafului de pușcă (pulberea neagră) în Europa, în anul 1300, a determinat de timpuriu comiterea de crime cu substanțe explozive. În timpul Renașterii, „cutiuța cu pulbere" era o armă periculoasă: camuflată sub formă de cadou, ornamentată cu pietre prețioase, această cutiuță-bijuterie a pus capăt vieții multor persoane care au primit-o în dar și, deschizînd-o fără să se gîndească la nimic rău, au acționat nebănuitori un arc sau un levier, iar acesta a declanșat scîntei ce au produs explozia conținutului de pulbere. Indiferent dacă era vorba de crime politice pentru acapararea puterii, de acte de răzbunare personală, de acte criminale săvîrșite din motive sadice — substanța explozivă nu a mai dispărut, din momentul descoperirii ei, din arsenalul crimelor de omor. Fiecare descoperire nouă în domeniul substanțelor explozive a ajuns, după scurt timp, în mîinile asasinilor politici sau particulari. Făcînd abstracție de unele „cazuri întîrziate", pulberea neagră și-a făcut ultima și totodată cea mai îngrozitoare „apariție pe scenă", în calitate de armă de ucidere particulară, la 11 decembrie 1875, cînd în portul Bremerhaven s-a produs o explozie uriașă. Într-o căruță cu cai se transportau mărfurile comerciantului William King Thomas pentru a fi încărcate pe vaporul „Mosel". În momentul în care birjarul a trebuit să frîneze brusc, întreaga încărcătură a sărit în aer, omorînd peste o sută de persoane adunate în vederea plecării cu vaporul. Aflat deja la bord, Thomas s-a sinucis, nu înainte însă de a dezvălui planul său criminal. Mărfurile, printre care fusese ascuns un butoi cu praf de pușcă, erau destinate a fi transportate cu vaporul la New York. Mecanismul de ceas al sistemului de aprindere a fost reglat în așa fel ca explozia să se producă abia cînd vaporul s-ar fi aflat departe în larg și după ce Thomas l-ar fi părăsit la proxima escală. Scopul său a fost încasarea primei de asigurare pentru mărfurile transportate.

În momentul cînd explozia de la Bremerhaven zguduia Europa, chimia pusese de mult la punct substanțe explozive noi. Din 1799 era cunoscut fulminatul de mercur, care exploda la lovire și frecare. Începînd din 1818 fusese întrebuințat ca substanță explozivă inițială, în capsule. Aproximativ 30 de ani mai tîrziu, italianul Sobrero din Torino a reușit să producă nitroglicerina, un lichid uleios, fără miros, în stare să

dezvolte, la cea mai mică lovire, o putere explozivă uriașă. Exprimînd în cifre puterea explozivă a prafului de pușcă și a nitroglicerinei, pentru primul cifra era de 1350, iar pentru a doua de 145 900.

Inginerul suedez Nobel a reușit, cîțiva ani mai tîrziu, să transforme nitroglicerina — care în forma sa lichidă nu era utilizabilă din cauza sensibilității ei mari — într-un exploziv transportabil, prin amestecarea ei cu Kieselgur (diatomită). În 1875 a urmat gelatino-dinamita, o masă solidă ce putea fi tăiată, deosebit de explozivă, compusă din 93% nitroglicerină și 7% lînă de colodiu. Prin această invenție, Nobel a creat pentru industria minieră și pentru tehnică un mijloc auxiliar la care nu se mai poate renunța de atunci. Totodată însă a furnizat asasinilor politici o armă nouă care, împreună cu fulminatul de mercur, a jucat un mare rol în toate atentatele. Între timp, un nou exploziv s-a anunțat la orizont. Începînd din 1885, a devenit cunoscută uriașa forță explozivă a acidului picric, descoperit cu decenii în urmă de chimistul Hausmann. Sub diferite nume (melinită, schimoză etc.), această substanță a fost întrebuințată la fabricarea miliardelor de grenade folosite în primul război mondial. În 1890, chimistul Häussermann a descoperit faptul că și o substanță cristalină, gălbuie-deschisă — fabricată de către colegul său Willbrand încă în 1865 și numită trinitrotoluen (trotilul) — posedă, de asemenea, o putere explozivă deosebită. Sub numele de tri sau tulol în Germania, tolite în Franța, TNT în Statele Unite, acest material a devenit cel mai frecvent folosit pentru fabricarea grenadelor și bombelor. A urmat apoi nitroceluloza, o masă albă cu aspect inofensiv, care a trebuit să fie „gelatinizată" prin amestecare cu alcool și eter, pentru a i se reduce puterea explozivă, astfel încît să poată fi întrebuințată sub formă de pulbere lipsită de miros la producerea cartușelor. Cîțiva ani mai tîrziu, în 1916, chimistul elvețian Stettbacher a experimentat o pulbere asemănătoare cu zahărul, obținută din substanța chimică numită formaldehidă sau acetaldehidă. Această substanță era nitropenta și s-a dovedit a fi cea mai explozivă (avînd cifra de 193 000).

Mulți observatori ai evoluției acestor lucruri au subliniat ca un paradox faptul că materiile cele mai explozive pot fi întrebuințate în același timp și ca medicamente eficiente, avînd în vedere că nitropenta și nitroglicerina sînt folosite ca remedii în diferite boli (anghină pectorală, astm).

După primul război mondial, în 1920, a apărut o substanță și mai explozivă, hexogenul, produs pe cale sintetică încă în 1899, însă a cărui forță explozivă (cifra de 195 000) a devenit cunoscută abia acum. De asemenea, și această substanță a fost produsă dintr-o materie de mult cunoscută în medicină pentru combaterea inflamațiilor căilor biliare : hexametilentetramina.

Cel de-al doilea război mondial a stimulat crearea (în afară de bomba atomică) de substanțe explozive noi și de combinații ale celor deja existente.

În măsura în care arsenalul substanțelor explozive s-a mărit permanent pînă în 1949, tot așa și inventarul mijloacelor de aprindere a devenit din ce în ce mai cuprinzător. Fitilul clasic de aprindere — un șnur de iută impregnat cu gudron —, creat în 1831 de englezul Bickford, a fost dezvoltat în continuare, în raport cu noile substanțe explozive. Numărul capsulelor explozive, de genul celei produse prima oară de Nobel în 1867, a atins cifre enorme. Cu învelișul din cupru sau aluminiu, capsulele conțin fulminat de mercur sau peroxid de plumb, fiind legate de explozivul propriu-zis ; în cazul celei mai mici lovituri, al celei mai reduse dezvoltări de căldură sau al scînteii electrice, ele explodează imediat și produc detonația explozivului principal.

Criminalii care ar fi vrut să opereze în 1949 cu substanțe explozive aveau la dispoziție mai multe posibilități ca oricînd. Aceasta și datorită faptului că în războiul de curînd terminat multe persoane învățaseră să umble cu materiile explozive. Cel ce a studiat, indiferent unde — în America, Europa, Asia —, dosarele poliției judiciare, a dat de nenumărate cazuri în care asasinii, spărgătorii, jefuitorii băncilor, specialiștii în devalorizarea caselor de bani, precum chiar și adolescenții aventurieri și-au fabricat singuri anumite substanțe explozive.

În acele zile de septembrie ale anului 1949, în care Franchère Pépin a încercat la Montreal pentru prima dată să smulgă resturilor unui avion distrus prin explozie secretul explozivului folosit, el nu și-a făcut nici o iluzie în legătură cu șansele muncii lui. Oricît de multe experiențe ar fi fost efectuate în legătură cu compoziția explozivilor și cu identificarea acestora în urmele infracțiunilor, totuși nu era vorba decît de fragmente, de muncă parțială.

Nicăieri nu exista o listă completă a substanțelor explozive cu descrierea clară a componenților lor, iar industria acestora progresa cu mult mai repede decît chimia judiciară. Din an în an apăreau situații noi, care necesitau cunoștințe și experiențe noi.

Pépin și Péclet au început prin a căuta, în mormanul de rămășițe ale avionului, părticele de metal pe resturile bagajelor și coletelor, precum și în cabina unde acestea fuseseră transportate. Era o împrejurare fericită aceea că avionul nu s-a prăbușit în apele fluviului St. Lawrence și nu s-a scufundat împreună cu toate urmele exploziei. Dealtfel, Frank Francis calculase că, dacă avionul nu ar fi avut o întîrziere de cinci minute, explozia s-ar fi produs exact deasupra apelor fluviului St. Lawrence. El era convins de faptul că criminalul a reglat momentul exploziei în raport cu zborul deasupra fluviului, pentru a preveni astfel descoperirea urmelor.

Cercetarea părților din duraluminiu ale cabinei bagajelor a evidențiat ceea ce în rîndul specialiștilor se numește „efect de zdrobire": tablele metalice erau ondulate și decolorate, avînd o nuanță albastră-gălbuie. Înfățișarea metalului dovedea că el suportase efectul acțiunii unui nitroexploziv; problema era care anume? Pentru a putea identifica, pe baza urmelor, substanțele explozive folosite, era absolut necesar să se cunoască „rețeta" lor. Rețeta gelatino-dinamitei, de exemplu, era: 62% nitroglicerină, 3% lînă de colodiu, 27% azotat de sodiu și 8% făină de lemn. Se înrădăcinase adăugarea așa-numitelor „făine" la dinamite, datorită faptului că ele accelerau detonația. Astfel, proveniența dinamitei putea fi uneori stabilită cu ajutorul „făinii" respective, deoarece producătorii foloseau diferite sorturi (de exemplu, coji măcinate ale boabelor de cacao).

Avînd în vedere marele număr de posibilități, pentru Pépin și Péclet nu exista altă cale decît aceea de a cerceta particelele de metal și resturile de ambalaj descoperite, în vederea depistării de reziduuri ale detonației sub formă de gaze. Dacă se reușea să se stabilească compoziția chimică a acestora, puteau fi trase concluzii privind explozivul folosit. Pépin a găsit, mai întîi, pe bucățele minuscule de stofă, de piele sau lemn smulse din geamantane, particule de cupru. Întrucît acest metal se evaporă la o temperatură de 2350°C, era evident că el a fost împrăștiat în formă lichidă. În plus, pe resturile de materiale s-au mai găsit depuneri negre-brune, provenite de

la gazele de detonație, în care au fost descoperite cristale incolore, palide. Identificarea cuprului a permis să se tragă concluzia că el provine de la învelișul capsulei explozive care a fost întrebuințată. Întrucît asemenea capsule — folosite mai ales în mine — erau umplute cu peroxid de plumb, trebuiau căutate și urmele acestuia. Dar Pépin și-a concentrat mai întîi atenția asupra cristalelor incolore, ce se dizolvau ușor în apă distilată și aveau un gust amar, cercetările dovedind că era vorba de azotat de sodiu (sau salpetru de natriu), ce intră în componența gelatino-dinamitei D 1 și a ammongelittei. În continuare, analizele chimice și spectrografice ale depunerilor negre-brune au evidențiat prezența urmelor de plumb, care au confirmat astfel ipoteza că pentru declanșarea exploziei s-a folosit o capsulă de cupru conținînd peroxid de plumb.

După obținerea acestor rezultate, Pépin a hotărît să producă experimental explozii cu diferitele combinații ale dinamitei care puteau fi luate în considerație în cazul respectiv și de a analiza depunerile de substanțe explozive și de gaze. El vroia să știe dacă adausul de „făină" era distrus prin efectul exploziei sau dacă mai exista șansa de a se descoperi pe rămășițele aeronavei reziduuri de „făină" care să permită identificarea firmei producătoare a dinamitei. Experiențele au fost executate într-o încăpere specială, asigurată în mod corespunzător, folosindu-se capsule explozive din cupru cu peroxid de plumb. S-a dovedit că gelatino-dinamita D 1 producea exact aceleași efecte asupra metalelor și bagajelor ca și cele evidențiate la resturile avionului Douglas — DC 3. S-au format depuneri cu cristale de nitrați, nitriți, sulfați, sulfiți, sulfură, calciu, plumb și cupru. În schimb, nu s-a putut descoperi nici cea mai mică urmă de „făină". Nu mai exista însă nici o îndoială asupra faptului că a fost folosită gelatino-dinamita D 1 — utilizată frecvent în tehnică și în agricultura canadiană, precum și în economia forestieră. De asemenea, era clar că făptuitorul folosise cel puțin 10 pfunzi din acest exploziv pentru a obține efectul dorit și că el nu putuse produce singur dinamita și capsula, ci le procurase pe căi ilegale.

Astfel se clarificau multe lucruri, dar nu și cele privind mecanismul de declanșare a exploziei. Întrucît asemenea mecanisme conțin baterii, părți metalice și ceasuri, s-a impus cu necesitate căutarea sistematică a resturilor acestor componente care puteau oferi indicii privind proveniența lor. La sortarea fragmentelor de duraluminiu ale pereților cabinei de

Scanned with OKEN Scanner

bagaje, Pépin și Péclet au găsit o porțiune cu o depunere deosebit de concentrată alb-gălbuie-negricioasă. Fragmentul respectiv făcea impresia că de el s-ar fi izbit, cu forță uriașă, un obiect dur. Analiza chimică a depunerii — preparată sub formă de soluție apoasă — a evidențiat urme de zinc, carbon, mangan, plumb, cositor, amoniu, natriu, cupru, calciu — deci numai elemente ce pot fi găsite în baterii uscate. Péclet a presupus că o asemenea baterie s-a izbit de unul din pereții cabinei de bagaje. Pasul următor l-au făcut atunci cînd au primit de la Cap Tourmente o bucată de metal, lăcuită la ambele capete în albastru, care fusese găsită agățată de un pom. Pépin a dispus executarea de cercetări comparative cu toate bateriile uscate care se comercializau în Canada, rezultînd că una singură avea ambele capete vopsite cu lac albastru, și anume bateria „Everready". Cercetarea metalografică a demonstrat concordanța între numeroasele elemente descoperite în urmă și cele din componența bateriei „Everready", cu o singură excepție : cositorul. Pépin a presupus că acesta provenea de la ceasul folosit pentru construcția declanșatorului, astfel ca detonația să se producă la ora 11,45. Nu au putut fi însă descoperite părțile acestui ceas.

Între timp, la Quebec trecea o zi după alta fără ca Marguerite Pitre să se arate, măcar o singură dată, în fața casei ei. Fie că citise ziarul *Le Canada* și presimțise — în caz că era vinovată — nenorocirea, fie că exista o explicație complet inofensivă pentru imobilitatea sa. Informațiile culese cu precauție arătau că ea evita, în principiu, orice mișcare și că stătea zile întregi în pat, lăsîndu-se îngrijită de soțul ei. Incertitudinea și îndoielile persistau.

Pe de altă parte, extinderea investigațiilor a permis să se afle că Marguerite Pitre lucrase în timpul războiului la arsenalul din Quebec, unde l-a cunoscut pe Albert Guay, iar ulterior acesta a ajutat-o în diferite ocazii cu împrumuturi în bani. S-a mai stabilit că fratele infirm al Margueritei Pitre, ceasornicarul, reparase mai multe ceasuri aduse de la bijuteria lui Guay, ceea ce a făcut ca întrebarea să se impună de la sine : oare Ruest a colaborat la construcția unui dispozitiv de aprindere întîrziată ?

Aceste fire de legătură, care la început erau foarte firave și disparate, au început să se strîngă în după-amiaza zilei de 18 septembrie, cînd a devenit cert că Nicole Cote, amanta lui Guay despre care se vorbea, era evident una și aceeași per-

soană cu Marie-Ange Robitaille și că ea locuise mult timp într-o cameră dosnică din locuința familiei Pitre. Oare Marguerite Pitre ținuse la dispoziția lui Guay un „cuib de dragoste“ unde și-a putut vizita oricînd și fără a fi văzut iubita ?

Lucrurile s-au precipitat în ziua următoare, cînd Bélec și Guillemette au primit o informație importantă de la un proprietar de restaurant care avea angajată o chelneriță, Thérèse Noël, logodită cu unul din frații Margueritei Pitre. Logodnicul auzise în locuința familiei Pitre cum un anume Guay i-ar fi spus Margueritei, arătîndu-i ziarul *Le Canada*, că acum știe ce o așteaptă și ar fi bine să ia tabletele pe care i le-a adus. Cu alte cuvinte, Guay a îndemnat-o să se sinucidă cu somnifere. Într-adevăr, ea a înghițit o parte din tablete. A fost chemat un medic care a încercat să obțină pentru ea un pat într-un spital, dar abia pentru data de 20 septembrie s-a promis eliberarea unui loc.

Pentru prima dată, legăturile persoanelor vinovate au ieșit clar din obscuritate, dar încă nu se putea întreprinde nimic împotriva Margueritei Pitre, întrucît aceasta nu fusese identificată cu certitudine ca expeditoare a coletului la aeroport. Existau însă perspective ca și această problemă să fie rezolvată a doua zi dimineața, cînd Marguerite Pitre urma să fie dusă la spital.

Într-adevăr, la 20 septembrie, ora 9, un taxi a oprit în fața casei cu nr. 49 de pe strada Monseigneur Gauvreau. Imediat după aceasta și-a făcut apariția în fața porții o femeie învelită în șaluri, care era sprijinită de doi însoțitori. Drumul străbătut pînă la mașină a fost suficient de lung pentru a-i da posibilitatea lui Pelletier să o examineze în voie, identificînd-o ca fiind pasagera lui din 9 septembrie, pe care a condus-o la aeroport.

Bélec și Guillemette, informați de această identificare, au ordonat supravegherea spitalului și arestarea Margueritei Pitre în clipa în care va încerca să părăsească clădirea. Exista un motiv provizoriu al arestării, întrucît în Canada comiterea tentativei de sinucidere este incriminată. În același timp, au fost trimiși mai mulți polițiști în misiune pentru a supraveghea orice mișcare a lui Albert Guay, care își părăsise locuința din spatele bijuteriei și se retrăsese, împreună cu fiica lui, la mama sa, într-o periferie a Quebecului. Dealtfel, își continua afacerile, parcă nimic nu s-ar fi întîmplat.

Au trecut din nou două zile pînă cînd, restabilită, Marguerite Pitre a părăsit spitalul. Ieșind pe poartă, ea a fost arestată și condusă sub pază la domiciliul său, unde o așteptau Bélec și Guillemette.

La început a încercat să nege, dar cînd s-a realizat confruntarea cu Pelletier, ea a fost nevoită să-și schimbe atitudinea. S-a prăbușit într-un fotoliu și a recunoscut, cu respirația întretăiată, că la 9 septembrie a transportat un pachet la aeroport. Însă această mărturisire nu era decît un mic pas înainte, deoarece ea pretindea că un străin ar fi oprit-o în gară și ar fi rugat-o să transporte pachetul, deoarece el trebuia să plece cu trenul tocmai atunci, răsplătind-o cu suma de 30 de dolari. Abia cînd a aflat că poliția cunoaște legăturile ei cu Guay, căruia i-a pus la dispoziție o încăpere pentru Marie-Ange Robitaille, precum și faptul că acesta o vizitase la 19 septembrie, și-a schimbat, a doua oară, atitudinea. Ea a declarat că Guay i-a dat întîlnire, în ziua de 9 septembrie, la ora 8,30, în fața gării, unde i-a predat un pachet cu misiunea de a-l expedia cu avionul de Baie Comeau. Apoi a relatat din proprie inițiativă despre legăturile ei cu Albert Guay. Îl cunoștea din 1942, de pe cînd lucra la arsenal. Atît în acea perioadă, cît și ulterior, cînd a fost chelneriță, făcea reclamă pentru bijuteriile lui în rîndul angajaților și apoi al clienților. În numeroase rînduri a fost nevoită să împrumute bani de la el, ajungînd să-i datoreze peste 600 dolari, motiv pentru care făcea tot ce îi cerea. Astfel, a luat-o în locuința sa pe iubita lui, care nu avea nici 16 ani, cu toate că știa că putea fi acuzată de proxenetism. Marie-Ange Robitaille fugise de la părinți și a locuit la ea sub numele de Nicole Cote. Revenind la problema coletului, a pretins că Guay i-ar fi explicat că acesta trebuia să-i parvină în scurt timp unui client din Baie Comeau și că ar conține o statuie. Ea nu ar fi știut că Rita Guay pleca cu același avion. Ar fi aflat acest lucru abia după catastrofă și a început să nutrească o anumită bănuială cînd Guay i-a spus să o cheme pe Marie-Ange la ea fără să-i spună că va fi acolo și el. Ea a auzit conversația între Guay și Marie-Ange. El i-a spus fetei că acum nu o va putea vedea timp de șase luni, dar după aceasta o va lua pentru totdeauna la el, deoarece „acum este liber". A mai declarat că la 19 septembrie a venit din nou la ea și, aruncînd pe masă ziarul *Le Canada*, a întrebat-o cui i-a dat pachetul ca să strecoare o bombă în el. Amenințînd-o că poliția o va găsi, i-a dat o cutie cu somnifere și a îndemnat-o

să se sinucidă, ceea ce a și încercat să facă, însă a venit fratele ei și a adus un medic.

Bélec nu a crezut-o și a sfătuit-o din nou să spună tot adevărul, pentru a-și ușura situația. De data aceasta a făcut o declarație care apărea la început mult mai neverosimilă ca primele. Guay a vizitat-o la 13 august. El s-a oferit să distrugă toate chitanțele privind sumele ce i le datorează, cu condiția ca ea să-i procure dinamită pentru o prietenă, doamna Cote, care are la Rivière-aux-Pins o fermă, unde trebuie să îndepărteze niște rădăcini groase de arbori. Promițîndu-i să-i procure această dinamită, ea s-a adresat unei vecine — cu numele de Parent — care putea să o ajute. Împreună s-au dus la un prieten al acesteia din urmă — Leopold Giroux, vînzător la un magazin care comercializa și dinamită, pe bază de aprobare, pentru unele lucrări de amenajări agricole — și l-au convins pe cel în cauză că Marguerite este „doamna Cote", care posedă aprobarea pentru a cumpăra dinamită, însă a uitat-o acasă. Ele au cumpărat calupuri de dinamită în greutate de 10 pfunzi, precum și 19 capsule explozive. Chitanța de primire a fost semnată de doamna Pitre cu numele de Cote. Guay a venit ulterior la ea pentru a ridica materialele respective, pachetul, fără a aduce însă chitanțele privitoare la datorie.

În urma acestei relatări, Guillemette a trimis imediat după doamna Parent. Ea a recunoscut, tulburată, că după tentativa de sinucidere a doamnei Pitre a început să bănuiască anumite legături, însă nu a avut curajul să se destăinuiască poliției în legătură cu implicarea sa ușuratică în această afacere. Vînzătorul Giroux a confirmat și el declarația Margueritei Pitre, însă a precizat că i-a vîndut gelatino-dinamită D 1 și capsule de cupru. Bélec i-a telefonat imediat lui Pépin și a primit de la el confirmarea că explozivul și capsulele cumpărate de Marguerite Pitre sînt identice cu cele pe care cercetările sale le-au pus în evidență în legătură cu explozia ce a produs catastrofa aeriană.

La 23 septembrie a fost arestat Albert Guay. Stăpîn pe sine și chiar revoltat, acesta a negat orice implicare în catastrofa de la Cap Tourmente. El a contestat că i-ar fi dat Margueritei Pitre un colet și ar fi îndemnat-o la sinucidere, calificînd totul drept „poveste pentru copii". A fost însă prevăzător, recunoscînd că a cunoscut-o mai înainte pe Marguerite Pitre, pe care a folosit-o ca intermediară pentru vînzarea unor bijuterii, iar pe fratele ei l-a solicitat pentru repararea ceasu-

rilor. De asemenea, cu nonșalanță a recunoscut „povestea cu fetița", Marie-Ange, poveste ce „s-a terminat înainte de moartea soției și despre care ea a știut". A declarat că nu a avut motiv de a-și ucide soția.

Fiind din nou ascultată Marie-Ange Robitaille, aceasta, dîndu-și seama că tăcerea ei nu are rost, ci, dimpotrivă, e periculoasă, a declarat următoarele: Atunci cînd, în 1947, a făcut cunoștință cu Albert Guay la un ceai dansant într-un local, a fost cuprinsă de dorința rebelă a adolescentelor de a avea „variație" în viața ei monotonă din casa părintească, mic-burgheză. Guay i-a povestit de cariera lui în calitate de bijutier bogat și de călătoriile sale splendide. I s-a părut că este bărbatul care ar putea să o „salveze". Deși a aflat repede că era căsătorit și că nu avea o asemenea mare bijuterie, cum a spus la început, ea l-a prezentat părinților sub numele de Roger Angers. Pe urmă s-a dus și a trăit cu el la Montreal (însă în locul unei vile luxoase a locuit într-o pensiune ieftină). Curînd a schimbat casa părintească cu o cameră mizeră și întunecoasă din locuința familiei Pitre, unde nu făcea altceva decît să-și aștepte amantul și să trăiască cîteva ore de voluptate și iluzii. Luni de zile a stat încuiată, fără bani, sub numele fals de Nicole Cote. Pe urmă, lipsa de perspectivă a vieții ei a determinat-o să dorească despărțirea de Guay. Cu 50 de dolari împrumutați a plecat la Montreal, hotărîndu-se să-și cheme părinții la telefon și să-i întrebe dacă îi dau voie să se întoarcă acasă. Însă Guay a urmărit-o și a adus-o înapoi la Quebec-City, unde a locuit într-un han. Cu timpul însă, deziluzia ei a devenit mai mare decît pasiunea. Și-a dat seama că a fugit după o himeră, astfel că s-a întors la părinții ei și s-a angajat ca chelneriță la restaurantul „Monte Carlo". Guay a urmărit-o din nou. La 23 iunie a amenințat-o cu un revolver, după care a fost arestat. După ce a fost pus în libertate, s-a dus din nou la ea, convingînd-o și de această dată să plece cu el la Montreal. Nici acum însă rătăcirea nu a durat prea mult, ea reîntorcîndu-se în scurt timp la părinți. O vreme, Guay i-a trimis scrisori înflăcărate, dar după aceea nu a mai dat nici un semn de viață pînă în ziua în care s-a întîlnit cu el după catastrofa aeriană. Marguerite Pitre auzise bine: el i-a spus că „acum este liber". Marie-Ange i-a răspuns însă că totul a trecut, și acesta era adevărul. Ea și-a încheiat declarația cu cuvintele: „N-am știut nimic din cele pe care el eventual le-a plănuit". Oricum, depozițiile ei au

dovedit poliției că Guay avea un mobil pentru uciderea soției sale.

Încă în cursul audierii lui Marie-Ange Robitaille de către Guillemette, Bélec și-a îndreptat atenția spre Généreux Ruest : nu putea să înlăture bănuiala că acesta a fost implicat în construcția dispozitivului de declanșare a exploziei întîrziate. Deplasîndu-se la atelierul acestuia, l-a întrebat despre relațiile sale cu Guay. El a relatat că îl cunoaște și că săptămînal îi aduce ceasuri la reparat. Aflase despre învinuirile aduse lui Guay și despre relatările surorii sale din presă, deoarece Marguerite nu i-a spus niciodată nimic din secretele ei.

La insistențele lui Bélec, ceasornicarul și-a „amintit" de o întîmplare. În jurul datei de 20 august a venit Guay la el și l-a întrebat dacă cunoaște pe cineva care se pricepe la dinamită, deoarece el și-a cumpărat un teren la Sept Isles unde vrea să îndepărteze rădăcinile unor arbori. Ruest și-a amintit de un client, Ovide Cote, din Charlesbourg, care lucrează la construcția șoselelor și are cunoștințe în domeniul respectiv. Abia pronunțase însă numele acestei persoane, cînd s-a deschis ușa și ea a apărut în carne și oase în atelier. Ce coincidență ! Guay a vorbit cu Cote despre dinamită. Aceasta a fost singura ocazie în care el, Ruest, a auzit ceva în legătură cu dinamita și Guay.

Inspectorul l-a întrebat dacă se pricepe la montarea ceasurilor la dispozitivele pentru declanșarea exploziilor întîrziate. Ruest a zîmbit și i-a reproșat : cum este posibil să se gîndească la așa ceva ? Însă, după cîteva minute, ceasornicarul și-a „amintit" de o altă întîmplare : La sfîrșitul lunii august sau la începutul lui septembrie, Guay și-a făcut din nou apariția, de data asta cu un ceas deșteptător, rugîndu-l să sfredelească sub cifra 12, la stînga, o gaură. Cu acel prilej i-a comunicat că a progresat în problema sa privind dinamita și că lucra la un sistem de aprindere întîrziată. După ce i-a executat operația solicitată, Guay și-a luat ceasul și a dispărut.

Aceste două subite „reamintiri" i-au părut inspectorului ciudate. El bănuia că Ruest s-a hotărît să spună „cîte ceva" pentru a se „acoperi" în cazul unei învinuiri directe.

Detectivii care s-au deplasat la Charlesbourg l-au identificat pe Ovide Cote, care a confirmat cele spuse de Ruest, adăugînd însă că atunci, în atelierul lui Ruest, l-a avertizat pe Guay în legătură cu modul și condițiile de folosire a dinamitei. Bănuiala lui Bélec persista, astfel că a hotărît să ceară apro-

bare pentru efectuarea unei percheziţii domiciliare la Ruest, în scopul descoperirii eventualelor urme ale lucrărilor sale privind construirea declanşatorului exploziei întîrziate. Obţinînd aprobarea, i-a invitat şi pe Franchère Pépin şi Bernard Péclet, pentru a participa la percheziţie. Singurul obiect care a reţinut atenţia celor doi criminalişti a fost o bucată de carton ondulat, deteriorată în mai multe locuri şi avînd pe ea depuneri de materiale negricioase. Experienţele ulterioare pe care le-au efectuat le-au permis să concluzioneze că acel carton fusese folosit drept ecran protector cu ocazia provocării exploziei unor capsule de cupru cu peroxid de plumb.

În baza acestor rezultate, Bélec s-a hotărît să nu-l mai menajeze pe „sărmanul infirm". Ca urmare, Ruest a recunoscut că împreună cu Guay a experimentat diferite capsule explozive în bucătăria locuinţei sale. El a declarat că s-a temut să recunoască construcţia declanşatorului exploziei întîrziate, deoarece n-a vrut să fie bănuit că ar fi ştiut de intenţiile îngrozitoare ale lui Guay. Ceasornicarul a jurat că acesta i-a adus toate planurile, toate materialele, inclusiv bateria „Eveready", lăsîndu-l permanent să creadă că este vorba de explozii pentru scoaterea rădăcinilor de arbori. A aflat adevărul abia după catastrofă, cînd Guay şi-a făcut apariţia în atelierul său şi i-a spus : „Fii atent, dacă spui ceva poliţiei în legătură cu munca pe care ai făcut-o pentru mine, să ştii că vei avea de pătimit".

Indiferent ce gîndea Bélec despre implicarea lui Ruest, acesta, ca şi sora sa, nu a deviat nici un milimetru de la depoziţiile iniţiale. Nu era posibil a se dovedi că nu sînt sinceri, deoarece Guay persista în a nega că ar purta vreo vină în legătură cu moartea soţiei sale. Descoperirea complicităţii Margueritei Pitre şi a lui Ruest ar fi presupus mărturisirea lui Guay că el este criminalul.

La 23 februarie 1950 a început procesul lui Albert Guay. Instanţa a audiat martorii şi a luat cunoştinţă de concluziile experţilor. A ascultat, de asemenea, depoziţiile lui Ruest şi ale Margueritei Pitre. Rămînea totuşi de neînţeles ce anume îl determina pe Guay să continue să nege şi să-i acopere şi pe ceilalţi — care figurau acum ca doi martori principali ai acuzării. În legătură cu acest aspect, procurorul s-a adresat juraţilor : „Într-un caz ca cel de faţă, în care ar putea exista complici, trebuie să apreciaţi depoziţiile unui posibil complice luînd în considerare cunoştinţele dumneavoastră despre natura

Scanned with OKEN Scanner

umană. Dealtfel, să nu vă temeţi că în măsura în care, afară de Guay, ar exista şi alţii ce ar trebui să fie loviţi de lege, justiţia ar putea eşua...".

Totuşi, la început părea că justiţia eşuează, deoarece pe baza probelor administrate a fost găsit vinovat numai Guay. Abia în închisoare, fără perspectiva de a putea scăpa de moarte, Guay a relatat pe 40 de pagini propria sa versiune despre comiterea crimei şi a descris implicarea Margueritei Pitre şi a lui Généreux Ruest, care pentru o recompensă promisă şi în deplină cunoştinţă de cauză au participat la provocarea catastrofei aeriene.

La 12 ianuarie 1951, cînd a fost executat, Guay încă nu ştia că cei doi, demascaţi de familie, îl vor urma la moarte prin spînzurătoare : Généreux Ruest în 1952, iar sora sa, Marguerite Pitre în 1953.

După doi ani, în august 1955, a apărut la Chicago, în revista *Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science* articolul lui Franchère Pépin şi Bernard Péclet intitulat : „Aspectul ştiinţific al cazului Guay". Ei au descris în acest articol eforturile lor de a descoperi pe rămăşiţele avionului urmele exploziei, de a le analiza, de a identifica explozivul folosit şi de a-l determina pe Ruest să-şi recunoască fapta. Chiar şi în lumea în care, sub impactul creşterii criminalităţii, s-au comis şi se comit numeroase atentate, crime, spargeri şi tîlhării cu ajutorul explozivilor, noutatea crimei împotriva avionului a fost suficient de mare la vremea respectivă pentru a atrage atenţia asupra cercetării substanţelor explozive şi a reconstituirii bombelor, ca expresie a contribuţiei chimiei la cercetarea criminalistică a urmelor.

Chiparoşii fac lumină

Cele ce urmează — și care au scos în evidență contribuția botanicii la progresul criminalisticii — au avut ca scenă de desfășurare Australia, mai precis orașul Sydney.

Într-un cartier al acestui oraș, Bondi, locuiau de mai mult timp, într-un apartament închiriat de pe Edward Street, Bazil Thorne, reprezentant al unei societăți de transporturi, soția sa Freda și cei doi copii ai lor. Unul dintre copii, Graeme, în vîrstă de 8 ani, urma cursurile unui colegiu situat într-un alt cartier. În fiecare dimineață, la ora 8,30, copilul părăsea casa părintească și, în uniforma sa școlară cenușie, se deplasa pînă la intersecția lui Edward Street cu Wellington Street, după care mergea încă puțin înainte pînă la un colț unde îl aștepta Phyllis Smith, o prietenă a familiei, care îl ducea cu mașina, laolaltă cu cei doi copii ai ei, pînă în cartierul Bellevue Hill, la colegiul Scots.

Acest ritm al vieții ar fi continuat, desigur, ani de zile, dacă Bazil Thorne, care din punct de vedere material abia putea să se mențină pe linia de plutire, nu ar fi devenit peste noapte — la 1 iulie 1960 — bogat, datorită cîștigării la loterie a sumei de 100 000 de lire australiene.

La 7 iulie, ora 9, în fața casei familiei Thorne s-a oprit turismul lui Phyllis Smith : îl așteptase în locul și la ora obișnuite pe Graeme, însă acesta nu și-a făcut apariția. Freda Thorne și-a asigurat prietena că băiatul a pornit la drum ca în fiecare dimineață. Phyllis Smith a plecat la școală pentru a se interesa dacă Graeme nu sosise între timp, folosindu-se de un alt mijloc de transport. Rezultatul fiind negativ, s-a întors

și a informat-o pe mama copilului. Pe aceasta a copleșit-o teama, întrucît a făcut imediat legătura cu cele citite nu de mult în ziare despre răpirea lui Eric Peugeot, nepotul vestitului fabricant francez de autovehicule. Soțul aflîndu-se într-o călătorie de afaceri, ea a chemat imediat poliția la telefon.

Sergentul de poliție O'Shean s-a prezentat în scurt timp pentru a redacta procesul-verbal de dispariție a copilului. Încă ocupat de această treabă, auzi telefonul sunînd. Doamna Thorne ridică receptorul și o voce bărbătească cu accent străin spuse : „Dumneavoastră sînteți doamna Thorne ?". „Da". „Soțul dumneavoastră nu este acasă ?". „Ce doriți de la el ?". „Am pus mîna pe copilul dumneavoastră". Freda Thorne s-a speriat atît de tare, încît fu pe cale să scape receptorul din mînă ; cu greu i-l întinse polițistului, rugîndu-l să se prezinte drept domnul Thorne. Vocea străină reluă : „Voi elibera băiatul dacă pînă la ora 17 voi primi suma de 25 000 lire". O'Shean, care nu știa că Thorne cîștigase la loterie 100 000 lire, răspunse : „De unde să iau atîția bani ?", la care interlocutorul replică supărat : „Nu fac glume. Aveți timp suficient pînă la ora 17. Dacă nu primesc banii pînă la acea oră, îl voi da pe fiul dumneavoastră drept hrană rechinilor". Polițistul se interesă : „Unde mă pot întîlni cu dumneavoastră ?". Vocea a răspuns : „Vă voi chema mai tîrziu din nou la telefon".

O'Shean sesiză imediat Direcția de investigații criminale din poliția statului New South Wales, iar cazul fu încredințat detectivului Freeman. Din dispoziția acestuia, mai multe mașini ale poliției s-au concentrat în zona locuinței familiei Thorne, iar zeci de polițiști au început să cerceteze străzile și grădinile din jur. Procedîndu-se astfel, s-a săvîrșit însă o abatere de la reguli, potrivit cărora în cazuri de răpiri trebuie să se acționeze în condiții de strictă conspirativitate.

Modul de acțiune în asemenea situații consta în supravegherea făptuitorilor în momentul încasării sau ridicării banilor ceruți drept răscumpărare, urmărirea polițienească propriu-zisă începînd numai după ce copiii se aflau în siguranță. Aceasta și datorită faptului că, de cele mai multe ori, hoții de copii nu au omis să atragă atenția părinților victimelor lor că sesizarea poliției va însemna moartea celor răpiți. De-altfel, au restituit copiii furați, în schimbul banilor, numai cînd s-au aflat în siguranță ; în cazul intervenției vizibile a poliției au preferat să-și omoare victimele, pentru a limita riscurile de a fi descoperiți. Chiar și acțiunea discretă a po-

liției nu a putut preveni în multe cazuri omorîrea victimelor, astfel că părinții, cu toate că au achitat sumele cerute, nu au găsit decît cadavrele copiilor.

Cînd reporterii s-au sesizat de concentrarea masivă a poliției, au fost informați că nu este vorba decît de exerciții. Totuși, toată lumea a știut, pe la ora 10, că fiul lui Thorne a dispărut și că răpitorul a cerut din partea părinților bani pentru a-l elibera. La prînz au apărut primele reportaje, iar Bazil Thorne a aflat despre răpire la aeroport unde l-au întîmpinat mai mulți reporteri. În acest fel, răpitorul a putut citi curînd în ziare că tatăl copilului s-a întors la Sydney abia la prînz, dîndu-și seama că nu a vorbit la telefon cu el, ci probabil cu un polițist.

Din ordinul lui Freeman, postul telefonic al familiei Thorne a fost pus sub observație, pentru a se descoperi locul din care urma să telefoneze răpitorul. În locuință s-a instalat detectivul Paul, pentru a intercepta toate convorbirile. S-a ordonat de asemenea controlarea tuturor pensiunilor, hotelurilor, motelurilor, gărilor, podurilor, debarcaderelor, nu numai la Sydney, ci în întregul stat New South Wales. Radioul și televiziunea au transmis apelurile poliției către populație de a comunica orice informație în legătură cu răpirea copilului. Însuși președintele Consiliului de Miniștri al statului New South Wales a lansat un apel către toți locuitorii de a da o mînă de ajutor. Între timp, nefericiții părinți declarau pe toate căile că vor da întreaga sumă cîștigată la loterie în schimbul fiului lor. Bazil Thorne a apelat prin intermediul televiziunii la răpitor : „Dacă cel care mi-a răpit copilul este el însuși tată, nu pot decît să-l rog în numele a ce are mai sfînt să-mi dea copilul viu înapoi".

În timpul absenței lui Thorne, telefonul a sunat în locuința sa. Era ora 21,40. Detectivul Paul a ridicat receptorul : „Dumneavoastră sînteți, domnule Thorne ?" „Da". „Ați pregătit banii ?" „Da". „Băgați banii în două săculețe și...". „Așteptați numai o clipă, să-mi notez, să nu comit vreo greșeală...", a zis Paul, pentru a cîștiga timp în vederea identificării postului de unde se telefona, dar n-a mai auzit în receptor decît cîteva cuvinte murmurate și legătura s-a întrerupt. Probabil că răpitorul devenise bănuitor, astfel încît încercarea de a se descoperi locul de unde vorbea a eșuat. Freda Thorne a suferit o criză nervoasă și a acuzat poliția că l-a pus în gardă pe autorul răpirii. Bazil Thorne s-a manifestat mai rezervat, însă

și-a dat seama și el că poliția bîjbîie în întuneric, oferind criminalului mii de posibilități să se ascundă. El a cerut să i se permită să trateze singur cu răpitorul. Ca urmare, în dimineața de 8 iulie, Freeman și-a retras oamenii din locuința familiei Thorne, lăsînd pe seama părinților posibilitatea de a trata cu răpitorul, în speranța că acesta îi va chema a treia oară la telefon. După scurt timp a fost însă nevoit să-i scoată din locuință și să-i ducă cu mașina la Wakehurst Parkway, în nordul orașului Sydney, unde un bătrîn găsise, într-un loc de depozitare a gunoiului, un ghiozdan, care s-a dovedit a fi a lui Graeme. Șeful poliției, Delaney, a trimis 200 de polițiști pentru cercetarea întregii regiuni. Cîini de urmărire au fost aduși cu avionul din Australia de Sud. Au fost chemate în ajutor și elicopterele. La 11 iulie s-au găsit șapca, haina de ploaie și o carte de matematică ale copilului, dar despre el — nici o veste.

Între timp, la telefoanele poliției din Sydney se primea un val de apeluri din partea populației, care l-au făcut pe un reporter să scrie : „O asemenea participare la munca poliției este fără precedent în istoria Australiei". Cazul micuțului Thorne părea a înlătura cu desăvîrșire pasivitatea recunoscută a locuitorilor orașului Sydney. În aceste condiții, a fost înființat un comandament special, sub conducerea detectivului Foley — un om cu spirit deosebit de analitic — pentru primirea și verificarea sesizărilor. Marea majoritate a acestora s-au dovedit însă a fi produse ale imaginației, dar și ale isteriei, dorinței unora de a face pe grozavii, avidității după bani, intențiilor de răzbunare sau ale minților bolnave. Dar pînă a se desprinde adevărul din ceea ce era imaginație sau rea-credință, oamenii lui Foley au străbătut mii de mile pentru a verifica informațiile la fața locului.

Totuși, din acest val nestăvilit de informații s-a desprins una care a reținut atenția lui Foley. Un tînăr, Joseph Denmeade, a comunicat că în dimineața zilei de 7 iulie, la ora 8,32, ar fi trecut, împreună cu logodnica sa, prin locul unde aflase că Graeme era așteptat de obicei de Phyllis Smith. Acolo se afla un autoturism parcat într-o manieră de natură a împiedica circulația pietonilor, astfel încît a fost nevoit să-l ocolească. El a descris amănunțit acest autoturism : un *Ford Customline*, cu anul de construcție 1955, de culoare albastră irizantă. După ce s-a convins că tînărul era în măsură să distingă și să descrie corect un asemenea autoturism, Foley

a ordonat cercetarea cartotecilor cu autoturismele *Ford* înscrise în circulaţie în statul New South Wales. Din totalul de 270 000 de asemenea maşini, 5000 erau *Customline*-1955, fiind răspîndite pe întregul teritoriu al statului. S-au declanşat cercetări pentru identificarea proprietarilor, urmînd a se stabili unde s-au aflat vehiculele lor în dimineaţa zilei de 7 iulie. Nimeni nu se îndoia că asta era o treabă de lungă durată şi cu rezultat incert.

Au trecut aşa 10 zile, timp în care părinţii lui Graeme au aşteptat zadarnic un nou apel telefonic al răpitorului. Experţii în probleme de răpiri ajunseseră însă deja la concluzia că băiatul fusese omorît de mai multă vreme, întrucît făptuitorul şi-a dat seama, fără îndoială, că, oricum, nu va mai putea încasa banii ceruţi drept răscumpărare.

La 16 august, doi copilaşi au comunicat părinţilor lor că într-un tufiş ar fi văzut un pachet ca „ceva cu un cap". Taţii acestor doi copii au cercetat terenul viran indicat şi într-un loc înclinat, presărat cu stînci, au găsit într-adevăr un pachet avînd ca ambalaj o pătură legată cu multe şnururi. Desfăcînd pătura, au văzut imediat două braţe de copil, legate de corp. Au sesizat poliţia şi, după o oră, oraşul Sydney a fost zguduit de ştirea că a fost găsit cadavrul lui Graeme Thorne. Copilul era în hăinuţele cu care îl îmbrăcase mama sa înainte de a pleca la şcoală, în ziua de 7 iulie. Jacheta era încheiată, iar în buzunarul acesteia se afla o batistă curată, împăturită cu grijă. Din toate aceste semne rezulta că copilul fusese ucis curînd după ce a fost răpit. În jurul gîtului avea un şal despre care s-a presupus că a fost întrebuinţat pentru a împiedica strigătele copilului. Autopsia a evidenţiat că plămînii şi căile respiratorii superioare prezentau numeroase hemoragii, iar craniul avea o leziune.

Reacţia Australiei la ştirea că a fost descoperit copilul ucis a venit — după cum transmitea un reporter francez din Sydney — ca un „strigăt de răzbunare". Puterea poliţiei nu fusese suficientă pentru a preveni comiterea crimei. Acum fiecare cerea poliţiei să-şi repare oarecum greşeala şi să descopere, cu orice preţ, criminalul.

În această situaţie, speranţele s-au îndreptat spre eventualele urme lăsate de criminal asupra cadavrului şi a obiectelor sale de îmbrăcăminte, fiind solicitat sprijinul lui Alan

Clarke, şeful Biroului de cercetări ştiinţifice din Sydney. Acesta, împreună cu colaboratorii săi, şi-a făcut apariţia, în dimineaţa următoare, la locul găsirii cadavrului. S-au format două echipe : una a cercetat cu atenţie locul respectiv, iar cealaltă şi-a concentrat atenţia asupra urmelor de pe corpul victimei, de pe obiectele ei de îmbrăcăminte şi de pe şalul şi pătura găsite. După cercetarea la faţa locului, obiectele de îmbrăcăminte, pătura şi şalul au fost transportate la laborator, unde prima constatare a fost aceea că la ele aderaseră numeroase fire de păr uman şi animal. Cercetarea atentă a tălpilor pantofilor, turului pantalonilor, spatelui jachetei şi a părţii înnodate a şalului a permis descoperirea unui mare număr de particule de pămînt, vizibile numai sub microscop. În mod ciudat, toate aveau acelaşi colorit roşiatic ; ele au fost aşezate separat, după locul în care fuseseră descoperite, în mici containere. Şalul, pantalonii şi jacheta prezentau însă şi alte urme, respectiv particule de plante şi frunzuliţe, care au fost evidenţiate şi pe pătură, în locurile unde aceasta fusese în contact cu pieptul şi spatele cadavrului. De asemenea, s-au descoperit pe pantofi evoluţii de culturi de mucegai, iar pe ciorapi o materie unsuroasă — fără a se putea explica originea lor.

Relevînd categoriile respective de urme, Clarke a solicitat sprijinul unor oameni de ştiinţă pentru clarificarea problemelor legate de natura şi originea acestora. Astfel, s-a adresat : profesorului Neville Hewlett White, care preda patologia plantelor la Universitatea Sydney, pentru cultura de ciuperci şi materia unsuroasă de pe pantofi şi ciorapi ; medicului Cameron Oliver Cramp, pentru analiza firelor de păr ; geologului Horace Francis Whitworth, pentru particulele roşietice de pămînt ; botanistei dr. Joyce Winifred Vickery, pentru urmele vegetale ; profesorului Malcolm Chaikin, specialist în tehnica textilă, pentru problemele legate de pătura în care fusese învelit cadavrul.

Primele rezultate care i-au parvenit lui Clarke au fost cele privind părul de la locul faptei. Era vorba de trei feluri de păr uman şi de un mare număr de fire de păr de la un cîine, acestea din urmă fiind deosebit de moi şi de roşietice. După opinia dr. Cramp, părul provenea de la un cîine pekinez, întrucît firele analizate nu au putut fi diferenţiate de modelele de comparaţie luate de la 90 de cîini din această rasă. S-a emis ipoteza că făptuitorul era posesorul unui cîine pekinez.

De asemenea, deosebit de interesante s-au dovedit și rezultatele cercetărilor specialistului în patologia plantelor. Ele au dovedit că culturile de pe pantofii lui Graeme Thorne proveneau de la patru ciuperci diferite. Cea mai remarcabilă a fost o cultură de culoare verzuie-gălbuie, compusă din bile mici, de gen tapioca. Producătorul acestei culturi era o ciupercă cu numele Aspergillus repens, despre care se cunoștea că se dezvoltă într-un mediu cald-umed, în deplină liniște și la intervale de timp fixe. Implicit s-a pus problema dacă nu era posibil să se afle — pe baza duratei de dezvoltare a ciupercii — timpul scurs de la înfășurarea cadavrului în pătură pînă la găsirea lui. Pentru efectuarea unei astfel de determinări au fost deosebit de importante învelișurile fructului plantei Aspergillus repens, înăuntrul cărora se formau sporii necesari înmulțirii ciupercii. În momentul in care sporii ajungeau la maturitate, învelișurile fructelor se desfăceau și se goleau de spori, iar aceștia, căzînd pe un teren propice de cultură, dezvoltau ciuperci noi. Învelișurile fructelor de pe pantofii lui Graeme Thorne s-au deschis întocmai și au început să se golească de spori. Întrucît timpul de maturizare a sporilor era de fix trei săptămîni, a fost dovedit că ei au avut nevoie de o asemenea perioadă pentru a se dezvolta pe pantofii copilului.

O altă constatare a fost aceea că din momentul în care sporii aderau la un obiect și pînă la formarea învelișurilor fructelor treceau alte 2—3 săptămîni. Rezulta deci că victima fusese depusă în locul unde a fost găsită de cel puțin cinci săptămîni. Făcîndu-se și experimentări în laborator — culturi din ciuperca respectivă în condiții similare de căldură și umiditate cu cele în care se aflase cadavrul —, s-a stabilit cu certitudine că Graeme fusese ucis imediat după răpire.

Aceste rezultate au fost de mare importanță pentru determinarea timpului morții lui Graeme Thorne, totuși ele nu au dat indicii privind cercul precis în care trebuia căutat criminalul. Un astfel de indiciu a venit abia din partea lui Horace Francis Whitworth, după ce acesta a analizat particulele de pămînt roșiatic. Analiza microscopică a evidențiat că ele sînt compuse din lut, particule galbene și brune de coloranți și unele fibre de plante. Masa principală o constituiau însă grăunțele de nisip, legate de o substanță roșiatică. În momentul în care s-au adăugat cîteva picături de acid clorhidric, această substanță s-a descompus, producînd o efervescență clară și dovedind astfel că era var. Urmele respective reprezentau

deci tencuială de var roșiatică, folosită adesea la construcția caselor de locuit australiene, în special a celor pentru o singură familie, în cazul cărora pivnița se află deasupra nivelului solului. Era deci posibil ca Graeme Thorne să fi fost ascuns într-o asemenea pivniță, unde căzuse tencuială de la ziduri. Nici această descoperire nu a fost însă prea încurajatoare, deoarece în localitate se găseau nenumărate case de genul celei descrise. Rezultatele de mai sus și ipoteza emisă pe baza lor și-au dovedit însemnătatea în septembrie, cînd au fost încheiate cercetările botanice.

Particulele microscopice de plante descoperite pe obiectele de îmbrăcăminte ale victimei și pe pătură au fost împărțite în cinci categorii de urme, în raport cu locurile de recoltare : de pe pătură, sol, spatele jachetei și turul pantalonilor ; a cincea categorie consta dintr-un material deosebit de fin, obținut prin scuturarea jachetei victimei. De la început se puneau două probleme : prima, dacă particulele respective puteau fi identificate drept părți ale anumitor plante ; a doua, dacă plantele identificate creșteau în locul unde a fost descoperit cadavrul, în care caz nu mai era justificată continuarea cercetării, deoarece nu putea fi exclus ca particulele de plante să-și fi găsit abia acolo cale spre îmbrăcăminte și pătură, nemaiconstituind deci indicii privind locul unde Graeme a fost omorît, păstrat și împachetat. Făcîndu-se o nouă verificare a locului găsirii cadavrului, s-a stabilit cu certitudine că unele din urmele de plante descoperite proveneau din altă parte, astfel că cercetările au fost continuate.

La sfîrșitul lunii septembrie, procesul de identificare a plantelor din care proveneau urmele era, în mare, încheiat. A intrigat, din prima clipă, faptul că pe toate hainele lui Graeme Thorne, precum și pe pătură, erau prezente, în număr mare, particulele a două plante. Prima era cunoscută sub numele de „Chiparos Sawara“ și făcea parte din chiparoșii „aparenți“ frecvent întîlniți ca tufișuri ornamentale în grădini. A doua era un chiparos „veritabil“, total diferit de primul și destul de rar întîlnit, mai ales împreună cu acesta. Oricum, la locul găsirii cadavrului nu existau astfel de plante, ceea ce l-a determinat pe Clarke să îmbrățișeze ipoteza că urmele lor pe îmbrăcămintea cadavrului și pe pătură provin, cu multă probabilitate, din locul de unde a fost adus acesta ori unde s-a săvîrșit crima Trebuia identificată deci o casă în a cărei grădină să se afle cele două soiuri de chiparoși, existînd în plus

indiciul dat de tencuiala roșie. Doi detectivi, Coleman și Shiell, au primit sarcina să facă această identificare, după ce în prealabil s-au documentat temeinic asupra celor două tipuri de chiparoși.

A început o muncă titanică, pornindu-se de la vagile indicații primite de la factorii poștali și unii locuitori ; numeroase piste greșite au fost urmate, astfel că speranța în reușită a celor doi detectivi scădea pe zi ce trecea. Dar iată că pe la sfîrșitul lunii septembrie, la indicația unui factor poștal, ei ajung la clădirea din Moore Street nr. 28, situată la vreo jumătate de milă de locul descoperirii cadavrului. Era o casă pentru o singură familie, cu pivniță și garaj la nivelul solului și cu locuința propriu-zisă la etaj, avînd tencuiala roșie ; de o parte și de alta a ușii garajului erau tufișuri de „Chiparos Sawara" și chiparos „veritabil".

Sesizat imediat, Clarke a venit la fața locului însoțit de botanista Joyce Vickery, aceasta confirmînd că era vorba de plantele căutate. În plus, s-a constatat că solul din fața garajului, ca și cel din jurul restului imobilului, era impregnat cu particule de tencuială roșie.

În cartierul Bondi, unde se afla „Centrala specială Thorne", precum și la Direcția de investigații criminale știrea a avut efectul unui strigăt de alarmă, care s-a amplificat după ce detectivul Coleman a transmis primul său raport despre locatarii casei din Moore Street nr. 28 : aceștia se mutaseră în imobil abia în luna septembrie, deci nu prezentau interes din punctul de vedere al cazului Thorne. În schimb, altfel era situația în legătură cu predecesorii lor. Proprietarii casei vecine, William și Kathleen Telford, au relatat că imobilul cu nr. 28 a fost locuit mai multe luni de un imigrant, Stephan Leslie Bradley, soția acestuia, Magda, și cei trei copii ai lor. Ei se stabiliseră în Australia în 1950, iar Bradley lucra ca galvanizor. Cu toate veniturile lor reduse, posedau două autoturisme : un *Goggomobil* și un *Ford* albastru, cumpărat la începutul lunii iulie. Aveau, de asemenea, un cîine pekinez. La 7 iulie, deci în ziua răpirii lui Graeme Thorne, au venit cîțiva hamali care au început să evacueze mobilierul din casă. În aceeași dimineață, Magda Bradley a plecat cu copiii — după cum spunea — la aeroport, urmînd să-și petreacă concediul în Queensland. La plecarea soției, Bradley nu era acasă ; el a venit mai tîrziu, cînd hamalii erau pe terminate cu munca,

rugînd familia Telford să-i păstreze unele tablouri, deoarece se temea să nu se deterioreze în timpul mutării. A revenit la 17 iulie pentru a-și lua tablourile, dar nu a spus unde s-a mutat. Însă mutarea sa subită, la 7 iulie, părea suspectă, așa încît Telford și-a notat numărul mașinii *Ford* a lui Bradley, AYO-382, și a comunicat, la 19 iulie, poliției bănuielile sale.

Raportul lui Coleman despre sesizarea făcută de Telford poliției părea în prima clipă de necrezut. Însă, verificîndu-se la registratură, s-a dovedit nu numai că sesizarea exista și fusese înregistrată, dar și că o altă informație importantă a fost tratată cu superficialitate. Era vorba de faptul că doi polițiști — în cadrul verificării tuturor mașinilor *Ford* — opriseră pe stradă autoturismul lui Bradley și înregistrasera noua sa adresă: Manly, Osborne Road. Apoi, l-au căutat la locul său de muncă și l-au intrebat despre activitatea sa din ziua de 7 iulie. El făcuse impresia unui om atît de amabil și inofensiv, declarînd că în ziua de 7 iulie a fost permanent ocupat cu mutarea, încît polițiștii l-au șters de pe lista bănuiților.

La registratură mai exista însă și o altă sesizare. La 26 septembrie, adică numai cu 8 zile în urmă, un oarecare Neville Atkin Browne din Manly, Osborne Road, un vecin al lui Bradley, a dat un telefon la secția de poliție Manly. I se păruse suspect faptul că familia Bradley — abia mutată — și-a vîndut mobila și autoturismul *Ford*, părăsind definitiv locuința în ziua respectivă. Sub impresia numeroaselor farse care puseseră poliția pe false urme, acestei sesizări nu i s-a dat importanță.

Acum însă nu era timp să se reflecteze prea mult asupra greșelilor comise. Poliția s-a adresat populației, cerînd informații privind autoturismul *Ford* cu nr. AYO-382. La scurt timp s-a prezentat directorul unei întreprinderi comerciale pentru cumpărare-vînzare de mașini uzate din Granville, relatînd că Bradley i-a vîndut la 20 septembrie un *Ford* grevat de datorii, cu suma de 28 lire. Clarke și oamenii lui s-au deplasat imediat la sediul întreprinderii unde, găsind mașina căutată și cercetînd-o, au descoperit în portbagaj o perie plină de păr, iar sub un covor, de asemenea, o mare cantitate de păr, precum și numeroase urme de plante. Acestea din urmă au fost trimise spre analiză, rezultînd că proveneau de la cele două soiuri de chiparos. S-a emis ipoteza că Graeme a fost omorît în portbagaj sau transportat în acesta. Întrucît se

găsiseră și particule de tencuială roșie în portbagaj, s-a presupus că ele ajunseseră acolo înaintea comiterii crimei, aderînd apoi la hainele copilului.

În seara zilei de 4 octombrie nu mai exista nici o îndoială asupra autorului răpirii și al crimei. S-a verificat casa din Osborne Road — ultima adresă a lui Bradley. Administratorul, Harry Peachey, a relatat că primise nu de mult o scrisoare din partea lui Bradley, prin care acesta îl anunța că a trebuit să plece urgent și că nu se va mai întoarce. Era clar că Bradley fugise.

Un nou apel către populație, din 5 octombrie, făcea cunoscut că Bradley încearcă să evadeze de pe pămîntul australian. După aceasta, din relatările altor numeroși martori a reieșit cît de sistematic și-a pregătit Stephan Leslie Bradley fuga cu începere de la 25 august. În acea zi, Magda Bradley s-a prezentat la compania de transport maritim și a rezervat două locuri de călătorie în Anglia, pentru ea și pentru fiul ei de 13 ani, Peter. După patru zile, Bradley a reținut pe același vapor, „Himalaya", locuri pentru el și copiii Ellen și Robert. Cîteva zile mai tîrziu, el și-a făcut apariția la un comerciant căruia i-a vîndut, pentru 200 lire, toată mobila ce o avea. A vîndut apoi autoturismul *Goggomobil*. La 23 septembrie și-a scos fiul, Robert, ce era surd, de la școala specială la care fusese înscris, spunînd că se mută la Brisbane, unde acesta va avea o îngrijire medicală mai bună. Pe urmă a plecat la George Wittmann, din localitatea Laura, primul soț al soției sale, chipurile pentru „a-și lua rămas bun înainte de călătoria la Melbourne". Era evident că prin această vizită, puțin motivată, încerca să-și piardă urma. La 24 septembrie și-a predat cîinele la un spital veterinar, cu rugămintea ca acesta să-i fie trimis la Londra. La 26 septembrie, s-a îmbarcat cu familia pe bordul vaporului „Himalaya", care după o scurtă escală la Melbourne și Fremantle se afla în drum spre Colombo, în Ceylon. Între timp, a fost găsit cîinele pekinez, iar dr. Cramp a constatat imediat că părul acestuia era identic cu cel incriminat. Totodată, s-a cercetat din nou casa abandonată din Manly, unde printre alte lucruri fără importanță s-au găsit negativele fotografiilor ce-l arătau pe Bradley cu familia la un picnic. În aceste fotografii s-a putut vedea și o pătură ce avea aceeași înfățișare ca cea în care a fost înfășurat cadavrul. Ultima verigă din lanțul probațiunii științifice era descoperită odată cu

găsirea, în grădina fostei locuințe, a unui ciucure ce lipsea de la pătura în care fusese înfășurat corpul lui Graeme Thorne.

Curtea Centrală din Sydney emitea, în seara zilei de 8 octombrie, mandatul de arestare contra lui Bradley. Poliția din orașul Colombo a fost solicitată — prin intermediul înaltului comisar australian de la Ceylon — să-l rețină pe Bradley. Autoritățile din Ceylon au fost totodată informate că doi înalți funcționari ai poliției australiene se deplasează, pe calea aerului, la Colombo, pentru a remite organelor de justiție mandatul de arestare. Aceștia au sosit, într-adevăr, la 14 octombrie, la Colombo, unde, între timp, Bradley fusese ridicat de pe bordul vaporului, în timp ce familia și-a putut continua drumul spre Londra. După tratative nesfîrșite privind extrădarea, cei doi detectivi s-au putut întoarce, cu prizonierul lor, în Australia. Pînă în ziua predării lui către australieni, Bradley a refuzat orice întîlnire cu cei doi. Astfel, ei l-au cunoscut abia în timpul zborului : era un bărbat scund, gras, cu fața de culoare măslinie, cu păr unsuros, negru și rar, care vorbea, neîntrebat, într-o engleză incorectă, despre viața lui. În momentul în care avionul a început să survoleze pămîntul australian, el a spus : „Chestia aia, cu fiul lui Thorne, da, aia am făcut-o eu, ce voi păți acum ?“. Complet surprins, unul din detectivi i-a răspuns : „În legătură cu ce ați afirmat acum, trebuie să vă atrag atenția că tot ce veți spune va fi folosit ca probă împotriva dumneavoastră“. „Știu, însă trebuie să vorbesc“, a continuat el, dar din nou a fost invitat să aștepte pînă după aterizarea de la Sydney, unde, dacă va dori să facă o mărturisire, o va face în formele prescrise. Într-adevăr, imediat după sosire, Bradley a făcut o mărturisire în scris în care arăta, între altele, următoarele :

A citit în ziare că Bazil Thorne a cîștigat lozul cel mare. S-a decis să răpească copilul, cerînd o sumă de bani contra eliberării sale. A observat modul în care Graeme era transportat la școală. În ziua de 7 iulie, înainte de sosirea doamnei Phyllis Smith, l-a acostat și i-a spus că întrucît dînsa nu poate veni, îl va duce cu mașina sa. Copilul s-a urcat în autoturism și, după ce l-a plimbat mai multe mile prin oraș, s-a oprit la un telefon public și a telefonat familiei Thorne, cerînd în schimbul eliberării copilului suma de 25 000 lire. Pe urmă a plecat, peste podul portului, acasă. Soția și copiii lui plecaseră între timp la Queensland. Întrucît hamalii trebuiau să sosească din clipă în clipă, a intrat cu mașina în garaj și i-a spus lui

Graeme să se dea jos. Pe urmă l-a prins, i-a pus un căluș în gură și l-a băgat în portbagaj pentru a preveni ca el să fie văzut ori auzit de hamali. După ce s-a lăsat întunericul, a deschis portbagajul pentru a scoate copilul, dar a observat că acesta se asfixiase. L-a învelit într-o pătură și l-a transportat la locul unde a fost găsit. Anchetatorii i-au cerut să semneze fiecare răspuns dat de el la întrebările din procesul-verbal de interogare, precum și mențiunea că nu a fost amenințat sau violentat și că nu i s-au făcut promisiuni pentru a-l determina să semneze recunoașterea. Această prudență a lor era determinată de faptul că ușurința cu care recunoscuse Bradley le trezise neîncredere. Ei bănuiau că, prin mărturisirea sa, Bradley nu făcea decît o încercare de a scăpa de acuzația comiterii crimei, arătînd că în baza unor circumstanțe nefericite sau a unui accident, copilul s-a asfixiat, așa încît nu a putut să-l restituie, cum a vrut familiei. Însă, grava leziune cranială suferită de copil îi va dărîma eșafodajul acestei apărări și atunci, după o metodă de mult cunoscută de poliție, el va declara că a fost silit să facă mărturisirea.

La proces, care a avut loc între 20 și 28 martie 1961, Bradley s-a declarat într-adevăr „nevinovat“ și a afirmat că ar fi făcut mărturisirea fiind cuprins de teamă. Însă, pe baza probelor zdrobitoare existente, a fost găsit vinovat și condamnat la muncă silnică pe viață.

Prin pronunțarea sentinței respective a fost încheiat unul din cele mai senzaționale cazuri din istoria criminalisticii australiene, care a exercitat un puternic efect asupra dezvoltării acestei științe. Nu a fost o coincidență faptul că, după cinci ani, tot un australian, F. B. Cocks, de la biroul științific al poliției din Adelaide, publica una din lucrările cele mai însemnate pe plan internațional în legătură cu posibilitățile de aplicare a cunoștințelor botanice în domeniul cercetării criminalistice.

Cazul Thorne și lucrarea lui Cocks, la fel ca și cazul Guay în Canada, au arătat cît de repede a pornit știința criminalistică din țările mai tinere pe calea emancipării, fiind în măsură a învăța și a oferi cîte ceva centrelor tradiționale ale poliției europene, de la care, înaintea celui de-al doilea război mondial, la rîndul lor, învățaseră.

Scanned with OKEN Scanner

În lumea microurmelor

Începînd de prin anii 1920, peste tot unde se făcea cercetarea microurmelor se folosea, conform tradiției, lupa, cu care se căutau direct urmele la locul faptei sau pe obiectele ce aparțineau făptuitorului ori pe hainele sale. În alte cazuri se recurgea la absorbirea prafului și a acestor urme cu un aspirator special. S-a văzut însă că metodele respective aveau multe imperfecțiuni. Cu ocazia examinării cu lupa, cercetătorii rutinați găseau într-adevăr multe microurme, însă tot atît de multe scăpau atenției. În plus, dorința poliției de a putea dispune ca fiecare loc al faptei să fie cercetat de oameni cu o temeinică pregătire încă nu putea fi îndeplinită. Din această cauză, munca de descoperire a microurmelor era încă foarte defectuoasă. Nici chiar prin 1950, mulți polițiști nu dispuneau de instrucția necesară în vederea ridicării microurmelor. Cel care nu cunoștea microscopia nu era în măsură de a se descurca în „lumea celor mai mici lucruri", pentru a ști ce anume este important. Chiar dacă polițiștii însărcinați cu cercetarea locului faptei aveau pregătirea teoretică și-și puteau formula idei în legătură cu desfășurarea unui accident de circulație, știind și locurile unde se află urme invizibile, ridicarea particulelor minuscule cauza dificultăți deosebit de mari. Certitudine exista numai în cazul obiectelor mobile ce puteau fi transportate spre cercetare la laborator. Munca cu aspiratorul avea, la rîndul ei, dezavantaje: acesta aspira nu numai urmele depuse pe hainele unei persoane cu ocazia venirii ei în contact cu victima sau cu anumite obiecte ori ființe de la locul faptei, ci scotea și particulele din adîncul țesăturii pătrunse în ea anterior săvîrșirii faptei, care erau de natură să împiedice cercetarea criminalistică a urmelor ori să denatureze rezultatele.

În aceste condiții, elvețianul dr. Max Frei-Sulzer, expert al poliției din Zürich, a reușit în 1951 să descopere un procedeu pe cît de simplu, pe atît de genial pentru ridicarea microurmelor de la locul faptei. Astfel, i-a venit ideea de a folosi benzi adezive, de felul celor care sînt întrebuințate, sub numele de *scotch tape* sau *tesa-film*, în industrie și în birouri, în diferite scopuri. Acestea sînt niște fîșii transparente din celofan, mai mult sau mai puțin late, livrate în suluri, prevăzute pe o parte cu o substanță lipicioasă, permanentă. Dacă aceste benzi sînt așezate, cu partea lipicioasă, pe locurile bănuite a fi acoperite cu microurme latente, fiind apoi ridicate cu atenție, la ele vor adera toate microparticulele de pe suprafața locului respectiv, indiferent dacă este vorba de fibre textile, lemn, lac, colorant, așchii de sticlă, grăunțe de polen. Materialul de cercetat, astfel dobîndit, poate fi transportat ușor la laborator, fără riscul de a fi distrus, prin „dublare", respectiv prin suprapunerea pe partea cu microurmele a unei alte benzi. Un alt avantaj este acela că microurmele își păstrează pe aceste benzi poziția în care s-au aflat și la locul faptei. În laborator, benzile se desfac și se cercetează cu ajutorul stereo-lupei și microscopului. Microurmele descoperite pot fi scoase cu anumite soluții, ca xylol, fiind astfel posibilă pregătirea lor în vederea comparărilor criminalistice.

În primii ani de aplicare, această nouă metodă i-a făcut pe mulți criminaliști să exagereze, acoperind tot locul faptei cu benzi adezive, cînd normal era să se limiteze la porțiunile și obiectele în legătură cu care se putea presupune că au fost atinse de făptuitor. De asemenea, o perioadă de timp au existat și obiecții, în sensul că banda adezivă ar putea modifica urmele, în special culoarea fibrelor textile, care are o însemnătate deosebită în cadrul cercetării comparative a acestor materiale. Experiențele efectuate ulterior au arătat însă că acest risc, ce este minim, poate fi prevenit dacă se folosesc numai benzi adezive verificate, despre care se știe că substanța lipicioasă se comportă neutru.

Apariția benzii adezive a permis crearea și dezvoltarea unui întreg sistem de ridicare și comparare a microurmelor, performanțe deosebite obținîndu-se mai ales în domeniul microurmelor fibrelor textile. În baza a nenumărate experiențe s-a dovedit că atingerea superficială între îmbrăcămintea făptuitorului și cea a victimei, chiar și șederea sa într-o încăpere sînt suficiente pentru a se depune urme de fibre pe hainele

lui. La fel, fibrele aderă la miini, la față și la alte locuri accesibile ale corpului ; tot așa, ele aderă la autoturisme, motociclete, biciclete și tramvaie implicate în accidente de circulație. Una din cele mai impresionante experiențe privind răspîndirea și puterea de aderare ale acestor microfibre rezultă dintr-un caz cercetat de Frei-Sulzer, care a făcut multă senzație. Era vorba de o tîlhărie comisă într-o locuință în care se afla o masă veche de biliard, acoperită cu un postav verde. Pe hainele bănuitului se aflau fibre ce proveneau de la acest postav. Fapta fusese comisă într-o cameră situată la o distanță mare de cea cu masa de biliard. Din cercetarea minuțioasă a întregii locuințe a rezultat însă că fibrele de la acest postav se împrăștiaseră peste tot, ele aderînd în toate încăperile imobilului la perdele, covoare, pături, mobilă.

În ceea ce privește puterea probatorie a microurmelor, esențial este faptul transmiterii simple a lor, de exemplu, de la victimă la făptuitor, sau al transmiterii duble. Aceasta din urmă a primit și numele de „incrucișare de urme". De exemplu : în cazul unui viol, pe hainele bănuitului pot să se afle fibre roșii și galbene de la rochia victimei, iar pe rochie este posibil să existe fibre cenușii și albastre de la îmbrăcămintea infractorului. Puterea probatorie a transmiterii duble este, desigur, cu mult mai mare decît a celei simple.

Cercetarea criminalistică a microurmelor de fibre textile și-a dovedit eficiența în numeroase cazuri, unul dintre acestea — cel care urmează — petrecîndu-se în R. F. Germania.

Locul în care a fost găsită Maria Flosky, la 11 septembrie 1963, se afla într-o pădure de pini, nu prea deasă, situată lîngă o localitate înregistrată în hărțile Bavariei nordice sub numele de Kahl. Nu este vorba de un punct turistic deosebit, cu obiective demne de vizitat. Însă, localitatea se află în apropierea marelui oraș industrial Frankfurt pe Main și are un vast camping și terenuri de tenis ce se întind pînă la marginea pădurilor, fiind vizitate de locuitorii marelui oraș, dornici de aer și relaxare.

În apropierea locului numit Steinkaute, situat la o distanță de 500 m de camping, o muncitoare, Helene Rüth, era ocupată cu strînsul crengilor uscate pentru a-și face provizii de iarnă. La un moment dat, privirea ei a fost atrasă de o bătrînă întinsă la pămînt, care scotea niște sunete slabe,

bizare. Crezînd că doarme, a încercat s-o trezească și, părîndu-i-se la un moment dat că nu mai mișcă, alarmată, a fugit pînă la camping pentru a-l aduce pe paznic. Acesta, venind repede la fața locului, a avut impresia că bătrîna este moartă. Medicul chemat imediat a constatat moartea, survenită nu de mult. Văzînd însă un fular (batic) înnodat în jurul gîtului bătrînei, a fost cuprins de bănuiala că ea murise strangulată și a sesizat cel mai apropiat post al poliției.

Patrula sosită la scurt timp în pădure a informat poliția landului din orașul Aschaffenburg, iar la ora 17,50 criminaliștii Rohden și Lang, înconjurați de un cerc de curioși, redactau procesul-verbal de constatare care cuprindea următoarele: „Femeie în vîrstă de 65—70 ani, de constituție delicată, îngrijită, îmbrăcată cu gust. Rochia ridicată, însă îmbrăcămintea completă, intactă. Are ceas cu brățară de aur la mîna stîngă. Lîngă cadavru se găsește un coșuleț din paie, gol; alături ciuperci, două perechi de ochelari — una de soare și alta de vedere —, un fileu pentru păr, o broșă deschisă". Observaseră și ei fularul din jurul gîtului defunctei, însă nu au acordat declarației medicului — care bănuia că bătrîna a fost strangulată — nici o însemnătate, deoarece fularul nu fusese înnodat strîns. Cînd au întors victima, ce zăcea pe partea dreaptă, pe spate, au căzut 12 perle de la șiragul rupt. În același timp, văzîndu-i chipul, paznicul campingului a afirmat că o cunoaște. Era soacra unui comerciant din Frankfurt care închiriase pentru întreaga vară o căsuță la camping. El își adusese soacra în acea dimineață și plecase mai departe cu mașina, urmînd ca seara să vină după ea. Aceasta era o femeie liniștită, bolnavă de inimă, care abia în urmă cu o oră părăsise campingul pentru a culege ciuperci în pădure. Auzind de boala de inimă a defunctei, cei doi criminaliști au fost convinși că aceasta era cauza morții și au dispus transportarea cadavrului în capela cimitirului localității Kahl. Chemat în grabă, ginerele consternat și-a identificat soacra.

A fost sesizat procurorul din Aschaffenburg, la ora 23. În raportul său, Rohden a propus cercetarea medico-judiciară pentru stabilirea definitivă a cauzei morții. El și-a exprimat însă și propria opinie, în sensul că bătrîna, suferind de inimă, a avut un nou atac de cord în timp ce culegea ciuperci și într-o mișcare reflexă, pentru a avea aer, a umblat la fularul din jurul gîtului. În curînd însă el a trebuit să renunțe la supoziția sa, întrucît la autopsie s-au descoperit hemoragii în re-

giunea laringelui și ruptura osului hioid — dovada sugrumării sau strangulării. Maria Flosky fusese victima unui criminal necunoscut.

Pentru efectuarea cercetărilor s-a constituit o comisie din care, pe lîngă Rohden și Lang, făceau parte doi criminaliști de la Oficiul criminalistic al landului Bavaria : inspectorii Mohr și Degen, precum și plutonierul-major Waterloo.

Cînd și-au început munca, nu au găsit decît procesul-verbal redactat de Rohden și fotografiile locului faptei. Fularul și îmbrăcămintea Mariei Flosky fuseseră trimise la Aschaffenburg, la fel și probele de păr, iar unghiile ei tăiate (de care comisia a aflat mai tîrziu) se aflau la Würzburg. Între timp, cadavrul fusese deja transportat la Frankfurt, iar înmormîntarea urma să aibă loc la 16 septembrie. Cercetînd locul descoperirii victimei, criminaliștii au constatat că, datorită neluării celor mai elementare măsuri de protejare a cîmpului infracțiunii, eventualele urme plantare fuseseră distruse.

În cadrul Oficiului criminalistic al landului, prin contactul direct cu munca din laborator, cei doi criminaliști — Mohr și Degen — se familiarizaseră cu metoda cercetării microurmelor și cu folosirea benzii adezive. Înainte de toate, Mohr a scos din fular firele de păr și unele urme de mușchi din pădure. Pe urmă a introdus (chiar dacă a fost cam tîrziu) fularul într-un sac de plastic, pentru a-l feri de contactul cu alte urme. A luat probe de sol și vegetație și le-a trimis, împreună cu urmele din fular, spre cercetare la München, pentru a constata dacă există concordanță între locul de descoperire a cadavrului și cel de comitere a crimei. Mohr a intrat în legătură cu rudele defunctei și a cerut permisiunea de a-i controla mîinile. Întrucît defuncta fusese spălată de mai multe ori, descoperirea urmelor era îndoielnică. Totuși, benzile adezive aplicate pe mîinile ei au fost trimise la München pentru a se căuta pe ele eventuale fibre textile, care să fie ținute la dispoziție în scopul comparării cu hainele bănuitului, după ce acesta va fi descoperit. La scurt timp după primirea benzilor adezive, dr. Röhm, biologul laboratorului Oficiului criminalistic, a constatat existența pe ele a unui foarte mare număr din cele mai diferite fibre textile — din lînă, bumbac și sintetice — care nu proveneau de la îmbrăcămintea victimei. Deși mîinile ei fuseseră spălate de cîteva ori, microurmele — care au fost ridicate în ultima clipă — nu au putut fi îndepărtate și au constituit baza pentru comparările ulterioare cu hainele bănuitului.

De acum înainte comisia a pornit la căutarea sistematică a făptuitorului, amînînd provizoriu cercetarea urmelor. Înainte de toate a stabilit, în limita posibilităţilor, ora comiterii crimei. Helene Rüth şi-a părăsit locul de muncă, aşa cum reieşea din fişa pontată la ieşire, la ora 16,01. Apreciind şi indicaţiile altor martori, precum şi precizarea faptului că la descoperirea ei victima mai era în viaţă, s-a ajuns la concluzia că omorul s-a săvîrşit la ora 16,15. Următorul punct important din cadrul anchetei s-a referit la mobilul criminalului. Faptul că nu lipsea nimic din bijuteriile defunctei nu excludea posibilitatea unei tîlhării, rămasă în stadiul tentativei datorită apropierii de locul faptei a Helenei Rüth, care ar fi putut determina fuga autorului. Pe de altă parte, două circumstanţe se refereau la posibilitatea comiterii unei crime sexuale : rochia ridicată în sus şi moartea prin sugrumare. Însă, împotriva acesteia pleda starea intactă a celorlalte haine ; nici în raportul de autopsie nu era notat nimic în legătură cu o astfel de crimă. Mohr şi Degen ştiau însă din practica muncii lor că unii criminali sexuali ating culmea voluptăţii nu prin unirea cu corpul victimei, ci prin actul omoririi. În plus, apropierea martorei Helene Rüth ar fi fost de natură să-l alerteze pe făptuitor înainte de a-şi traduce intenţiile în faptă. Al treilea punct se referea la problema obiectelor găsite la locul faptei, urmînd a se clarifica dacă toate acestea aparţineau Mariei Flosky sau dacă şi criminalul lăsase ceva lîngă victimă. În acest scop, Degen s-a deplasat la Frankfurt pentru a prezenta familiei fiecare obiect şi în special fularul. Membrii familiei au declarat, fără nici o excepţie, că nu au văzut niciodată fularul respectiv. Un alt martor — modista Magdalena Diebold — o văzuse pe Maria Flosky cînd a părăsit campingul, afirmînd categoric că aceasta nu avea fular la gît. Comisia a tras concluzia că fularul era al făptuitorului.

După încheierea acestei etape, Mohr şi Degen au sesizat toate organele de poliţie din Bavaria şi Hessa, cu rugămintea de a transmite semnalări utile. Una din informaţiile primite în urma acestui apel se referea la faptul că în parcul oraşului Bayreuth fusese sugrumată, la 10 septembrie, cu un fular din mătase, casnica Maria Budin. Folosirea ca instrument al crimei a acestui fular constituia oare o legătură între evenimentul din Kahl şi cel din Bayreuth ? Se ascundea, oare, în spatele lor acelaşi criminal ? S-a căzut de acord ca cercetarea celor două

crime să se execute în comun, astfel că Mohr plecă la Bayreuth, iar Degen prelua conducerea comisiei din Kahl.

Degen nu se aștepta la prea multe rezultate din partea apelului adresat celorlalte organe de poliție, în schimb avea încredere în metoda „întrebărilor directe“ puse populației. Astfel, el a expus fularul într-o vitrină și, prin megafon, a cerut celor ce-l recunosc să comunice poliției numele posesorului acestuia. Tot pe aceeași cale a cerut ca toți cei care în ziua de 11 septembrie, între orele 16 și 17, s-au aflat în pădure, la est de lacul din Kahl, să se prezinte la poliție pentru a da informații. În sala de ședințe a primăriei a fixat pe perete o hartă mare, în care erau indicate toate drumurile din pădure. Întrucît în după-amiaza crimei, după încheierea programului de lucru, mulți oameni din Kahl și din alte comune industriale din împrejurimi trebuiseră să folosească aceste drumuri, polițistul spera că va da de cineva care să fie în măsură să ofere indicii privind persoane suspecte sau cel puțin că va afla dacă există drumuri mai neumblate ori deloc umblate, deoarece era convins că criminalul, dacă a reușit să scape nevăzut, s-a folosit de un asemenea drum. În același timp, Degen a dispus cercetarea fișelor de cartotecă ale organelor de poliție din zonă pentru verificarea bărbaților care au mai fost pedepsiți sau denunțați pentru comiterea de infracțiuni sexuale. În cele din urmă, și ca ultimă măsură, Degen a făcut încercarea de a descoperi toate persoanele care au vizitat, la 11 septembrie, campingul și de a verifica ce au făcut acestea la ora crimei.

Realizarea acestui plan s-a lovit de multe greutăți. În primul rînd, populația era rezervată, nefiind dispusă să facă voluntar depoziții. Fiecare în parte trebuia întrebat. Astfel, s-a aflat că doi elevi străbătuseră în după-amiaza respectivă pădurea pe biciclete. În ciuda apelurilor ce li s-au adresat, ei nu s-au prezentat la poliție. Au fost descoperiți abia după ce într-o compoziție cerută la școală cu titlul „Un eveniment mai ieșit din comun“ ei au relatat această plimbare. În schimb, mulți furnizau informații ce induceau poliția în eroare, ca de obicei în asemenea cazuri. Astfel, o chelneriță, Ida Barnes, de la localul „Hubertus“, aflat la 1000 m de locul descoperirii cadavrului, declara că a văzut un vagabond, în ziua de 11 septembrie, ora 12, ce purta exact același fular. Ea a făcut și portretul vorbit al străinului. Oficiul criminalistic al landului a declanșat o acțiune de verificare a tuturor vagabonzilor

din R. F. Germania, a căror înfățișare corespundea cu cea descrisă. Rezultatul a fost că acestei chelnerițe i s-au prezentat 30 de vagabonzi, fără ca ea să recunoască în vreunul pe pretinsul suspect.

Pînă la sfîrșitul lunii septembrie Degen a reușit să descopere 20 de persoane care în ziua și ora respectivă străbătuseră zona învecinată locului crimei, fără însă ca vreuna să se fi întîlnit cu un bărbat străin sau suspect. Înregistrarea deplasărilor acestor martori a arătat însă că făptuitorul, întrucît a scăpat nevăzut, nu s-a putut folosi decît de două drumuri ce duceau spre nord : așa-numitul „drum lat" și un drum paralel ce dădeau în direcția șoselei asfaltate Emmerichshofen — Alzenau. S-a găsit totuși un singur martor, pensionarul Otto Hock din Kahl, care in ziua de 11 septembrie, în jurul orei 15,30, se odihnea, după o plimbare, pe o grămadă de lemne aflată pe drumul paralel, la 800 m mai la nord de locul unde a fost omorîtă Maria Flosky. La ora respectivă, un biciclist tînăr, necunoscut, cu înfățișarea unui pădurar, a trecut pe lîngă pensionar și l-a salutat, dîndu-i „bună ziua !". Ora indicată — 15,30 — făcea însă ca intîlnirea cu necunoscutul să-și piardă însemnătatea, deoarece era cu mult înainte de momentul comiterii crimei. Totuși, Degen a cerut relații la administrația forestieră dacă la acea oră pădurarii se aflau în pădure. Primind un răspuns negativ, a cerut biciclistului necunoscut, prin megafon, să se prezinte la poliție. Acesta nu s-a prezentat, însă nu s-a acordat faptului nici o însemnătate, dată fiind tăcerea manifestată, în general, de populație.

În sfîrșit, la 24 septembrie, plutonierul Beck, de la poliția rurală, care avea sarcina de a se interesa la restaurantele din zonă despre persoanele cu aspect dubios văzute în ziua crimei, a aflat de la proprietarul restaurantului din apropierea locului faptei că la 11 septembrie a venit un tînăr biciclist, pentru a consuma o bere. Acesta, cunoscut sub numele de Toni, era un flăcău tăcut, căruia îi plăcea să bea cam mult, și își avea domiciliul în localitatea Kahl. Toni avea, după descrierea celui în cauză, o dantură defectă, cu multe goluri printre dinți, și purta o coafură gen „Mecki" (ca un arici cu un smoc de păr în frunte). Concordanța între depoziția pensionarului și cea a proprietarului restaurantului l-a determinat pe Degen să ceară imediat informații despre tinerii din Kahl cu prenumele Toni. Anchetatorul a aflat, la 25 septembrie, că putea fi vorba de Anton Flittner, lăcătuș,

in vîrstă de 32 ani, căsătorit a doua oară și care lucra la o firmă din Dörnigheim. În cartotecile poliției au fost găsite fișe în care Toni era descris într-un mod ce justifica îndreptarea atenției cu precădere spre el ca principal suspect în cauză. Astfel, nu mai departe decît la 20 martie 1963, Flittner fusese condamnat la două luni închisoare pentru „acțiuni perverse" asupra fetiței sale vitrege. De asemenea, soția lui se adresase de mai multe ori poliției, cerînd ajutor împotriva brutalității soțului. Prima sa soție a cerut divorțul, întrucît acesta aducea femei străine acasă, de față cu ea. Mai mulți martori arătaseră că el avea obiceiul de a se ascunde în jurul campingului și, în timp ce urmărea femeile care se dezbrăcau la plajă, se masturba. Începînd din anul 1960 fusese arestat de mai multe ori pentru agresivitate și beție. Datorită acestor fapte, poliția rurală recomandase insistent ca Flittner să fie internat în baza „legii de protecție", însă organele federale nu și-au dat avizul. Din fișe mai rezulta că Anton Flittner fusese crescut, după internarea mamei sale într-un spital de boli mintale, de o familie de meseriași, de care cel în cauză se atașase.

Pe baza acestor date s-a trecut mai întîi la audierea soției lui Flittner care, obosită și resemnată, a răspuns mecanic la întrebările puse. A rezultat că pe data de 11 septembrie, între orele 7,30 și 15, nu fusese la lucru. Soțul ei, care de la începutul lunii se declarase bolnav și nu mergea la fabrică, lua masa la părinții săi adoptivi. De regulă, el era deja acasă cînd ea se întorcea de la lucru. În ziua respectivă el s-a întors însă abia la ora 17,30, motivînd prin aceea că părinții lui adoptivi fuseseră plecați în altă localitate. Pe data de 12 septembrie a auzit și ea despre crimă, iar cînd a venit acasă și-a întrebat soțul dacă întorcîndu-se din localitatea unde fusese la părinții săi nu a trecut cumva pe la camping sau prin pădure și dacă s-a prezentat la poliție în baza apelului acesteia către martori. El nu i-a răspuns ; dealtfel, nu avea nimic de povestit despre soțul ei, întrucît nu știa ce face acesta „în afară de casă".

Degen s-a dus, la 26 septembrie, pentru a-și face singur o părere despre Anton Flittner. L-a găsit singur acasă. Era un bărbat scund, palid, cu nas lung, cu un smoc de păr pe frunte, bărbie proeminentă și buza de jos atîrnînd. Ezitînd, însă fără a da semne de neliniște, a răspuns la întrebările anchetatorului : în ziua de 11 septembrie a plecat, pe bicicletă,

la părinții săi adoptivi. Nu i-a găsit acasă, pentru că se duseseră la Frischoss, unde posedă o grădină cu căsuță de vară. S-a dus și el acolo și s-a întors la ora 15. La întrebarea cît durează drumul cu bicicleta de la Frischoss la Kahl, el a răspuns că 15—20 de minute. Evident, nu vorbise în prealabil cu soția lui și nu știa că ea spusese că s-a întors la ora 17,30. Cînd Degen i-a atras atenția asupra acestui lucru, și-a cerut scuze, fără a fi surprins, spunînd că nu-și amintește. Da, într-adevăr, a fost și la camping. „Cît ați stat acolo ?" — a vrut să știe Degen. „O bucată de timp" a răspuns el și, făcînd o încercare ștrengărească de familiaritate între bărbați, a adăugat : „Acolo poți vedea fete". Pe urmă și-a mai adus aminte că a stat mai mult timp și la restaurantul „Krämer", de unde s-a întors acasă.

În ziua următoare, 27 septembrie, plutonierul-major Waterloo a făcut o vizită părinților lui Flittner. Aceștia au confirmat că Flittner a luat cu ei masa. Sora sa și-a putut aminti deosebit de bine, deoarece chiar in acea zi zugrăvise cu vopsea verde căsuța. Flittner își murdărise pantalonii cu vopsea, iar ea i-a curățat cu terebentină. La ora 15, Flittner plecase spre casă. Waterloo a întrebat, pentru prima dată, de hainele purtate de Flittner în ziua de 11 septembrie. Sora sa vitregă nu și-a putut aminti prea bine, însă a vorbit de un sacou sport, maro, cu un model alb-galben și o pereche de pantaloni verzi-cenușii sau maro, din gabardină.

Între timp, Degen a vizitat restaurantul „Krämer", ce se afla în apropiere de camping, aflînd că Flittner sosise acolo la ora 15,30, povestise ceva „de una grasă în costum de baie", după care și-a băut berea, a mai stat maximum 20 de minute și a plecat cu bicicleta. Era deci dovedit că Flittner mințea căci, dacă, cum afirma, ar fi plecat imediat acasă, s-ar fi întîlnit acolo cu soția la ora 16, și nu la 17,30. Degen reflectă : „Dacă era adevărat, cum se presupunea, că a fost o crimă sexuală, atunci Flittner, excitat probabil sexual prin vederea femeii grase, blonde, în costum de baie, s-a întors din nou în pădure, a întîlnit-o acolo pe bătrînă și a săvîrșit fapta, după care s-a întors acasă, folosindu-se de un drum ce ducea spre nord și făcînd astfel un ocol".

Degen l-a căutat pentru a doua oară pe Flittner și i-a atras atenția asupra golului de timp între orele 16 și 17,30. Flittner și-a menținut însă prima declarație, spunînd că a plecat imediat acasă.

Scanned with OKEN Scanner

Întrucît nu existau martori cu ajutorul cărora să se poată dovedi că Flittner s-a întors, după ora 16, din nou în pădure, în zona Steinkaute, polițistul a fost nevoit să renunțe la interogatoriu în continuare. Înainte de a pleca i-a cerut însă lui Flittner costumul de haine purtat în ziua de 11 septembrie, pentru a fi cercetat. „Nu există o altă cale pentru a convinge poliția că nu ai fost în apropierea Mariei Flosky" — i-a spus el. Flittner a ezitat o secundă, pe urmă i-a predat lui Degen o pereche de pantaloni din gabardină, de culoare maro, un sacou sport și pantofii. Degen, știind că acesta mai are o pereche de pantaloni din gabardină, i-a cerut și pe aceștia. Ezitînd și mai mult, Flittner i-a predat polițistului și această pereche de pantaloni, verzi-cenușii. Toate încercările de a stabili dacă și fularul găsit la gîtul victimei îi aparține au rămas însă fără rezultat : nimeni nu-l văzuse în posesia lui Flittner.

La 29 septembrie, sacoul, pantalonii și pantofii lui Flittner, precum și fularul au fost trimise la München. Degen a solicitat să se stabilească dacă îmbrăcămintea lui Flittner a lăsat urme pe mîinile sau hainele victimei, dacă a avut loc o transmitere de microurme ale fibrelor textile. El a precizat că pantalonii trebuiau să poarte urmele unei vopsele verzi, precum și pe cele ale încercării de curățire cu terebentină. Aceste probe au sosit la laboratorul Oficiului criminalistic al landului Bavaria, numit Serviciul tehnico-criminalistic, de cercetarea lor fiind desemnat să se ocupe biologul dr. Röhm.

Prin căutarea urmelor de vopsea pe pantaloni, a rezultat că Flittner a purtat, în ziua crimei, pantalonii verzi-cenușii. Dealtfel, la început, rezultatul la care a ajuns Röhm a fost deziluzionant, în sensul că oricît de atent a cercetat fularul, nu a găsit urme de fibre pe el care să provină de la îmbrăcămintea lui Flittner. De asemenea, pe nici unul din obiectele de îmbrăcăminte ale victimei nu s-a descoperit vreo urmă provenind de la hainele lui Flittner, și nici invers.

Aflînd aceste prime rezultate, pe Degen au început să-l frămînte îndoielile : oare mergea pe o pistă greșită ? Deodată — tocmai în toiul îndoielilor — află despre existența unghiilor tăiate ale Mariei Flosky, care se găseau la Institutul medico-judiciar din Würzburg. El a cerut imediat cercetarea depozitului subunghial, dispunînd trimiterea unghiilor respective la München. Cercetîndu-le, Röhm a descoperit cîteva microparticule de fibre textile care — cu excepția uneia de culoare

albastră-violetă — proveneau de la propriile obiecte de îmbrăcăminte ale victimei. Totuşi urma albastră-violetă era asemănătoare — în mod ciudat — cu celelalte urme de fibre descoperite pe banda adezivă care fusese aplicată pe mîinile victimei. El (Röhm) era numai în posesia hainelor exterioare ale lui Flittner. Fibra avea însă un aspect de parcă ar proveni de la o cămaşă — probabil una pestriţă, din bumbac. Era sigur că Flittner purtase în acea zi şi sacoul, ori fusese numai în cămaşă ? Sau, dacă a purtat şi sacoul, acesta nu cumva fusese descheiat, mîinile Mariei Flosky venind în contact cu cămaşa ? Röhm i-a cerut lui Degen să-i trimită, cît mai urgent posibil, cămaşa purtată de bănuit în ziua crimei, sau toate cămăşile acestuia.

Sergentul Rudinghofer s-a deplasat de urgenţă la locuinţa lui Flittner. Acesta „se însănătoşise" între timp şi era la locul de muncă, însă soţia sa i-a predat poliţistului 23 cămăşi de diferite culori şi l-a asigurat că în acel moment Flittner era îmbrăcat cu o cămaşă cumpărată cu cîteva zile în urmă. Aceste cămăşi se aflau în drum spre München, cînd Röhm descoperea, pentru prima dată, la 25 octombrie, o concordanţă între fibrele de pe mîinile defunctei şi cele din hainele lui Flittner. La ora 18,30, Degen primea o telegramă din München cu următorul conţinut : „În banda adezivă corespunzătoare suprafeţei palmare stîngi se află o fibră textilă de genul celora care se găsesc în pantalonii verzi-cenuşii ai lui Flittner". Röhm adăuga însă : „Acestei concordanţe nu i se poate atribui decît o valoare probatorie redusă, deoarece fibre de acest gen apar relativ frecvent". Totuşi, vestea a dat un impuls semnificativ muncii comisiei, cu atît mai mult cu cît coincidea cu o altă noutate îmbucurătoare.

În perioada 1—25 octombrie, munca de cercetare continuase febril în localitatea Kahl. În special Rohden şi Lang căutau neobosiţi alţi martori care trecuseră la 11 septembrie prin pădure în zona Steinkaute. Identificarea drumurilor parcurse de aceşti martori dusese la concluzia că asasinul nu s-a putut folosi decît de o singură direcţie pentru a scăpa nevăzut. Această direcţie ducea spre „drumul lat" sau spre drumul paralel, avute de la început în vedere. Cu ocazia reverificării tuturor proceselor-verbale de audiere a martorilor, poliţiştii au dat de

depoziţia pensionarului Otto Hock despre întîlnirea lui cu un biciclist necunoscut, pe „drumul lat“. Din cauza precizării timpului — 15,30 —, această declaraţie nu fusese luată în seamă, ora fiind cu mult anterioară celei de comitere a crimei. Acum însă s-a făcut legătura cu depoziţia unui alt pensionar, Josef Herzog din Kahl, care se plimbase şi el în ziua de 11 septembrie prin pădure. El a declarat că la ora 17 s-a aşezat pe o bancă, iar Hock, venind dinspre nord, în drum spre casă, a luat loc lîngă el.

Rohden şi Beck, care între timp se familiarizaseră cu distanţele în pădure, au bănuit că pensionarul Hock s-a înşelat cu o oră : în loc de 15,30, trebuia să fi fost 16,30. Chiar dacă se ţinea seama că bărbatul de 68 de ani mergea încet, totuşi de la locul în care l-a văzut pe biciclist şi pînă la banca unde s-a întîlnit cu Herzog nu putea face mai mult de o jumătate de oră. Ca urmare, era de presupus că asasinul a străbătut pe bicicletă drumul respectiv la ora 16,30, deci 15 minute după comiterea crimei. Pentru a avea confirmarea, Rohden i-a făcut o vizită lui Hock, iar acesta şi-a rectificat imediat prima depoziţie, relatîndu-i că între timp se întîlnise cu Herzog, care avea o memorie mai bună decît el. Însă, datorită pasivităţii, nu i-a venit ideea să comunice comisiei de cercetare greşeala făcută în aprecierea orei.

Aflînd, la 25 octombrie, de întorsătura surprinzătoare a lucrurilor, Degen nu s-a mai îndoit de faptul că Flittner s-a folosit de intervalul de timp dintre orele 16 şi 17,30 pentru a pleca de la restaurantul „Krämer“ din nou în pădure. El era acum sigur că Flittner a comis acolo crima, după care a plecat spre nord, şi prin şoseaua Emmerichshofen—Alzenau a ajuns pe autostrada federală nr. 8, de unde s-a întors la Kahl. Deocamdată, însă, dat fiind faptul că bănuitul nega cu îndărătnicie, se gîndea că nu are sens de a-l interoga din nou, atît timp cît nu posedă împotriva lui altă probă decît golul în memoria unui bărbat. Dar telegrama, chiar şi foarte precautā, a lui Röhm a produs „momentul declanşator“, care a înlăturat şovăiala lui Degen şi l-a determinat să acţioneze.

Ziua de 26 octombrie era o sîmbătă şi deci, pentru Flittner, o zi fără program de muncă. Degen l-a rugat pe Hock să se aşeze, între orele 16 şi 17, din nou pe grămada de lemne pe care se odihnise în ziua de 11 septembrie şi să se uite la fiecare biciclist care va trece, urmînd să-i spună ulterior dacă printre ei l-a recunoscut pe cel ce a trecut pe lîngă el

la 11 septembrie. La ora prînzului, sergentul Rudingsdorfer și-a făcut apariția la Flittner, cerîndu-i să-și ia bicicleta și să-l urmeze. Au plecat împreună la grădina părinților adoptivi ai lui Flittner, iar de acolo la camping, unde s-au odihnit o bucată de timp. Pe urmă au pornit spre restaurantul „Krämer", unde au ajuns, chiar pedalînd foarte încet, după 20 de minute. În sfîrșit, sergentul Rudingsdorfer l-a adus pe Flittner la Alzenau, unde era așteptat de Degen. La ora 15,30 au plecat pe biciclete toți trei la locul faptei, iar de acolo spre nord, unde aștepta Hock. Primul care mergea pe bicicletă era Rudingsdorfer, după el urma Flittner, iar mai în spate, Degen. După trecerea lui Rudingsdorfer și Flittner, Degen s-a oprit în fața pensionarului și l-a întrebat dacă recunoaște pe tînărul biciclist din ziua crimei. Hock a răspuns că al doilea biciclist prezenta mare asemănare cu tînărul respectiv. În plus, a fost izbit de faptul că biciclistul cu care s-a intîlnit în ziua crimei i-a spus „bună ziua", deși nu-l cunoștea, iar acum, trecînd pe lîngă el, tînărul în cauză l-a salutat la fel.

Pe șoseaua asfaltată spre Alzenau, Degen i-a ajuns din urmă pe cei doi, i-a oprit și l-a supus pe Flittner unui șir de întrebări încrucișate : „L-ați văzut pe bătrînul așezat pe grămada de lemne ? De ce l-ați salutat ? L-ați mai văzut și înainte în același loc ? Probabil în ziua de 11 septembrie, cînd după comiterea crimei ați plecat spre nord ?" Apoi i-a spus că bătrînul, în tot cazul, își amintește precis că Flittner a trecut la ora 16,30 pe lîngă el, ceea ce înseamnă la un sfert de oră după ce a omorît-o pe Maria Flosky. Prin urmare, de la restaurantul „Krämer" el nu a plecat acasă, ci, dimpotrivă, în pădure, a omorît-o pe Maria Flosky, a mers pe urmă spre nord, iar prin șoseaua asfaltată Emmerichshofen—Alzenau a ajuns la autostrada federală nr. 8, de unde s-a îndreptat spre locuință...

Cu capul aplecat, Flittner a lăsat să treacă furtuna întrebărilor. „Da — a spus el în cele din urmă — am de făcut o rectificare : de la restaurantul «Krämer» nu m-am dus direct acasă, ci m-am întors în pădure, întrucît aveam mare poftă să mă plimb cu bicicleta. Am trecut pe lîngă bătrîn și l-am salutat. Nu am trecut niciodată pe la locul faptei. Am negat plimbarea prin pădure, deoarece mi-a fost frică să nu fiu bănuit de crimă".

Degen a verificat pe loc noua versiune, constatînd însă că, oricît de încet ar fi pedalat și indiferent de traseul urmat, Flittner nu putea face mai mult de 45—55 de minute de la restaurant pînă acasă. În această situație, a dispus reținerea lui Flittner și, adus la arest, a început interogarea lui. După mai multe încercări nereușite de a scoate ceva de la el, renunță la continuarea redactării procesului-verbal de interogare și începu cu Flittner o convorbire despre copilăria sa, despre părinții lui adoptivi. La un moment dat, reținutul începu să plîngă și spuse : „Nu pot să merg la pușcărie din cauza unei bătrîne, nu pot să produc această rușine părinților mei adoptivi". Pe urmă a afirmat că este obosit, promițînd că a doua zi va spune mai multe.

Degen era familiarizat cu asemenea izbucniri, cunoștea și crizele de nervi bruște, necontrolate, și și-a dat seama că Flittner nu era departe de o asemenea criză. I-a declarat că este arestat preventiv și că în ziua următoare va fi adus în fața judecătorului de instrucție. Însă, a doua zi, Flittner era calm, hotărît și chiar obraznic. A declarat pe bază de proces-verbal : „Nu am de-a face cu această treabă. Conștiința mea este curată !" El a cerut și a obținut un avocat, în persoana lui Benno Imhoff din Aschaffenburg. Acesta a și prezentat o plîngere împotriva deținerii, pe care a motivat-o atît de abil, încît judecătorul a fost cuprins de îndoieli. Imhoff a pus întrebarea : ce înseamnă o jumătate de oră diferență de timp în cadrul nesiguranței pe care o resimte orice instanță în legătură cu depozițiile martorilor privind timpul ? Înainte de toate, apărătorul s-a referit la fularul care, în baza cercetărilor întreprinse, rezulta că nu aparține nici victimei, nici bănuitului. Era deci clar, în susținerea avocatului, că făptuitorul trebuia căutat în rîndul persoanelor de la camping, deoarece fularul fusese folosit, probabil, de o asemenea persoană necunoscută în vederea culegerii ciupercilor.

Conștient de faptul că cercetarea microurmelor oferă ultima șansă, Degen s-a deplasat singur, la 28 și 30 octombrie, la locul faptei, meditînd aici asupra tuturor mișcărilor victimei și criminalului. Privirea lui a căzut asupra unui pin aflat la mică distanță. Oare nu era posibil ca în cursul luptei victima să se fi retras pînă acolo ? Sau, poate asasinul a atins și el

pinul și de la hainele sale s-au depus urme. Degen a înfășurat trunchiul pinului — pînă la înălțimea corespunzătoare staturii unui bărbat — cu benzi adezive, pe care apoi le-a scos și le-a trimis spre cercetare lui Röhm. După aceasta, a analizat încă o dată problema provenienței fularului, de care Imhoff s-a folosit ca argument pentru prezentarea plîngerii contra arestării abuzive a clientului său. A revăzut toate depozițiile martorilor, în special pe cea a modistei care nu observase fularul la gîtul Mariei Flosky. Deodată a dat de rezolvarea acestei probleme : probabil că victima a avut fularul depus în coșuleț, pentru a înfășura ciupercile în el, așa încît nimeni nu l-a văzut. Oare chiar nimeni nu l-a văzut ? Nu cumva făptuitorul a scos fularul din coșulețul victimei ? După cîteva convorbiri telefonice fulger, coșulețul a fost trimis la München. Poate că fularul a lăsat unele urme tipice de fibre textile pe fundul lui.

Între timp, Degen a luptat la tribunal pentru respingerea plîngerii contra deținerii lui Flittner, pentru a cîștiga timp pînă la sosirea ultimelor rezultate de la München, indiferent dacă ele urmau să fie pozitive sau negative. El a avut probabil putere de convingere, deoarece plîngerea a fost respinsă. Însă Degen știa că este vorba numai de o amînare. Neliniștit, s-a deplasat personal la München. În sfîrșit, a sosit și ziua de 6 noiembrie, iar odată cu ea și comunicarea rezultatelor cercetărilor de laborator ale lui Röhm. Raportul era redactat în cuvinte laconice, dar foarte semnificative : „1 — Pe foliile adezive, cu care au fost tratate mîinile Mariei Flosky, se află fragmente de fibre de bumbac albastre și albastre-violete. Aceste fibre corespund fibrelor dintr-o cămașă ecosez care aparține bănuitului Flittner și nu pot fi deosebite de acestea. 2 — Foliile adezive scoase de pe trunchiul pinului din imediata apropiere a locului faptei au pe ele același fel de fibre de bumbac, ce nu pot fi diferențiate de fibrele de pe mîinile defunctei și de cele din cămașa ecosez a bănuitului. 3 — Pe partea interioară a coșulețului din paie au aderat unele fibre sintetice albe. Ele corespund, atît ca nuanță de culoare cît și sub aspectul calității, celor din țesutul fularului. În plus, pe partea interioară a coșulețului se mai află o fibră albastră de bumbac și una galbenă din lînă. Ambele fibre sînt prezente și în țesătura sacoului lui

Scanned with OKEN Scanner

Flittner.“ Röhm a adăugat, verbal, că pe trunchiul pinului se mai află o mulțime de fibre de lînă, negre și incolore, de genul celor din care este compus sacoul lui Flittner. Asemenea fibre sînt însă atît de răspîndite, încît cele găsite au o valoare probatorie redusă.

În posesia noilor probe, Degen a reînceput interogarea lui Flittner, care însă făcea impresia că nu este dispus să devieze cu nici un pas de la cele declarate anterior : nu a fost niciodată la locul faptei ; nu a văzut-o niciodată pe Maria Flosky ; primele sale depoziții și greșeli în legătură cu precizarea timpului nu au fost decît rezultatele fricii în fața poliției. Ore în șir întrebările l-au asaltat din toate părțile, pînă cînd, cu totul surprinzător, Degen a lăsat la o parte alte aspecte și l-a întrebat : cum poate să explice că fibre de bumbac și lînă de la sacoul, cămașa și pantalonii săi au ajuns să adere la mîinile femeii ucise, precum și la interiorul coșulețului împletit ? Ce a căutat în acest coșuleț ? Ce a scos el de acolo ?

Transformarea care s-a petrecut în conduita lui Flittner a venit, după încăpățînarea fermă de pînă atunci, cu totul surprinzător. Palid ca un mort, cu buzele tremurînde, s-a rugat ca interogatoriul să fie suspendat. Era el oare cuprins de teama superstițioasă în fața unei Nemesis, zeiță a răzbunării, reprezentată de cîteva fibre textile ? Sau, fără voia lui, Degen a evocat o întîmplare, desfășurată, în mod enigmatic, în legătură cu coșulețul împletit ?

După puțin timp, Flittner s-a declarat dispus să facă alte declarații. A confirmat faptul că s-a întîlnit într-adevăr la 11 septembrie, ora 16, cu Maria Flosky. Inițial, el a mai încercat să ascundă adevărul, dar reconstituirea parțială la fața locului i-a înfrînt și ultima rezistență. În consecință, a relatat cum s-au petrecut faptele — relatare ce corespundea în amănunt cu rezultatele obținute prin cercetarea criminalistică a microurmelor. Astfel, el a declarat că, excitat sexual, s-a întors în pădure, unde a văzut-o pe victimă culegînd ciuperci. A oprit, și-a rezemat bicicleta de trunchiul unui copac și s-a îndreptat spre bătrînă, care a văzut în ochii lui ce intenționa. Cu cuvinte aspre i-a spus să plece, iar la acțiunea lui brutală a încercat, cu mîinile ei slabe, să se apere, retrăgîndu-se în direcția pinului din apropiere, pe care el l-a atins cu o mînecă a cămășii, ce ieșea din sacou. După aceea, îndepărtîndu-se de pin, ea a căzut la pămînt și i-a spus cu o voce stinsă : „Păcat de un

asemenea om tînăr ; va trebui să te gîndești mereu la mine !". Flittner a sugrumat-o, dar între timp a auzit un zgomot de pași. Cuprins de teamă și văzînd fularul din coșuleț, l-a scos și l-a înfășurat în jurul gîtului victimei, gîndind că astfel va reuși să ascundă semnele sugrumării. Apoi s-a urcat pe bicicletă, plecînd pe traseul cunoscut.

Pe baza probelor, în mai 1964, Anton Flittner a fost condamnat la închisoare pe viață.

Soluționarea acestui caz a însemnat încă o victorie a criminalisticii, reliefînd și mai mult importanța cunoașterii problemelor legate de microurme, de căutarea, descoperirea și analizarea lor cu competență.

Scanned with OKEN Scanner

Atomul detectiv

Prin 1963 soseau în Europa, de peste Ocean, vești care păreau să deschidă peste noapte chimiei și biologiei judiciare căi nebănuite și orizonturi nesperate în ceea ce privește cercetarea microurmelor. Mulți europeni — care erau și mai puțin familiarizați in legătură cu posibilitățile folosirii nemilitare a energiei atomice decît americanii — considerau că aceste știri sînt exagerate. Dar nu era așa. În spatele acestor vești stătea năzuința de a se folosi realizarea cea mai amenințătoare din punct de vedere militar a secolului al XX-lea — însă totodată realizarea cea mai importantă din punct de vedere tehnic : energia atomică — și în scopurile criminalisticii.

Evenimentul in baza căruia nord-americanii aflaseră pentru prima dată de această năzuință a avut loc la Edmundston, un orășel cu 12 000 de locuitori din provincia canadiană New Brunswick, situat la confluența fluviilor Madawaska și St. John River, care separa New Brunswick de statul federal Maine din S.U.A.

În ziua de 13 mai 1958, la ora 16,30, Gaetane, fiica în vîrstă de 16 ani a familiei Bouchard, s-a întors de la școală, și-a pus cărțile pe masa din bucătărie, a luat cei 10 dolari dați de mama sa pentru cumpărături și a pornit în grabă spre cartierul comercial al orașului, aflat în perimetrul străzii Victoria. La sfatul matern : „Nu uita că cinăm la ora 18“, ea a răspuns veselă : „Pînă atunci sînt acasă“. Un moț de păr castaniu, o ceafă albă, deja feminină, o fustiță imprimată, picioarele goale în sandalete albastre de antilopă — aceasta era tot ce vedea mama pentru ultima dată la fiica ei Gaetane.

Intorcîndu-se acasă, Wilfrid Bouchard și fiul său, Jean Guy, au așteptat în zadar, la ora 18, întoarcerea fetei. După o oră și jumătate, Bouchard a început să dea telefoane la prietenele și cunoștințele lui Gaetane. Wilfrid Bouchard era convins, ca toți tații, că are o fiică cuminte și nevinovată, deși ea făcea parte dintre adolescentele cele mai zburdalnice din Edmundston. Tatăl nu și-ar fi putut însă închipui că fiica sa este deja familiarizată cu secretele sexualității, deoarece ea nu lipsea de la nici o oră de curs la școală, ajuta acasă la toate muncile gospodăriei, iar în plus era foarte copilăroasă. Totuși, pe Bouchard îl încerca o senzație de nesiguranță atunci cînd, pe la ora 20,20, a întrebat telefonic pe cîteva dintre prietenele fiicei sale dacă aceasta a fost văzută cu băieți. El a aflat că un cetățean american, Johnny, sau mai bine John Vollman, în vîrstă de 20 de ani, din orașul vecin Madawaska, care lucra ca redactor la un ziar, o invita adesea la întîlniri pe Gaetane, luînd-o în mașina sa. El fusese și în acea zi la Edmundston, unde s-a întîlnit cu Blanche Arsenault și Marcelle Gaudreau, la ora 16, în fața localului „Sauci's Restaurant", pe care le-a luat în autoturism și le-a condus acasă. Bouchard, neputîndu-și stăpîni neliniștea, s-a urcat în mașină și l-a vizitat, în ciuda orei tîrzii, pe bătrînul John Jakob Vollman, de la care a aflat că fiul său este de serviciu noaptea la tipografia ziarului *St. John Valley Times*, la Madawaska. Acesta a mai spus că fiul său se va căsători in curînd cu Geneva Girard, contabila ziarului. Bouchard s-a deplasat imediat la tipografie. A găsit în persoana lui John Vollman un tînăr cu o înfățișare plăcută, zvelt, înalt, avînd părul ondulat. El a recunoscut că o cunoaște pe Gaetane, dar că nu a mai văzut-o de luni de zile. De asemenea, el a afirmat că a fost în acea după-amiază la Edmundston, unde s-a întîlnit cu unele cunoștințe pe care le-a condus acasă, dar nu și cu Gaetane, întorcîndu-se la ora 18 la Madawaska.

Bouchard sesiză, la ora 23,30, detașamentul din Edmundston al lui *Royal Canadian Mounted Police*. Patrule motorizate au fost trimise imediat în misiunea de căutare a fetei. Incapabil de a aștepta liniștit, Bouchard și fiul său străbăteau și ei în mașină orașul. Lor li s-au alăturat un vecin, Stanley Gauthier, și fiul său, Charles Emile. Acesta din urmă a sugerat la un moment dat să caute și în locul în care unele perechi de tineri se deplasau cu mașinile pentru a practica anumite „jocuri

amoroase", mai mult sau mai puţin nevinovate. La ora 1 noaptea, mica coloană de maşini a pornit spre acest loc de întîlnire — o veche carieră de piatră, la Boucher Office Road.

Cariera era în întuneric; la tot pasul se împiedicau de tufişuri şi pietre. Deodată piciorul lui Jean Guy a dat de ceva moale. Îndreptîndu-şi lumina lanternei spre acel loc a văzut o sandaletă, nu departe o alta, iar pe o grămadă de pietre, conturul alb al unui trup de fată. Bouchard nu a trebuit să-i vadă faţa pentru a şti că trupul în care se instalase răceala morţii era al fiicei sale.

Maşinile poliţiei au sosit una după alta la locul faptei. Lapointe, şeful detaşamentului local al lui R.C.M.P., a sesizat Direcţia de investigaţii criminale din oraşul Fredericton, situat la 128 mile, şi l-a chemat la faţa locului pe medicul Gaudreau. Primele constatări generale făcute de acesta au fost: contuzii, leziuni la ochiul sting, la buza inferioară şi la picioarele goale, parcă fata ar fi fost tîrîtă peste pietre. Cauza morţii trebuia însă căutată în numărul mare de împunsături cu cuţitul în spatele şi în pieptul victimei. La o distanţă de opt metri s-a descoperit o pată mare întunecată produsă de sîngele care a pătruns în pietriş, alături fiind identificate urmele lăsate de roţile unei maşini. În momentul acela s-a presupus că Gaetane a fost omorîtă, probabil, lîngă această maşină şi tîrîtă apoi pînă în locul unde a fost găsită. Cu toate că desenele anvelopelor roţilor maşinii nu se imprimaseră suficient în solul dur, s-a încercat ridicarea urmelor. Cu acest prilej, la lumina reflectoarelor s-au observat două particule minuscule verzi, strălucitoare; acestea erau de lac şi probabil proveneau de la un autovehicul. Una era mai mică decît gămălia unui ac, iar cealaltă ceva mai mare, în formă de inimă. S-a bănuit că aceste aşchii de lac au căzut de la o maşină, în momentul în care s-a lovit de un morman de pietriş.

În timp ce un vehicul al poliţiei transporta cadavrul la Edmundston, Lapointe se informă la Wilfrid Bouchard despre obiceiurile fetei, notîndu-şi adresele prietenelor. Întrebînd şi despre „adoratorii" ei, Lapointe nu-l crezu pe tată atunci cînd acesta a susţinut că nu ar fi vorba de aşa ceva. Văzîndu-l distrus, nu mai insistă însă, astfel că nu află nimic despre vizita nocturnă a tatălui la Madawaska, la John Vollman.

În zorii zilei, Lapointe şi oamenii lui au început să meargă pe urmele lui Gaetane Bouchard. Oraşul Edmundston era prea mic ca o fată frumoasă să poată dispărea aşa cu una-cu

două, în drum spre strada Victoria. Polițiștii le-au audiat pe Jacqueline Dumont și Joan Fyffe, două colege care o însoțiseră pe Gaetane după terminarea cursurilor. Ele au relatat că, plecînd de la școală, s-au oprit la „Sauci's Restaurant" pentru a bea un suc. Aici le-au văzut pe Blanche Arsenault și Marcelle Gaudreau, care au părăsit localul la ora 16, fiind luate în mașină de John Vollman și duse acasă. Joan Fyffe și Gaetane au plecat și ele din local la ora 16,15. O chelneriță cu numele pompos de Jeanne d'Arc Asselin vînduse Gaetanei două batoane de ciocolată cu lapte. Gaetane și-a luat rămas bun de la prietena sa la ora 16,30. A urmat scurta vizită în casa părintească și reîntoarcerea în oraș. Pe urmă se deschidea un gol. Abia la ora 17, Gaetane fusese din nou văzută în fața localului „Sauci's Restaurant", de către Weeda Martin, de la drogheria de peste drum. Fata s-a dus probabil după aceea în cartierul comercial, de unde a dispărut.

Lapointe a primit la ora 9 raportul medicului Harrington, care efectuase autopsia. El a numărat 9 împunsături, din care una în mijlocul inimii. Ciocolata, parțial digerată în stomac, a permis să se conchidă că Gaetane a fost omorîtă în interval de trei ore după ce a mîncat-o. Întrucît ea a cumpărat ciocolata la ora 16, rezulta că a fost omorîtă în intervalul dintre orele 16 și 19. În afară de unele zgîrieturi pe coapse, medicul nu a constatat nimic din care să reiasă comiterea unui viol. Din punct de vedere medical, victima fusese virgină.

Întrucît vestea despre crimă s-a răspîndit repede, primii martori au și început să se prezinte la poliție. Unul dintre aceștia, Marcelle Bosse, un fermier din St. Joseph, a relatat că și-a oprit mașina la ora 17 pe strada Victoria, pe partea localului „Sauci's Restaurant". El a urmărit-o cu privirea pe Gaetane, pe care o cunoștea, cum, împreună cu altă fată, încerca să traverseze strada prin fața mașinii sale. În același timp s-a apropiat un *Pontiac* verde-deschis care și-a redus viteza. Conducătorul auto, un tînăr cu părul brunet, ondulat și cu fața bronzată, a strigat: „Vreți să vă conduc undeva ?". După ce a primit un răspuns negativ, și-a continuat drumul. Pe urmă a văzut-o pe Gaetane pentru a doua oară la intersecția străzii Victoria cu strada George. De această dată era singură. Și-a adus aminte foarte bine că era ora 17, deoarece tocmai atunci sirenele unei fabrici anunțau terminarea zilei de lucru. La întrebarea dacă este în măsură a recunoaște pe tînărul din mașina *Pontiac,* martorul a răspuns afirmativ,

adăugînd că mașina avea o tăbliță de înmatriculare galbenă, cu semnele statului american Maine.

De asemenea, o altă martoră, elevă la aceeași școală unde învăța Gaetane, a relatat că în acea după-amiază, aflîndu-se în mașina tatălui ei pe strada Victoria, a văzut un *Pontiac* verde-deschis, iar lîngă conducătorul ei pe Gaetane. Martorul Emile Lequesne, care parcursese, de asemenea, strada Victoria, observase cu această ocazie un *Pontiac* model 1952, cu tăbliță de înmatriculare galbenă, al cărui conducător a semnalizat virajul spre a intra în Boucher Office Road. La rîndul său, martorul Willard Martyn a relatat următoarele : s-a deplasat cu mașina spre cariera de piatră, pe la orele 17—18, întrucît copiii săi vroiau să arunce pietre în lacul de acumulare de lîngă carieră. Sosind acolo, a observat un singur autovehicul, un *Pontiac* verde-deschis. Știind că această carieră este un loc preferat de cei care „se sărută", a plecat mai departe. După 20 de minute, la întoarcere, mașina se mai găsea în acel loc, însă pe pasageri nu i-a văzut.

Depozițiile se completau în mod uimitor. Din ele reieșea că Gaetane Bouchard, în loc să se ducă să facă cumpărături, a pornit cu un necunoscut, probabil un american, spre un loc a cărui destinație ca „cuib de dragoste" o cunoștea. Cea mai remarcabilă a fost concordanța dintre indicațiile martorilor privind mașina *Pontiac* verde-deschis și fragmentele de lac găsite la locul descoperirii cadavrului.

Sosit din partea Direcției de investigații criminale, inspectorul Hetherington a luat legătura cu poliția statului Maine. Madawaska făcea parte din comitatul Arostook al acestui stat și șeful competent al poliției judiciare era Otis N. Labree din Houlton. El a promis că va ordona verificarea tuturor posesorilor de autoturisme *Pontiac* de culoare verde-deschis, precum și a comercianților de mașini vechi, pentru a descoperi cui a fost vîndută o asemenea mașină.

Hetherington a studiat pe urmă raportul de autopsie, care însă nu i-a satisfăcut. Din experiența sa, infracțiunile sexuale nu trebuiau neapărat să ducă la leziuni anatomice, iar fără cercetare în laborator nu se putea lua nici o decizie. Chiar dacă această cercetare ar fi avut rezultat negativ și tot nu se putea exclude o asemenea posibilitate. Întîlnirea adolescentelor cu lumea sexualității se făcea în destule cazuri în forme pentru care francezii întrebuințau expresia „demi-vierge" (semivirgină). Exista jocul, aproape instinctiv, în „anticamera volup-

tății", respectiv toate acele practici, unilaterale sau reciproce, ce produceau plăcere pînă la un anumit punct, cu pretenția păstrării semnului anatomic al purității, numit „himen". Gaetane, în curiozitatea naturală a tinerelor, nu a făcut probabil altceva decît să se „joace" cu partenerul ei, fără să știe că declanșează în el forțe sau anomalii periculoase, ce nu mai puteau fi oprite. În consecință, Hetherington ordonă transportarea cadavrului la Fredericton, pentru a fi examinat temeinic de un renumit specialist, dr. Brundson.

Între timp, Lapointe a vorbit încă o dată cu prietenele victimei, Blanche Arsenault și Marcelle Gaudreau, întrebîndu-le dacă își pot imagina că Gaetane s-a urcat în mașină lîngă un bărbat complet străin, sau dacă exista vreun american pe care ea îl cunoștea. Lapointe a aflat abia acum că exista într-adevăr un asemenea american, pe care îl cheamă John Vollman. Fetele au relatat că Vollman a trecut cu mașina cînd ele părăseau localul „Sauci's Restaurant", pe la ora 16, și le-a luat cu el pentru a le conduce acasă. Sosind la destinație, a căutat să le convingă să facă cu el o plimbare în afara orașului, însă l-au refuzat, intrucit știau de la alte fete că, la un moment dat, Vollman „se lăsa cu greu frînat". Fetele au descris mașina lui Vollman: un *Pontiac* vechi, de culoare verde-deschis.

Lapointe și Hetherington au căutat să-și imagineze cum s-au petrecut lucrurile. Vollman, după ce a fost refuzat de cele două fete, s-a întors oare pe strada Victoria pentru a-și găsi o altă parteneră? A văzut-o pe Gaetane și a invitat-o în mașină? Iar Gaetane, ademenită de farmecul „jocului cu focul", a acceptat? Vollman putea fi criminalul? Rezervele polițiștilor erau puternice, mai ales după ce Lapointe, printr-un telefon dat la redacția ziarului *St. John Valley Times,* află că Vollman face pregătiri pentru nunta sa. Această nuntă nu l-a împiedicat probabil să mai aibă o aventură. Totuși, măsurile împotriva unui cetățean american erau o problemă complicată, care nu putea fi justificată decît prin bănuieli foarte serioase. Cînd, puțin mai tîrziu, criminalistul american Otis N. Labree i-a chemat la telefon și le-a comunicat că negustorul de mașini vechi, Van Buren, vînduse un *Pontiac* verde, la 23 aprilie, unui tînăr, în vîrstă de 20 ani, din Madawaska, cu numele John Vollman, i-au propus colegului american o întîlnire.

La ora 15,30, polițiștii au pornit spre redacția ziarului *St. John Valley Times.* În fața clădirii era parcat *Pontiacul* lui

Vollman. În timp ce-l așteptau pe Labree au cercetat autoturismul, cu care ocazie au descoperit pe caroserie, sub portiera dreaptă, o pată brună, proaspătă, în care particula de lac verde în formă de inimă se potrivea perfect. Concordanța era atît de impresionantă, încît Hetherington și Lapointe au renunțat la rezervele lor, iar Labree, care își făcu apariția după cîteva minute, a fost, de asemenea, adînc impresionat. Împreună s-au deplasat la biroul lui Vollman și, găsindu-l, l-au întrebat fără multe menajamente unde se poate vorbi cu el singur, deoarece poliția dorește informații privind moartea prin violență a unei tinere, Gaetane Bouchard, și ca atare i se vor pune unele întrebări. Fața copilărească a lui Vollman a devenit parcă mai palidă atunci cînd a răspuns că îi pare rău, dar nu va putea contribui cu informații, deoarece are temperatură și tocmai a luat un medicament cu efect hipnotic. Cu toate acestea, a afirmat că a cunoscut-o pe Gaetane numai ca parteneră de dans, în orașul Edmundston, și n-a mai văzut-o de multe săptămîni. Același lucru i l-a spus și tatălui fetei. „Bine, a răspuns Labree, dar există la Edmundston martori care te-au văzut cum ai oprit *Pontiacul* pe strada Victoria și ai invitat-o pe Gaetane să se urce. De asemenea, există alți martori care au văzut-o pe Gaetane într-un *Pontiac* verde cu tăbliță de înmatriculare galbenă. Organele de poliție canadiene vor să cunoască ce ai făcut ieri după-amiază.

Vollman a relatat că s-a dus la Edmundston pentru a culege informații în legătură cu un fals de bani, apoi s-a întors la Madawaska, pentru a ține o conferință despre apărarea civilă, după care a plecat din nou la Edmundston. Pe strada Victoria a fost oprit de către două cunoștințe, care l-au rugat să le ducă acasă, ceea ce a și făcut, cu toate că îi era deja rău, avînd temperatură. La ora 16,30 s-a întors la Madawaska și s-a culcat, iar mai tîrziu s-a dus la tipografie, fiind de serviciu noaptea. Serviciul la tipografie a durat pînă la ora 6,30; practic nu a dormit deloc și abia se ține pe picioare. Pe Gaetane nu a văzut-o, dar dacă cineva zice că era cu ea, atunci îl confundă. În ceea ce privește *Pontiacul* verde-deschis, există nenumărate asemenea mașini; chiar și șeful poliției din Edmundston conduce o astfel de mașină, care seamănă perfect cu a lui.

Labree i-a atras atenția că s-au găsit lîngă fata ucisă niște cioburi de lac, care concordă perfect cu locurile deteriorate de pe caroseria mașinii lui. În interes propriu, pentru a în-

lătura bănuielile, ar fi bine să-și pună mașina la dispoziția anchetei, în mod voluntar, înainte de a fi silit. Vollman a continuat să ezite pînă cînd Labree i-a explicat încă o dată că, dacă n-are nimic de-a face cu crima, atunci este bine să contribuie voluntar la dovedirea nevinovăției lui.

După ce Vollman le-a dat cheile mașinii sale, Hetherington i-a spus că ei nu au venit să exprime bănuieli precipitate. Este sigur că criminalul și-a murdărit hainele cu sîngele victimei. Vollman să arate poliției hainele purtate în ziua crimei, aceasta fiind o altă modalitate pentru a înlătura eventualele bănuieli. Spre marea surpriză a polițiștilor canadieni și a`celui american, Vollman declară că este atît de ameţit că nu-și mai aduce aminte ce haine a purtat în ajun. Labree l-a întrebat dacă vorbește serios și i-a propus, cuprins de bănuială, să meargă cu toţii la el acasă și să permită poliţiei să-i cerceteze garderoba. Vollman declară că nu poate părăsi serviciul, dar cedă din nou cînd Labree îi spuse că nu este bine să provoace măsuri de constrîngere împotriva lui.

Astfel, Labree, Hetherington și Lapointe s-au deplasat la locuința lui Vollman și i-au cercetat hainele. El a repetat că nu-și amintește ce costum a purtat în ajun și că vede totul ca prin ceaţă. Întrucît pe nici o haină nu au putut fi descoperite urme de sînge, polițiștii se pregăteau de plecare, cînd Hetherington s-a desprins subit de grup și s-a dus spre containerul cu gunoi. Ridicînd capacul a găsit aici un maldăr de resturi de stofă arsă. Era vorba de hainele purtate în ziua crimei și arse de criminal ?

Acesta a fost un moment decisiv. Vollman negă că și-ar fi ars hainele, însă privirea lui Labree arăta că nu mai crede în nevinovăţia concetăţeanului său. Vollman a fost dus la sediul poliţiei din Madawaska. Aici a sosit între timp raportul despre cercetarea microscopică a particulelor de lac, dintre care una se potrivea exact într-unul din locurile deteriorate de pe caroserie. Cu ocazia cercetării mașinii se găsise și un baton de ciocolată cu lapte, avînd la unul din capete o mușcătură, marginile fiind marcate cu ruj de buze. A urmat pe urmă confruntarea lui Vollman cu fermierul Bosse, care fără a ezita a declarat că recunoaște în el bărbatul ce a strigat-o pe Gaetane pe strada Victoria.

În baza acestei situații, soarta lui Vollman a fost deocamdată decisă, el fiind arestat preventiv. Nu după mult timp s-a primit expertiza de la dr. Brundson din Fredericton, în legătură

cu cea de-a doua autopsie. Nici el nu găsise indicii, din punct de vedere patologic și chimic, în legătură cu presupusul act sexual. În schimb, caporalul Gongas, care în calitatea ce o avea la serviciul de identificare al poliției asista la toate autopsiile, făcuse o descoperire surprinzătoare. Cu ocazia luării amprentelor digitale, el a găsit, printre degetele mîinii drepte a victimei, un fir de păr de culoare închisă, ondulat, lung de 6 cm, care nu provenea de la cadavru, ci probabil de la făptuitor. Curînd apăru și Gongas, care propuse luarea unor probe de păr de pe capul lui Vollman și trimiterea lor pentru analiză la laboratorul de la Sackville al lui *Royal Canadian Mounted Police*. Hetherington și Lapointe au primit propunerea cu sentimentul de ușurare al celor din poliția judiciară cărora li se deschide într-un mod cu totul neașteptat perspectiva obținerii unei alte probe, eventual decisive. S-au recoltat probe de păr de la Vollman și de la victimă, care au fost trimise la laborator.

Cercetarea criminalistică a părului făcuse în decursul anilor progrese importante, fără însă a se fi descoperit o metodă infailibilă care să permită a se spune cu certitudine că firul de păr găsit la locul faptei provine de la un anumit om. Indiferent din ce unghi de vedere se aprecia analiza părului, un lucru era sigur : limitele rezultatelor obținute prin analiza comparativă microscopică nu puteau fi depășite. Exprimînd limitele cunoașterii în acest domeniu, dar și încrederea în viitor, criminalistul Paul Kirk scria în prima ediție a cărții sale *Crime Investigation* : „Faptul că părul posedă pentru fiecare individ însușiri caracteristice este probabil. Dacă nu ar fi așa, părul ar constitui o excepție față de legitatea esențială a individualității biologice. Fără îndoială sînt posibile, și în acest domeniu, metode de comparare simple, precum și obținerea de rezultate probatorii sigure. Însă, toate acestea cer cercetări temeinice. Se poate prevedea cu certitudine că aceste lucrări de cercetare vor fi recompensate, într-o bună zi, prin elaborarea unei metode de comparație a firelor de păr, care va fi tot atît de importantă pentru criminalistică, cît este de importantă metoda cercetării amprentei digitale...". Kirk vorbea apoi despre identificarea elementelor chimice ale părului, în legătură cu care se aștepta la o evoluție. El avea în vedere atît elementele principale din care este compus fiecare păr, adică : carbon, azot, hidrogen, oxigen, fosfor și sulf, cît

și — mai ales — acelea ce sînt reprezentate numai prin urme minuscule. „Elementelor în urmele de păr — scria Kirk — li s-a acordat pînă în ziua de azi o prea mică atenție. Însă, este posibil ca ele să ducă la progrese decisive în cadrul cercetării criminalistice a părului. Cantitățile de arsen, plumb, siliciu și alte elemente din compoziția părului diferă, desigur, de la om la om și depind de ocupația omului, de alimentația sa și de alți factori. Aceste elemente pot fi deci în măsură a contribui la descoperirea provenienței părului de la locul faptei, dacă reușim a pune la punct metode suficient de perfecționate pentru a ne permite să descoperim și cele mai minuscule cantități de elemente fără a distruge, cu acest prilej, părul ca mijloc probatoriu".

Și, într-adevăr, Kirk s-a dovedit a fi un previzionar, pentru că o asemenea metodă sigură a fost găsită. Ea a apărut ca o consecință a cercetărilor în domeniul energiei atomice și a fost denumită „metoda analizei prin activare cu neutroni". În ce constă aceasta ? Marea majoritate a elementelor chimice cunoscute — începînd de la beriliu și natriu, pînă la fier și zinc, care în starea lor naturală nu sînt radioactive așa cum este elementul uraniu — pot fi transformate în elemente radioactive dacă sînt bombardate cu neutroni, componenți minusculi ai nucleelor atomice. În acest fel, atomii elementelor neradioactive devin radioactivi, decisiv fiind însă faptul că fiecare din elementele astfel transformate emite raze de o cantitate și intensitate ce diferă de radiația altor elemente.

Radiația radioactivă se manifestă în trei forme : există radiații Alfa, Beta și Gamma.

În cadrul încercărilor de a se stabili urmele de elemente dintr-o materie prin observare și prin măsurarea razelor Beta, un rol important a jucat o unitate de măsură ce a fost denumită „timp de înjumătățire". Aceasta constă în timpul în care se descompune de fiecare dată jumătatea atomilor unui element. Acest timp diferă de la un element la altul, variind de la secunde pînă la ani. Aceste timpuri caracteristice de înjumătățire oferă un mijloc de identificare a urmelor elementelor din materiile cu componență necunoscută. Întrucît radiația Beta poate fi numărată cu ajutorul contorului Geiger și al altor instrumente, substanțele ce urmează a fi cercetate se introduc într-un reactor atomic, unde se produc, datorită descompunerii uraniului natural, neutroni. După ce sînt expuse, mai mult sau mai puțin timp, curentului de neutroni,

fiind făcute radioactive, prin măsurători se poate stabili dacă aceste materii conțin urme de elemente și care anume. Radiațiile Beta din materialul de cercetare sînt măsurate la anumite perioade de timp, pentru ca, pe baza reducerii sau dispariției razelor, să se poată trage concluzii privind descompunerea elementelor, timpurile de înjumătățire și, astfel, să se identifice elementele respective. În aplicarea acestei metode intervin însă unele dificultăți, în sensul că elementele intens emițătoare acoperă razele mai slabe, făcîndu-le „invizibile". Dintre razele puternice fac parte, înainte de toate, cele ale elementului natriu. În astfel de cazuri este necesară tratarea materialului de cercetare cu substanțe chimice prin care să fie neutralizate elementele puternic radioactive. Aceasta presupune însă distrugerea, în mai mare sau mai mică măsură, a materialului cercetat.

Pentru înlăturarea acestui neajuns, prin 1951 s-au făcut primele încercări de a se folosi radiația Gamma în vederea analizei urmelor de elemente. „Vîrfurile de temperatură" („Peaks", cum sînt denumite în englezește), care pot fi înregistrate sub forma de „curbe de temperatură", cînd se măsoară intensitatea și frecvența razelor Gamma dau, în funcție de înălțime și de intensitate, indicații privitoare la existența anumitor elemente. Prin măsurarea radiației Gamma, în intervale de timp mai mici sau mai mari, se poate stabili și timpul de înjumătățire a elementelor, deoarece descompunerea lor se exprimă și prin intensitatea radiației respective. Prin comparație cu radiația cantităților cunoscute ale unor urme de elemente se poate stabili, în cele din urmă, și cantitatea fiecărui element prezent în materialul cercetat. Însă, și în cazul măsurării radiației Gamma se ivește dificultatea că elementele ce emit deosebit de intens, înainte de toate, din nou natriul, acoperă radiația Gamma a altor elemente.

Primele aplicații ale metodei NAA (analiză prin activarea cu neutroni) la domeniile de interes ale criminalisticii au fost în materie de toxicologie, respectiv pentru stabilirea cazurilor de otrăvire cu arsenic prin determinarea prezenței și cantității acestei otrăvi în firele de păr. Unul din pionierii aplicării acestei metode — canadianul Robert Jervis — a stabilit, cu ocazia testărilor privind arsenicul, că în firele de păr există numeroase alte urme de elemente chimice, despre care nu se știa pînă atunci. Pe această bază, el s-a gîndit că metoda NAA ar putea fi folosită și pentru compararea cri-

Scanned with OKEN Scanner

minalistică a firelor de păr. Comunicările făcute de el pe această temă au trezit interesul organelor judiciare, astfel că mai mulţi criminalişti — printre care Francis Kerr, Alma Growder şi William Mackintosh — au fost trimişi la Jervis pentru a-şi însuşi metoda NAA, reuşind să se familiarizeze cu ea şi chiar să ducă mai departe cercetările.

Aşa stăteau lucrurile cînd Francis Kerr a primit spre analiză firele de păr în cazul respectiv.

Mai întîi, el a recurs la obişnuita metodă a analizei microscopice. În cursul lunii iunie a ajuns în cele din urmă la concluzia că firul de păr găsit în mîna lui Gaetane Bouchard nu provenea de la ea, ci corespundea cu părul lui Vollman. Însă stabilirea concordanţei a fost atît de dificilă, încît Kerr a propus ca rezultatele obţinute pe cale de comparaţie microscopică să fie verificate şi cu ajutorul analizei prin activare cu neutroni. Întrucît pînă atunci nu exista nici un caz de cercetare criminalistică de acest gen, s-a cerut aprobarea procurorului.

În acordarea aprobării, acesta a pornit de la analiza stadiului cercetării în cauză, stabilind că rezultatele obţinute pînă atunci erau insuficiente pentru finalizarea dosarului. Astfel, deşi fusese descoperit un alt martor, care văzuse în maşina lui Vollman un cuţit mare de vînătoare (presupusa armă a crimei) cu cîteva zile înainte de săvîrşirea faptei, totuşi aceasta nu constituia decît un simplu indiciu, atîta timp cît arma respectivă nu fusese descoperită. În ceea ce priveşte micile pelicule de lac descoperite la locul faptei, ele corespundeau cu modelele de comparaţie de la *Pontiacul* lui Vollman, ceea ce nu excludea însă posibilitatea ca acestea să fie şi de la caroseria altui autovehicul. Probaţiunea pe această cale era şi mai incertă prin faptul că, cu excepţia porţiunii corespunzătoare a urmei de lac sub formă de inimă, pe caroseria *Pontiacului* incriminat nu se găsea un alt loc deteriorat în care să se potrivească cealaltă peliculă de lac descoperită. În ceea ce priveşte urmele de ruj de pe batonul de ciocolată, nu era posibil să se dovedească provenienţa lor de la victimă, dată fiind răspîndirea în comerţ a acelui sortiment de ruj. La rîndul lor, urmele anvelopelor descoperite la locul faptei nu prezentau caracteristici de natură a permite stabilirea concordanţei cu pneurile de la autoturismul lui Vollman. La cele de mai sus se adăuga faptul că încercările de a stabili îmbrăcămintea

purtată de învinuit în ziua crimei nu duseseră la nici un rezultat. Poliția era convinsă că el își arsese hainele respective, dar nu putea dovedi. Vollman însuși juca rolul unui bolnav, acuzînd ciudate perturbări de memorie. El a precizat că încă pe timpul serviciului militar în cadrul forțelor aeriene americane fusese consultat din punct de vedere psihiatric și internat într-o clinică din California, fiind bolnav. Cerîndu-se fișa medicală de la clinica respectivă, a reieșit că tulburările pentru care fusese tratat nu erau în nici o legătură cu memoria, ci constau în aceea că avea „dificultăți în raporturile cu femeile" sau, cum s-a exprimat însuși Vollman: „cînd mă întîlneam cu femei, îmi era greu să mă țin sub control". Oricum, aceasta nu schimba situația, atîta timp cît cel în cauză continua să joace rolul unui bolnav mintal, neexistînd vreo perspectivă de a fi convins să declare adevărul. Astfel că procurorul, neavînd încotro și salutînd orice propunere de prezentare a unor probe concludente, aprobă fără ezitare analiza solicitată.

Sub controlul lui Jervis, William Mackintosh, Alma Growder și Kerr au efectuat primele teste de activare, cu prilejul cărora părul de la locul faptei și modelele de comparație au fost introduse în reactor. Timpurile de activare au durat de la 48 minute la 18 ore. În cursul măsurării radiației Gamma a reieșit că în probele de păr provenite de la Gaetane Bouchard și John Vollman se puteau demonstra cîte patru-cinci urme de elemente care le deosebeau. La măsurarea radiației Gamma a firului de păr izolat s-a dovedit însă că aceasta era prea redusă pentru a permite tragerea de concluzii privind urmele de elemente pe care le conținea. Rezultatul a însemnat o deziluzie, dar și un prilej de a se desprinde necesitatea adîncirii cercetărilor în domeniul respectiv. Deocamdată însă nu rămăsese decît posibilitatea efectuării unei încercări de comparație prin măsurarea radiației Beta. Întrucît nu era posibilă tratarea chimică a firului de păr izolat în vederea eliminării natriului, această comparație își avea limitele ei. Totuși, era posibilă și obținerea unor rezultate revelatoare, astfel că firul de păr izolat și modelele de comparație au fost expuse unei activări timp de 18 ore și după aceasta a fost măsurată, în mare, radiația globală Beta. Măsurarea a fost repetată de mai multe ori în cursul lunii august. Astfel, s-a reușit a se descoperi, prin observarea timpurilor de înjumătățire, două elemente care fac parte din componenții obișnuiți ai părului: fosforul și sulful. Calculîndu-se raportul dintre radiațiile acestor două

elemente pentru fiecare categorie de păr analizată, au rezultat următoarele valori : 2,02 pentru părul victimei, 1,07 pentru părul lui Vollman ; 1,02 pentru firul de păr izolat. Diferența valorilor în cazul părului victimei și cel al lui Vollman era tot atît de clară ca și concordanța dintre valoarea stabilită pentru părul acestuia din urmă și cea a firului de păr găsit în mîna defunctei. Corectitudinea procedeului bazat pe raportul dintre radiațiile fosforului și sulfului a fost demonstrată apoi în cazul a 30 probe de păr luate de la tot atîția oameni, rezultînd de fiecare dată valori specifice, diferite. Abia după aceasta s-a demonstrat că expertiza este fundamentată științific, hotărîndu-se susținerea ei în fața tribunalului.

Cînd, la 4 noiembrie 1958, începea procesul lui Vollman la Edmundston, puțini erau cei care știau că (după cum s-au exprimat ziarele ulterior) „atomul în calitate de detectiv" va pătrunde în clădirea tribunalului. După ce Vollman s-a declarat „nevinovat", a început în fața judecătorului Arthur L. Anglin și a juriului compus din 12 persoane lupta obișnuită între acuzare, reprezentată de Albany M. Robichaud, și apărare, respectiv avocatul Pichette. Acesta știa foarte bine cît este de redus numărul martorilor de care dispunea acuzarea și făcea totul pentru a devaloriza depozițiile lor. S-a putut vedea că el urmărea în principal să provoace îndoială în privința probelor acuzării, pentru a obține achitarea, dar că era pregătit să meargă și pe o altă cale în caz că prima nu va fi posibilă — în sensul de a-și prezenta clientul ca pe un ucigaș care a acționat într-o criză de amnezie. De la bun început a văzut însă că prima cale nu avea sorți de izbîndă. El nu a reușit, de exemplu, să submineze depoziția lui Marcelle Bosse. Întrebîndu-l, printre altele, dacă-l vede în sala tribunalului pe conducătorul auto american observat de el la 13 mai la Edmundston, martorul a spus : „Sigur că-l văd, uitați-l, stă acolo în boxa acuzaților". Pichette s-a simțit cît se poate de încurcat cînd la 14 noiembrie Robichaud a prezentat în sala tribunalului un martor „surpriză", care îi apăruse lui însuși pe neașteptate. În dimineața acelei zile s-a prezentat la el polițistul Martin și i-a raportat un eveniment pe care îl trecuse sub tăcere, de frica pedepsei pentru o abatere comisă. În luna mai trebuia să-l transfere pe Vollman la închisoarea St. John și, cu acel prilej, luase în mașină o rudă din Montreal, James F. Tobin. La Fredericton a coborît pentru zece minute, predînd paza deținutului lui Tobin. Acesta

s-a folosit de ocazie pentru a se adresa lui Vollman : „Se poate ca un tînăr cu o înfățișare atît de plăcută să fie implicat într-o asemenea chestie ! Ați omorît-o într-adevăr pe fată ?“ Spre stupefacția lui Tobin, Vollman i-a răspuns : „Da, în privința aceasta nu există îndoială. Nu mai știam ce fac, iar cînd mi-am dat seama era prea tîrziu. Am fost prea răsfățat de mic. Sînt prea temperamental... Uneori nu mă pot stăpîni... Însă ei nu au probe suficiente pentru a mă putea spînzura“. Făcîndu-și apariția ca martor, Tobin a fost atacat vehement de Pichette, însă fără succes.

Pe urmă a apărut însă o perioadă mai bună pentru apărare, bazată pe următoarele aspecte : nu exista nici un martor ocular al crimei ; în mașina inculpatului nu se găsise vreo urmă de sînge ; nu existau haine ale lui Vollman pătate cu sînge ; arma incriminată nu fusese descoperită. În plus, expertizele privind particulele de lac și urmele de ruj nu putuseră stabili decît probabilități, destul de incerte. Succesul care părea la un moment dat să-i surîdă lui Pichette s-a îndepărtat însă brusc, odată cu apariția lui Francis Kerr care, în calitate de martor, a început să vorbească despre existența firului de păr găsit printre degetele fetei omorîte. Involuntar, jurații și persoanele din sală și-au sporit atenția : un fir de păr smuls de o femeie ucisă din capul ucigașului ei, pentru a-l preda justiției, avea exact aceeași fascinație ca în urmă cu jumătate de secol. Peste sala tribunalului s-a așternut liniștea cea mai adîncă atunci cînd Kerr a prezentat informații despre calea luată de acest unic fir de păr. El și-a încheiat expunerea cu o frază prudent formulată : „Am ajuns la concluzia că unicul fir de păr ce a fost găsit în mîna fetei moarte poate proveni de la capul acuzatului.“ Pichette, simțind efectul produs de această frază, chiar prudent formulată, a replicat grăbit : „Sau poate proveni de la un alt cap, pe care crește păr de aceeași calitate, cu aceleași însușiri“. Kerr a confirmat, însă acuzarea a intervenit, cerînd permisiunea judecătorului ca expertul să explice caracteristicile de bază ale noii metode folosite.

Dacă era posibil ca liniștea din sala tribunalului să devină și mai mare, atunci acest lucru s-a întîmplat. Însă numai pentru o clipă, deoarece în secunda următoare Pichette sărea, protestînd, în sus. El a simțit că ceea ce va spune Kerr va avea un efect nimicitor pentru Vollman. Indiferent despre ce anume era vorba, indiferent dacă jurații vor înțelege acel lucru

Scanned with OKEN Scanner

măreț — știința despre energia atomică era încă un mister. Pichette a lansat un atac furios contra metodei noi, contra admiterii ei în proces. El protesta împotriva faptului că jurații sînt puși, în mod surprinzător, în fața unui test științific pe care nimeni nu-l cunoștea. Cine știa ceva despre folosirea energiei atomice în domeniul cercetării părului? Nimeni! Cînd, la ce tribunal, această metodă a dat dovada admisibilității ei? Niciodată — nicăieri — nicăieri!!

Însă, după cîteva minute, avocatul a trebuit să se recunoască înfrînt, atunci cînd judecătorul i-a permis lui Kerr să facă o expunere despre metoda de analiză prin activare cu neutroni a părului. Kerr știa că totul depinde de captarea atenției judecătorului și a realizat, probabil, relatarea cea mai impresionantă și pe înțelesul tuturor care putea fi făcută la acea dată. A fost atît de convingător, încît proba a fost admisă în justiție. A urmat, a doua zi, expunerea propriu-zisă a rezultatelor obținute prin cercetarea părului cu ajutorul metodei de analiză prin activarea cu neutroni.[1] Efectul a fost atît de mare, încît Pichette s-a decis, în ultima zi a procesului, să recurgă la cea de-a doua cale de apărare. Astfel, chemîndu-l pe Vollman la bară în calitate de martor, l-a orientat de așa manieră prin întrebările pe care i le-a pus, încît a recunoscut că a întîlnit-o pe Gaetane Bouchard pe strada Victoria, a invitat-o în mașină și fata a fost „amabilă“ și „tandră“. La întrebarea lui Pichette dacă a încercat să o cucerească, Vollman a răspuns textual: „Pînă la un anumit punct, și atunci, cînd am ajuns la acel punct... nu mi-am mai putut aminti de nimic. Ne-am luptat... în toiul luptei s-a deschis portiera mașinii... nu știu cum... am căzut din mașină... Pe urmă... nu mai știu ce s-a întîmplat... singurul lucru de care îmi aduc aminte este că, mai tîrziu, m-am întors la Madawaska“. Apoi Pichette l-a întrebat: „Ați avut intenția de a o omorî pe Gaetane Bouchard?“, la care acuzatul a negat cu tărie.

A fost evident pentru toată lumea că această „cotitură senzațională“ era o înscenare făcută cu scopul de a-l scăpa pe Vollman de la condamnare la moarte pentru săvîrșirea unei crime de omor premeditate și de a obține o sentință de

---

[1] În urma cercetărilor ulterioare, Jervis a subliniat limitele posibilității stabilirii asemănării a două fire de păr prin metoda NAA, mai ales dacă acestea sînt din regiuni diferite ale capului. (N.R.)

condamnare mai blîndă, pentru omor fără voie într-o criză de „absență mintală“. Procurorul a dejucat însă planurile apărării. Printr-un interogatoriu îndîrjit l-a determinat pe Vollman să declare următoarele : „Am fost în focul pasiunii... cred că am sugrumat-o pe Gaetane... cînd am zăcut amîndoi pe jos“. El a mai recunoscut că în torpedoul mașinii sale s-a aflat un cuțit de vînătoare, care între timp s-a pierdut. Pe urmă s-a retras însă definitiv în spatele zidului „amneziei“, dar jocul său cu pierderea memoriei era prea naiv ca să fie crezut de cineva. Astfel că jurații au acordat credit deplin acuzării, ce l-a prezentat pe Vollman ca pe un criminal cu sînge rece care, după ce a încercat zadarnic să violeze o fată, a omorît-o ca ea să nu mai trădeze acțiunea lui mișelească. Găsit vinovat de săvîrșirea omorului cu premeditare, Vollman a fost condamnat la moarte prin spînzurare, sentință care la data de 14 februarie 1959 a fost comutată în închisoare pe viață.

Atomul — despre care majoritatea oamenilor aveau la acea vreme o palidă imagine numai în ceea ce privește forța sa distructivă, pusă în slujba răului — s-a dovedit a fi, de această dată, un aliat de nădejde în aflarea adevărului, în înfăptuirea justiției.

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Scanned with OKEN Scanner